

MNOHOSTRANNÁ SPOLUPRÁCE

1. Česká republika a Evropská unie

Německé předsednictví v Radě Evropské unie

Německo předsedalo Radě EU od 1. 1. do 30. 6. 2007. Jedním z klíčových úkolů, který si předsevzalo, bylo posunout debatu o novém institucionálním uspořádání EU a ukončit tzv. období „reflexe“, které následovalo po zamítnutí evropské Ústavní smlouvy v referendech ve Francii a Nizozemsku v roce 2005. V průběhu německého předsednictví se debata mezi těmi, kteří v nové smlouvě chtěli zachovat co nejvíce ze staré Ústavní smlouvy, a těmi, co usilovali o opak (včetně České republiky), rozuzlila. Významnou příležitostí k tříbení názorů bylo formulování tzv. Berlínské deklarace, která byla podepsána dne 25. 3. 2007 u příležitosti oslav 50. výročí podpisu Římských smluv. Česká republika se spolu s Velkou Británií a Polskem zasadila o to, aby výraz „evropská ústava“ nebyl v textu deklarace zmíněn explicitně a text obsahoval pouze odkaz na reformy, které si stanovily za cíl postavit unii „na společný základ“ do voleb do Evropského parlamentu v červnu 2009.

Po náročném vyjednávání na půdě Evropské rady ve dnech 21. – 22. 6. 2007 byl nalezen kompromis, kterým se německému předsednictví podařilo prosadit mandát pro mezivládní konferenci a stanovit rámec pro jednání o nové, tzv. „Reformní“ smlouvě. Česká republika se do jednání Evropské rady o reformě Smluv zapojila velmi aktivně. Dosáhla priorit obsažených ve svém mandátu, včetně hlavní priority – systematického vymezení kompetencí v rámci „obousměrné flexibility“ a důslednějšího dodržování principů subsidiarity a proporcionality.

V otázce energetické politiky a ochrany klimatu prosadilo německé předsednictví na jařním zasedání Evropské rady ve dnech 8.-9. 3. 2007 přijetí závazku snížit do roku 2020 obsah emisí skleníkových plynů v ovzduší o 20 % (ve srovnání s rokem 1990) a dosáhnout, rovněž v roce 2020, 20% podílu energie z obnovitelných zdrojů na celkové energetické spotřebě EU. Úspěchem České republiky bylo schválení návrhu uskutečnit širokou diskusi zainteresovaných stran o příležitostech a rizicích spojených s využíváním jaderné energie, a to v podobě Jaderného fóra.

K nejvýznamnějším úspěchům v oblasti vnějších vztahů patřilo přijetí strategie EU pro nové partnerství se Střední Asií, která stanovuje celkový rámec spolupráce EU se Střední Asií, včetně oblastí lidských práv, právního státu, řádné správy věcí veřejných a demokracie, vzdělávání, hospodářského rozvoje, obchodu a investic, energetiky a dopravy, politik v oblasti životního prostředí, migrace a mezikulturního dialogu.

Mezi priority německého předsednictví patřila i podpora legislativy zvyšující ekonomickou konkurenceschopnost EU při současném udržení sociální soudržnosti. V této souvislosti se předsednická země zasadila o snížení cen za roaming u mobilních telefonů, přijetí rozhodnutí o sladění systému sociálního zabezpečení a schválení směrnice o jednotné evropské platební zóně.

Portugalské předsednictví v Radě Evropské unie

Portugalsko předsedalo Radě EU od 1. 7. do 31. 12. 2007. Za nejvýznamnější úspěch portugalského předsednictví lze označit dokončení jednání o tzv. Reformní smlouvě. Dne 23. 7. 2007 byla v rámci zasedání Rady pro všeobecné záležitosti a vnější vztahy formálně zahájena mezivládní konference, jejíž mandát byl schválen na červnovém summitu. Portugalské předsednictví poté předložilo návrh Reformní smlouvy, který byl od 29. 8. 2007 finalizován v rámci jednání skupiny právních expertů z jednotlivých členských států Evropské unie pod vedením generálního ředitele Právní služby Rady. Lisabonská smlouva, jak byla Reformní smlouva pojmenována, byla podepsána dne 13. 12. 2007 v hlavním městě Portugalska v předvečer zasedání Evropské rady. Za Českou republiku dokument podepsali premiér M. Topolánek a ministr zahraničí K. Schwarzenberg. Evropská rada ve svých závěrech vyzvala k co nejrychlejšímu tempu národních ratifikací Lisabonské smlouvy, tak aby mohla vstoupit v platnost od 1. 1. 2009.

Prosincová Evropská rada také zřídila nezávislou reflexní skupinu, aby napomohla Evropské unii účinněji předvídat a řešit výzvy v dlouhodobém horizontu (2020–2030). Skupina bude při své práci vycházet z výzev uvedených v Berlínské deklaraci ze dne 25. 3. 2007 a jejím úkolem bude identifikovat klíčové problémy a tendence. Mezi ně patří mimo jiné zvýšení konkurenceschopnosti EU, modernizace evropského modelu hospodářského úspěchu a sociální odpovědnosti, celosvětová stabilita, migrace, energie a ochrana klimatu a boj proti globální nejistotě, mezinárodní trestné činnosti a terorismu.

V oblasti vnějších vztahů lze mezi nejdůležitější události zařadit druhý summit EU – Afrika konaný ve dnech 8. – 9. 12. 2007. Během summitu byly přijaty společná strategie Afrika–EU a akční plán zaměřený na dosažení konkrétních výsledků při v politické oblasti a v oblasti rozvojové spolupráce. Poprvé v historii EU se dne 4. 7. 2007 uskutečnilo vrcholné setkání EU a Brazílie, v jehož rámci byla uzavřena Dohoda o strategickém partnerství.

V souvislosti s projektem SISone4ALL došlo dne 21. 12. 2007 k rozšíření Schengenského prostoru a zrušení kontrol na pozemních a námořních hranicích devíti nových členských států, včetně České republiky.

Česká republika v průběhu portugalského předsednictví vykonávala předsednickou roli v oblasti Společné zahraniční a bezpečnostní politiky EU (SZBP) v rámci zástupného předsednictví ve čtyřech zemích: Moldavsku, Mongolsku, Uzbekistánu a Singapuru.

Lisabonská smlouva

Německé předsednictví v Radě EU v první polovině roku 2007 si stanovilo prioritu výrazně pokročit v reformním procesu EU, dosud symbolizovaném Ústavní smlouvou, podepsanou v roce 2004, u níž byl v důsledku neúspěšných referend ve Francii a v Nizozemsku v roce 2005 ratifikační proces fakticky zastaven. Německo od samého počátku svého předsednictví, a to v souladu se zadáním Evropské rady z června 2006 vypracovat zprávu hodnotící situaci ohledně Ústavní smlouvy spolu s nástinem dalšího možného vývoje, intenzivně pracovalo na tom, jak vzniklou stagnaci překonat a v reformním úsilí pokročit.

Mezníkem bylo přijetí Berlínské deklarace k 50. výročí Římských smluv, v níž členské země prokázaly svou vůli dohodnout se na nové smlouvě a ukončit její ratifikaci do voleb do Evropského parlamentu v roce 2009. Berlínská deklarace také neoficiálně stanovila harmonogram přípravy nové smlouvy a jejího schvalovacího procesu. Při přípravě Berlínské deklarace německá diplomacie použila specifický "modus operandi": text dokumentu vznikl během důvěrných jednání nejbližších poradců hlav států a šéfů vlád 27 členských zemí (tzv. focal points). Českou republiku zastupovali J. Zahradil a J. Šedivý. Potenciálu "focal points" německé předsednictví využívalo také při přípravě uvedené zprávy a v rámci dalších aktivit spojených s přípravou Smlouvy.

Německé předsednictví dne 14. 6. 2007 předložilo zprávu, která byla podepřena důkladnými konzultacemi s členskými státy. Obsahovala zhodnocení stavu jednání o Ústavní smlouvě a posloužila jako základ pro další rozhodnutí Evropské rady o reformě smluvního a institucionálního rámce EU. Evropská rada na svém zasedání ve dnech 21. - 22. 6. 2007 rozhodla o uzavření nové, tzv. Reformní smlouvy. Součástí závěrů německého předsednictví byl také mandát pro práci konference zástupců vlád členských států EU, který byl základním východiskem pro přípravu nové smlouvy. Evropská rada vyslovila souhlas se svoláním mezivládní konference a pověřila portugalské předsednictví, aby tak učinilo do konce července 2007. Současně je zavázala k tomu, aby v souladu s mandátem vypracovalo návrh Reformní smlouvy a předložilo jej mezivládní konferenci.

Mezivládní konference, jíž se za ČR zúčastnili místopředseda vlády pro evropské záležitosti A. Vondra a ministr zahraničních věcí K. Schwarzenberg, byla zahájena dne 23. 7. 2007 v rámci zasedání Rady pro všeobecné záležitosti a vnější vztahy. Mezivládní konference měla k dispozici návrh textu nové smlouvy, který byl projednán a upraven skupinou právních expertů z členských států EU pod vedením generálního ředitele Právní služby Rady J.-C. Pirise, a to ve smyslu schváleného mandátu.

Návrh smluvního dokumentu byl dokončen a schválen na neformálním zasedání Evropské rady v Lisabonu ve dnech 18. - 19. 10. 2007. Lisabonskou smlouvu, tj. "Smlouvu pozměňující Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropského společenství" (druhá smlouva byla přejmenována na "Smlouvu o fungování Evropské unie"), podepsali vedoucí představitelé 27 členských států EU v Lisabonu dne 13. 12. 2007. Poté byl zahájen proces ratifikace smlouvy, který probíhá parlamentní cestou ve všech zemích s výjimkou Irska, kde se uskuteční referendum. Jako první členská země EU ji dne 17. 12. 2007 ratifikovalo Maďarsko. Předpokládá se, že Smlouva vstoupí v platnost 1. 1. 2009.

Obsah Lisabonské smlouvy je v souladu s představami vlády ČR a reflektuje dlouhodobé zájmy České republiky. Nejedná se o novou zakládající smlouvu, kterou původně měla být Ústavní smlouva, jež měla nahradit, resp. zrušit všechny předcházející smlouvy a v podstatě založit "novou" Unii. Z právního hlediska Lisabonská smlouva pozměňuje uvedené dvě smlouvy, které tvoří základ primárního práva EU, obdobným způsobem, jako tomu bylo v případě Maastrichtské smlouvy v roce 1992, Amsterdamské smlouvy v roce 1997 a u Smlouvy z Nice v roce 2000. Lisabonská smlouva významně pozměňuje institucionální rámec Unie zejména zavedením dvou zcela nových funkcí - stálého

předsedy Evropské rady a Vysokého představitele EU pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku; Unie je podle Lisabonské smlouvy nadána právní subjektivitou. Smlouva však neobsahuje žádná ustanovení nebo výrazy, jako jsou „ústava“, „ministr zahraničních věcí Unie“, „zákon“, „rámcový zákon“, nebo symboly v podobě vlajky či hymny, které by naznačovaly přetváření Unie ve státní formaci.

Rozšíření Evropské unie

Proces rozšíření EU pokračoval v roce 2007 na základě tzv. obnoveného konsenzu, který byl přijat na zasedání Evropské rady v prosinci 2006. Na zasedání Rady pro všeobecné záležitosti a vnější vztahy (GAERC) dne 10. 12. 2007 byly přijaty Závěry k rozšíření, které vycházely z pravidelného listopadového „balíčku“ Evropské komise k rozšíření, a to zejména z dokumentu „Strategie rozšíření a hlavní výzvy v letech 2007-2008“. Zasedání Evropské rady v prosinci vzalo na vědomí sdělení Evropské komise o strategii rozšíření a schválilo zmíněné Závěry GAERC.

Tyto Závěry potvrzují, že rychlost negociací bude záviset především na výsledcích reformního procesu v zemích ucházejících se o členství a uchazeči budou hodnoceni na základě svých vlastních zásluh. Důraz bude kladen na zachování spravedlivé a důsledné kondicionality během celého přístupového procesu a na dobrou komunikaci úspěchů rozšíření široké veřejnosti.

Česká republika uvítala Sdělení EK „Strategie rozšíření a hlavní výzvy 2007-2008“ a Pravidelné zprávy o pokroku jednotlivých jednajících zemích, kandidátech a potenciálních kandidátech, které byly zveřejněny v listopadu 2007. ČR podpořila konstatování EK o prospěšnosti posledního rozšíření EU a ztotožnila se s navrženou Strategii rozšíření Evropské unie na nejbližší období, která stanoví jasná východiska pro pokračování integračního procesu na základě individuální připravenosti jednotlivých zemí a jejich postupu při plnění úkolů obsažených v Přístupovém, resp. Evropském partnerství.

V polovině roku 2007 Rada také rozhodla o pokračování povstupního monitoringu Bulharska a Rumunska v oblasti soudnictví a vnitra v kontextu mechanismu ověřování a spolupráce. Podle názoru ČR je třeba v obou zemích zajistit dostatečný pokrok, tak aby závazky vyplývající z ověřovacího mechanismu mohly být co nejrychleji naplněny.

Chorvatsko

Ke konci roku 2007 byl ukončen proces screeningu u všech negociačních kapitol. Chorvatsko mělo otevřeno čtrnáct kapitol a dvě kapitoly předběžně uzavřeny, z toho v roce 2007 bylo otevřeno jedenáct negociačních kapitol.

Závěry GAERC z prosince 2007 hodnotí přístupová jednání s Chorvatskem pozitivně; jednání jsou na „správné cestě“ a ukazují na reálnost členství v EU pro celý region. Chorvatsko musí věnovat zvýšené úsilí transpozici acquis a dále pokročit zejména v oblasti reformy soudnictví a administrativy, boje proti korupci, ekonomických reforem, práv menšin a návratu uprchlíků. Nadále musí pokračovat plná spolupráce země s ICTY. Chorvatsko musí pokračovat v úsilí o dobré sousedské vztahy, zejména v otázce hraničních sporů. V této souvislosti vyzvala prosincová Evropská rada Chorvatsko, aby respektovalo dohodu ze 4. 6. 2004 (na kterou poukázaly Závěry ER z června 2004) a neaplikovalo na členské státy EU tzv. Ochranou ekologickou a rybolovnou zónu (ZERP).

Česká republika v souladu s konzistentní podporou vstupu Chorvatska do EU usiluje o posílení dynamiky přístupových jednání a jejich brzké završení.

Turecko

Ke konci roku 2007 mělo Turecko z celkových 35 kapitol otevřeno pět a jednu předběžně uzavřenou (všech pět kapitol bylo otevřeno v roce 2007). Přístupová jednání jsou nadále podmíněna Závěry Evropské rady z prosince 2006, ve kterých bylo konstatováno neplnění Dodatkového protokolu k Ankarské dohodě ze strany Turecka. Z toho důvodu pozastavila EU otevírání osmi negociačních kapitol, které přímo souvisejí s plněním výše uvedeného protokolu a s dopravním embargem Turecka vůči Kypru. Žádné kapitoly nebudou rovněž předběžně uzavírány, dokud Turecko neimplementuje Dodatečný protokol. Kapitoly, pro které byl úspěšně ukončen screening, budou postupně otevírány.

Závěry GAERC z prosince 2007 ocenily demokratické vypořádání se s ústavní krizí a předčasnými volbami v první polovině roku. Turecko bylo zároveň vyzváno ke zvýšení reformního úsilí, v čemž bude EU nápomocna.

Turecká vláda bude muset vynaložit velké úsilí především v zajištění svobody slova a práv nemuslimských menšin, v boji proti korupci, reformě soudnictví, prohlubování odborových práv, práv žen a dětí a upevnění civilní kontroly nad bezpečnostními složkami.

Česká republika má zájem na plnohodnotném členství Turecka v Evropské unii a zachování životaschopného procesu přístupových jednání s tímto strategickým partnerem. Podporujeme znovunavázání rozhovorů o komplexním řešení kyperské otázky na půdě OSN s výhledem na pozitivní řešení problému.

Západní Balkán

FYROM od získání kandidátského statusu v roce 2005 čeká na stanovení data zahájení přístupových jednání. V této otázce nedošlo v roce 2007 k žádnému posunu. Albánie v roce 2006 podepsala Stabilizační a asociační dohodu a v roce 2007 pokračoval proces její ratifikace. Černá Hora podepsala Stabilizační a asociační dohodu v říjnu 2007, a následně započal ratifikační proces. Srbsko v listopadu 2007 parafovalo Stabilizační asociační dohodu, podmínkou pro podpis zůstává především dosažení plné spolupráce s ICTY. Bosna a Hercegovina parafovala Stabilizační a asociační dohodu v prosinci 2007; podpis závisí na splnění politických podmínek, zejména v otázce reformy policie a plné spolupráce s ICTY.

Schengenská spolupráce

Přistoupením České republiky k schengenskému prostoru koncem r. 2007 bylo dosaženo jedné ze zahraničněpolitických priorit ČR. Pro její občany se tak naplnila svoboda volného pohybu osob, a bylo tak završeno téměř desetileté přípravné úsilí politické, legislativní (převzetí schengenského *acquis*) i technické. ČR harmonizovala činnost svých orgánů odpovědných za vnitřní bezpečnost s činností ostatních států účastnících se schengenské spolupráce.

V r. 2007 probíhaly intenzivní práce na finálních přístupových krocích. Významným bylo rozhodnutí Rady ze dne 12. 6. 2007, kterým ČR od 1. 1. 2007 získala přístup k datům obsaženým v Schengenském informačním systému (SIS). Tento akt umožnil provést poslední fáze schengenských evaluací ve dnech 21. – 24. 9. 2007, které se zaměřily především na využívání SIS. Tento informační systém obsahuje společnou databázi údajů o některých osobách (osobách hledaných za účelem zatčení, pohřešovaných či nežádoucích) a věcech (odcizených vozidlech, dokladech, zbraních) vkládaných a využívaných orgány schengenských států.

Na zasedání Rady justice a vnitra 8. 11. 2007 potvrdili ministři připravenost všech přístupujících států a zároveň informovali o ukončení schengenského hodnotícího procesu.

Toto potvrdili i na neformálním setkání ministrů vnitra nových členských zemí, které se uskutečnilo 26. 10. 2007 v Praze.

Po úspěšné konzultaci v Evropském parlamentu dne 15. 11. 2007 učinila Rada 6. 12. 2007 klíčové rozhodnutí o zrušení kontrol na hranicích a o vstupu ČR do schengenského prostoru. Dne 21. 12. 2007 tak došlo ke zrušení kontrol podél celé hranice ČR, které bylo symbolicky oslaveno na česko-německo-polském trojmezí v Žitavě představiteli všech tří vlád, Evropské komise a portugalského předsednictví. Ke zrušení kontrol na letištích pro lety mezi státy rozšířeného schengenského prostoru došlo 30. 3. 2008.

Samotné zrušení hraničních kontrol nepřineslo žádné zásadní problémy, byla pouze zaznamenána krátkodobá vlna nelegální tranzitní migrace azylantů do sousedních zemí (SRN, Rakouska), která zanedlouho poté ustala. V odpověď na pokusy zneužívat nových možností byla zintenzivněna spolupráce společných pracovišť policie a společných hlídek a je kladen větší důraz na efektivní využívání Dublinského systému.

Česká republika se v následujícím roce 2008 soustředí především na technickou přípravu na zavedení Schengenského informačního systému druhé generace (SIS II). Důležité bude, aby se referenční datum pro zapojení systému SIS II (dosud jaro 2009) dále neodsouvalo na pozdější dobu.

Finanční rámec EU na léta 2007 – 2013

V prosinci 2005 dosáhla Evropská rada dohody o finančním rámci EU pro období 2007–2013. V závěrech Evropské rady je současně obsažena výzva, aby Evropská komise „provedla revizi všech aspektů výdajů EU, včetně Společné zemědělské politiky, a také příjmů, včetně korekce Velké Británie, a předložila zprávu na přelomu let 2008 a 2009“.

Nejvýznamnějším krokem se v této souvislosti stal obecný materiál „Reformovat rozpočet, změnit Evropu – dokument o veřejné konzultaci v souvislosti s přezkumem rozpočtu na období 2008/2009“, který zveřejnila Evropská komise dne 12. 9. 2007. Cílem tohoto dokumentu bylo stimulovat diskusi o budoucím směřování politik EU a jejich financování a Evropská komise zahájila na jeho základě několikaměsíční politickou debatu k dlouhodobým prioritám EU a základním principům obsahu a sestavování rozpočtu Unie.

S ohledem na globalizaci je nutné definovat nové výzvy stojící před EU, a proto by revize finanční perspektivy měla být debatou o směřování Unie v horizontu několika desetiletí. Je zřejmé, že hlavními body evropské debaty se staly změna klimatu, energetika a migrace, a bylo konstatováno, že rozšíření posílilo potřebu podporovat sociální, hospodářskou a teritoriální soudržnost.

Prezkum finanční perspektivy, která je důležitým nástrojem Evropské unie ke splnění jejích politických cílů, se stal jedinečnou příležitostí pro důkladné posouzení rozpočtu EU a jeho financování, aniž by byl současně vyjednáván finanční rámec. Revize rozpočtu je kromě toho pro Evropskou unii možností ukázat, jak používá jeden ze svých nejdůležitějších nástrojů. Výsledkem revize by mělo být vytvoření efektivního rozpočtu, financujícího moderní a efektivní politiky. Formulování budoucích priorit bude muset odhlédnout od aspektů, které jsou pozůstatkem historického vývoje a nerespektují nové výzvy a novou podobu Evropské unie.

Na základě obecného dokumentu Komise si Česká republika v říjnu 2007 stanovila základní priority, na něž se hodlá během diskuse o revizi finanční perspektivy zaměřit. Z pohledu ČR je důležité, aby pro všechny členské státy byly nastaveny rovné podmínky bez ohledu na délku jejich členství v EU. Stejně tak není třeba hledat a zavádět nové zdroje rozpočtu, ani měnit limit pro vlastní zdroje. Vzhledem ke snaze vytvořit spravedlivý systém vlastních zdrojů by měly být odstraněny všechny stávající korekce a neměly by se zavádět žádné nové.

Úspěch revize finanční perspektivy bude souviset především se schopností provést systémovou reformu Společné zemědělské politiky. K prioritním oblastem, na které by se podle názoru ČR měla zaměřit pozornost, patří výzkum, technologický vývoj, konkurenceschopnost, inovace a vedle toho také celoživotní vzdělávání.

Zemědělská politika Evropské unie

Hlavními tématy Společné zemědělské politiky Evropské unie v roce 2007 se staly pokračující reformy jednotlivých společných organizací trhu a příprava na prověrku funkčnosti (Health Check) reformy Společné zemědělské politiky (SZP), která by měla být vyhodnocena na přelomu let 2008 a 2009, tedy v době francouzského a následně českého předsednictví v Radě Evropské unie.

Zejména v 1. polovině roku 2007 (během německého předsednictví) se podařilo přijmout velký „balík“ právních předpisů, ať už v podobě předjednaných kompromisů, nebo přímo v rámci vlastního zasedání. Významným počinem bylo např. přijetí reformy společné organizace trhu s ovocem a zeleninou v rámci „balíku“ reforem SZP, postupně přijímaných od roku 2003. Mezi dalšími přijatými body je třeba zmínit závěry Rady ministrů zemědělství o systému *cross-compliance*, nařízení o zavedení společné organizace zemědělských trhů se zemědělskými produkty a nařízení o ekologické produkci a označování apod.

Co se týká témat důležitých pro ČR v oblasti jednotlivých reforem společných organizací trhu, byla prováděcími nařízeními dokončena reforma cukru, která začala již v předcházejícím roce 2006. Byly schváleny nové podmínky směřující k omezení produkce cukru v EU a zvýšení konkurenceschopnosti sektoru cukru.

Více než po dvou letech vyjednávání se podařilo uzavřít problematiku označování a definice lihovin (ČR úspěšně obhájila dojednané přístupové podmínky v oblasti označování tradiční lihoviny slivovice), dále pravidla pro ochranu kuřat chovaných na maso, dílčí změny v systému financování SZP a další.

V kontextu reformy SZP představila Komise koncem roku 2007 iniciační dokument týkající se prověrky funkčnosti (Health Check). Tato problematika, týkající se renacionalizace přímých plateb, převodu prostředků z I. do II. pilíře, otázek souvisejících s degresivitou plateb vázaných k velikosti zemědělských farem apod., je z pohledu ČR v zemědělství momentálně klíčová a měla by být vyřešena v průběhu roku 2008.

Velkým úspěchem skončilo pro ČR vyjednávání v oblasti reformy sektoru produkce vína, kdy na prosincovém zasedání Rady ministrů zemědělství a rybolovu (17.-19. 12. 2007) bylo po třídním intenzivním vyjednávání dosaženo politické shody v základních otázkách reformy v této oblasti, která by měla být dokončena v průběhu slovinského předsednictví v roce 2008 a formálně přijata na dubnové nebo květnové Radě ministrů zemědělství. Hlavní námitky, které ČR měla k reformě sektoru produkce vína (např. navýšení národní obálky pro ČR či zachování možnosti přislazovat víno při výrobě), se v návrhu podařilo pro ČR uspokojivě vyřešit.

V roce 2007 zahájily svoji činnost Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova, který nastavil pravidla pro podporu a řízení oblastí rozvoje venkova pro období 2007-2013, a Evropský rybářský fond, který rovněž nastavil podmínky a podpory pro období 2007-2013.

Česká republika byla vůbec první zemí EU, která dosáhla schválení Programu rozvoje venkova pro období 2007-2013.

Energetika

Rok 2007 byl důležitým pro budoucnost energetické politiky EU. Dění na evropské scéně bylo ovlivněno kontinuální diskuzí o zajištění energetické bezpečnosti a událostmi na mezinárodní scéně. Energetika se dostala do popředí diskusí na nejvyšší politické úrovni jak na poli komunitárním, tak i na jiných fórech (např. na ministerských konferencích k energetice v Egyptě nebo na Kypru). Byla jedním z hlavních témat mj. na zasedáních Evropské rady v roce 2007 i na setkáních se třetími zeměmi jako Ruskem, USA nebo Japonskem.

Na základě výzvy Evropské rady z března 2007 předložila Evropská komise 19. 9. 2007 třetí liberalizační „balíček“ pro vnitřní trh s energií, směřující k prohloubení a dotvoření vnitřního trhu s energií. Návrh byl poté postoupen Radě a Evropskému parlamentu k dalšímu projednávání. „Balíček“ obsahuje mimo jiné návrh vlastnického oddělení (ownership unbundling) provozovatelů přenosových soustav (v elektroenergetice) a provozovatelů přepravních soustav (v plynárenství) od dodavatelských a výrobních aktivit (výroba elektřiny a produkce plynu). Česká republika se aktivně zapojila do diskusí o evropské energetické politice, ať už v rámci jednání na úrovni Evropské rady a Rady pro energetiku, či v souvislosti s přípravou klimaticko-energetického „balíčku“, který byl zveřejněn v lednu 2008.

Lisabonská strategie

Realizace Lisabonského procesu se v roce 2007 nacházela ve svém druhém období implementace tříletého cyklu 2005-2008. Počátek roku byl již tradičně věnován přípravě jarního summitu EU, kdy v rámci jednotlivých formací Rady byla projednávána pravidelná Výroční zpráva, kterou Evropská komise zveřejnila v polovině prosince 2006.

Zpráva, která hodnotila dosažený pokrok v rámci realizace strukturálních reforem, konstatovala, že implementace Lisabonského procesu začíná přinášet výsledky, a vyzývala členské země, aby využily hospodářského oživení k urychlení realizace svých reformních plánů. Česká republika byla vyzvána k přijetí kroků za účelem zlepšení dlouhodobé udržitelnosti veřejných financí, zvyšování výdajů a efektivnosti veřejných investic do oblasti

výzkumu a vývoje a dále modernizace ochrany zaměstnanců, včetně zvýšení diverzifikace nabídky terciárního vzdělávání.

Jarní Evropská rada potvrdila nutnost pokračování strukturálních reforem a konsolidaci veřejných rozpočtů, posílení čtyř svobod v rámci vnitřního trhu a zlepšení rámcových podmínek pro inovace.

Vnější vztahy Evropské unie se třetími zeměmi v oblasti prvního a třetího pilíře

Česká republika v rámci společné obchodní politiky Evropské unie pokračovala v aktivním prosazování svých obchodněpolitických zájmů, které vyplývají z principů jejího členství ve Světové obchodní organizaci (WTO). Česká republika hájí politiku liberalizace mezinárodního obchodu zbožím a službami a odstraňování existujících tarifních i netarifních překážek obchodu a angažuje se v oblastech dodržování práv duševního vlastnictví, boje proti padělatelství, zadávání veřejných zakázek a podpory rozvojovým zemím v přístupu na světové trhy. Zahraniční politika ČR podporovala provázanost obchodní politiky se základními politicko-bezpečnostními a politicko-sociálními principy mezinárodních vztahů (demokracie a lidská práva, dobré vládnutí a boj proti korupci, boj proti terorismu, nešíření zbraní hromadného ničení, migrace a readmise a mezinárodní trestní soud).

V oblasti multilaterální obchodní politiky EU byla i v r. 2007 klíčovou oblastí mnohostranná obchodní jednání na platformě WTO o Rozvojovém programu z Dauhá (Doha Development Agenda - DDA). Zintenzivnění jednání koncem roku 2007 dává naději, že se podaří uzavřít toto kolo jednání do konce roku 2008.

V roce 2007 pokračovala jednání vedená Evropskou komisí o dohodách o ekonomickém partnerství (Economic Partnership Agreements - EPAs) se zeměmi Afriky, Karibské oblasti a Tichomoří (AKT), které vytvářejí komplexní rámec obchodně-ekonomické spolupráce mezi EU a zeměmi AKT. Dohody jsou nástrojem k postupnému odstraňování překážek obchodu a posílení spolupráce v oblastech souvisejících s obchodem, mají i podstatnou rozvojovou dimenzi a podporují regionální integraci. Tento koncept vychází ze základu smluvní úpravy vztahů mezi EU a AKT, jímž je Dohoda o partnerství z Cotonou, která zavázala smluvní strany k tomu, aby do konce roku 2007 dojednaly takové obchodní uspořádání, které bude v souladu s pravidly WTO. Evropské komisi se podařilo parafovat celkem osm dohod s regiony AKT, jež zabránily hrozbě zavedení méně výhodného

obchodního režimu pro některé z těchto zemí, vyplývajícího z ukončení výjimky udělené WTO do konce roku 2007. Nicméně původní záměr, tj. uzavření a provádění plnohodnotných EPAs se (s výjimkou finální dohody se zeměmi karibské oblasti), splnit nepodařilo a podstatná část tohoto úkolu zůstává pro rok 2008. Česká republika se aktivně zapojila do přípravy těchto jednání a plně podporovala podstatu a cíle spolupráce EU se zeměmi AKT. Uzavření EPA je i pro ČR odpovědí na globální výzvu integrace ekonomik zemí AKT do světového hospodářského systému.

V rámci WTO dospěl v roce 2007 k závěru proces přístupu Ukrajiny do WTO, ježž ČR plně podporovala.

Další oblastí, na níž se ČR významně podílela, byla příprava negociace široce pojatých obchodních smluv s Čínskou lidovou republikou, se zeměmi ASEAN, Korejskou republikou a Indií a asociačních dohod se zeměmi Andské skupiny a Střední Ameriky.

Česká republika podporovala integrační proces v oblasti Balkánu a posílení evropské perspektivy pro jeho země i v oblasti vzájemných ekonomických vztahů. Přístupová jednání s Chorvatskem uspokojivě pokračovala. Po technické stránce byla dokončena jednání o Stabilizační a asociační dohodě s Bosnou a Hercegovinou a Srbskem.

Velký význam ČR přikládá rozvoji transatlantických vztahů s USA a Kanadou. Česká republika uvítala rozhodnutí summitu EU-USA o zřízení Transatlantické ekonomické rady. Na jejích cílech a programu, který povede k rozvoji ekonomické spolupráce a v jejím rámci mj. k postupnému odstraňování překážek vzájemného obchodu, zjednodušení regulačních předpisů obou stran a vzájemnému uznávání účetních standardů, se v rámci konzultací podílela významně i ČR.

Vnitřní trh Evropské unie

Rok 2007 měl být z pohledu České republiky klíčový především s ohledem na to, že se Evropská komise rozhodla připravit dlouho očekávaný strategický dokument *Single Market Review (Revize strategie vnitřního trhu, dále SMR)*, který měl naznačit cesty, jimiž se bude vnitřní trh v následujících letech ubírat. Pro Českou republiku bylo představení revize klíčové i z toho pohledu, že řada iniciativ, jež budou na základě SMR představeny, bude s největší pravděpodobností projednávána v období českého předsednictví. Přestože finální podoba revidované strategie vnitřního trhu byla publikována až v závěru roku 2007, první směry,

kterými se SMR měla vydat, načrtla Komise již počátkem roku 2007 v podobě tzv. *Interim reportu*, tedy zprávy předcházející finálnímu představení Revize. Prozatímní zpráva poněkud překvapivě konstatovala, že reforma vnitřního trhu je v zásadě dokončena. Potřebné legislativní instrumenty jsou k dispozici a teoreticky pokrývají dokonalé fungování všech čtyř základních svobod. Rezervy však Komise viděla v praktické stránce uplatňování evropského práva, kde se stále ukazuje, že některé oblasti vnitřního trhu nefungují tak, jak by se dalo očekávat. Druhým pilířem revidované strategie se pak mělo stát zaměření Komise na zdokonalení vynucování evropského práva.

Vedle klasických institutů, jako jsou infringement či soudní řízení, se Komise poprvé více soustředila na podporu úspěšných projektů mimosoudního řešení sporů, jako jsou SOLVIT či FIN—NET. Revize strategie vnitřního trhu, představená v listopadu 2007, pak naznačenou cestu jen potvrdila. I v Revizi samotné pak našla Česká republika odraz některých hodnot, které jsou z hlediska českých zájmů ve fungování vnitřního trhu nepostradatelné. Především se v tomto smyslu jedná o několikrát avizovanou snahu EK odstranit bariéry ve fungování vnitřního trhu a jeho čtyř svobod – tuto iniciativu Česká republika „adoptovala“ za vlastní také prostřednictvím motto českého předsednictví („Evropa bez bariér“).

Evropská investiční banka (EIB)

Evropská investiční banka (EIB) je autonomním orgánem v rámci struktury Evropské unie (EU), vytvořeným k financování kapitálových investičních projektů, které naplňují cíle jednotlivých politik EU. Byla zřízena Římskou smlouvou v roce 1958 v rámci rozhodnutí o založení Evropských společenství (ES). Těžiště aktivit EIB je v členských státech EU, mimo území EU se podílí na uskutečňování politik EU pro rozvoj a spolupráci, v jejichž rámci poskytuje úvěry více než 150 zemím. Vrcholnými orgány EIB jsou Rada guvernérů (složená z ministrů, zpravidla financí, členských zemí), Správní rada, Řídící výbor a Kontrolní výbor.

EIB působí v České republice od roku 1992. Její činnost v ČR je upravena třemi Rámcovými dohodami (č. 250/1994 Sb., č. 155/1999 Sb. a č. 280/1998 Sb.), které zůstávají v platnosti i po vstupu ČR do EU. Okamžikem vstupu do EU se ČR spolu s ostatními členskými státy stala také členem EIB. Na činnost EIB v České republice je přímo aplikován Statut EIB, který je jedním z Protokolů Smlouvy o založení ES. Podíl ČR na upsaném

kapitálu EIB činí 1 258,8 mil. EUR (0,764 % z celkové hodnoty upsaneho kapitálu EIB 163 653,7 mil. EUR). Splatná částka činí 62,9 mil. EUR (5 % z upsane částky).

Od roku 1992 do 31. 12. 2007 uzavřela EIB v České republice úvěrové smlouvy v celkové hodnotě cca 7 761 mil. EUR, z toho činily úvěry na plnění funkcí státu cca 2 532 mil. EUR, úvěry krajům a municipalitám cca 1 169 mil. EUR a úvěry soukromému sektoru 4 060 mil. EUR; z toho v roce 2007 bylo 533 mil. EUR poskytnuto na plnění funkcí státu, 375 mil. EUR krajům a municipalitám a 691 mil. EUR soukromému sektoru.

V roce 2007 podepsala ČR jednu novou smlouvu o úvěru od EIB, a to na spolufinancování projektů v rámci Operačního programu Doprava (14 mld. Kč).

V návaznosti na rostoucí význam vnější politiky Evropské unie se rozvíjelo i působení EIB v této oblasti. V současné době EIB plní funkci hlavního finančního zprostředkovatele zahraniční politiky EU, zejména v oblasti rozvojové spolupráce. Od získání plného členství v EU se na této činnosti podílí také Česká republika. Prostřednictvím EIB se realizují finanční nástroje sjednané mezinárodními dohodami členských zemí EU se zeměmi oblastí Afriky, Karibiku a Pacifiku (ACP). EIB vystupuje jednak jako správce a zprostředkovatel alokace prostředků z Evropského rozvojového fondu (EDF), financovaného plně členskými státy EU a také jako poskytovatel úvěrů ze svých vlastních zdrojů. Na podporu těchto úvěrů členské státy EU poskytují garanci. V průběhu roku 2007 byly vypracovány návrhy příslušných mezinárodních smluv (Smlouva o záruce a Smlouva o správě nedoplatků), jejichž konečné znění i otázky spojené s podpisem se nyní projednávají. Prostřednictvím nového finančního instrumentu ENPI (European Neighbourhood Policy Instrument) se EIB také profiluje jako hlavní zprostředkující orgán pro naplňování Evropské politiky sousedství, která je orientována dvěma směry: na jih – do oblasti Středomoří a na východ: tedy do zemí, ve kterých můžeme efektivně navázat na tradiční spolupráci.

Rozvojová spolupráce a humanitární pomoc

Rok 2007 byl soustředěn na rozpracování některých významných závazků EU přijatých v roce 2005. V oblasti efektivity pomoci byla věnována pozornost zejména otázkám komplementarity a dělby práce mezi donory. Evropská unie přijala tzv. Kodex chování o komplementaritě a dělbě práce, obsahující 11 principů pro dosažení větší komplementarity

mezi zeměmi EU. Evropská unie taktéž přijala Strategii EU pro Aid for Trade, ve které jsou rozpracovány finanční závazky EU přijaté v roce 2005 v Hongkongu, tj. věnovat do roku 2010 minimálně 2 mld. EUR ročně na pomoc spojenou s obchodem. Dalším důležitým koncepčním materiálem přijatým na úrovni EU byl konsenzus pro humanitární pomoc, který stanovuje základní zásady pro poskytování humanitární pomoci třetím zemím. Česká republika se aktivně podílela na zpracovávání všech uvedených dokumentů. Důležitými rozvojovými tématy roku 2007 byly bezpečnost a rozvoj a problematika tzv. křehkých států.

Evropská unie se rovněž v souladu s Evropským rozvojovým konsenzem zaměřila na zajištění toho, aby se její cíle a zásady odrážely ve strategiích intervence na regionální úrovni. Dobrým příkladem uplatnění konsenzu je Strategie EU pro Afriku, která byla schválena v prosinci 2007 v Lisabonu během druhého summitu EU-Afrika a která je prvním evropským integrovaným politickým rámcem pro zlepšení koordinace a soudržnosti politik a nástrojů EU a členských států vůči africkému kontinentu.

V roce 2007 ratifikovala ČR revizi Dohody z Cotonou, která je smluvním základem pro vztahy mezi EU a regionem AKT. Naplňování rozvojových programů v zemích AKT se realizuje prostřednictvím finančních zdrojů Evropského rozvojového fondu (*European Development Fund – EDF*). V roce 2007 bylo přijato finanční a implementační nařízení pro tzv. 10. EDF. Celková částka 10. EDF je 22,7 mld. EUR pro období 2008 – 2013. Česká republika se bude nově podílet na financování tohoto fondu, a to částkou cca 3,5 mld. Kč. Pro ČR, resp. soukromé společnosti, nevládní organizace apod. se zároveň poprvé otevírá možnost podílet se na realizaci rozvojových projektů financovaných z prostředků EDF ve všech zemích AKT. Za tímto účelem uspořádalo MZV v říjnu 2007 seminář na téma „Evropský rozvojový fond: Výzva pro Českou republiku“, jehož cílem bylo mimo jiné přiblížit rozvojovou problematiku zemí AKT široké veřejnosti.

Zastupování České republiky před soudními orgány Společenství

Zastupování České republiky před soudními orgány Společenství, tj. Soudním dvorem ES, Soudem prvního stupně a Soudem pro veřejnou službu (souhrnně „Evropský soudní dvůr“), zajišťuje od vstupu ČR do EU ministerstvo zahraničních věcí, v jehož rámci je výkonem této agendy pověřen vládní zmocněnec (usnesením vlády ČR č. 422 z 5. 5. 2004 jím byl jmenován T. Boček). Jeho činnost je vymezena usnesením vlády ČR č. 113 ze 4. 2. 2004 o Statutu vládního zmocněnce pro zastupování ČR před Soudním dvorem ES a Soudem

prvního stupně. Usnesením vlády ČR č. 435 z 13. 4. 2005 byla jeho pravomoc rozšířena rovněž na zastupování ČR před Soudním dvorem Evropského sdružení volného obchodu.

Výbor vládního zmocněnce, mezirezortní poradní a konzultační orgán, se v roce 2007 scházel na pravidelných zasedáních přibližně jednou měsíčně. Jeho prostřednictvím vládní zmocněnec informoval jednotlivé resorty o vývoji případů před soudními orgány Společenství a o vyjádřeních ČR v jednotlivých kauzách. Dále byly na zasedáních výboru diskutovány zejména otázky týkající se problematické transpozice komunitárních předpisů a připravované reformy soudních orgánů ES.

V roce 2007 bylo proti České republice nově zahájeno 43 tzv. řízení o porušení Smlouvy (řízení o porušení komunitárního práva), jejichž prostřednictvím dbá EK na dodržování *acquis communautaire* ze strany členských států. Oproti roku 2006 se jedná o pokles počtu nově započatých řízení cca o třetinu (v roce 2006 bylo zahájeno 64 řízení); celkový počet řízení zahájených proti ČR od doby vstupu do EU do konce roku 2007 činil 338 případů. Z těchto případů se podařilo značnou část zastavit před tím, než se dostaly do fáze žaloby k Evropskému soudnímu dvoru - ke konci roku 2007 tak činil počet probíhajících řízení 74, z toho 49 řízení se k tomuto datu nacházelo v první procesní fázi (formální upozornění), 23 řízení ve druhé procesní fázi (odůvodněné stanovisko) a dvě řízení ve fázi žaloby před Evropským soudním dvorem.

V roce 2007 bylo proti ČR podáno šest žalob k Soudnímu dvoru ES. Celkem bylo vyneseno proti ČR šest odsuzujících rozsudků (ve dvou případech se jednalo o žaloby podané v roce 2006, ve čtyřech případech byly v roce 2007 podány žaloby a zároveň došlo v témže roce k vynesení rozsudku). Všechny z odsuzujících rozsudků se týkaly neúplné transpozice směrnic v oblasti zdravotnictví, resp. léčiv.

Z celkového počtu 338 řízení bylo ukončeno ke konci roku 2007 ve fázi před podáním žaloby 256 řízení, po podání žaloby (stažení žaloby) dvě řízení a vynesením rozsudku šest řízení.

Důvody zahájení nových řízení proti České republice v roce 2007 byly neprovedení včasné transpozice komunitárních předpisů (celkem 27 případů) nebo namítaný věcný rozpor s komunitárním právem (celkem 16 případů). Z významných řízení s věcným obsahem zahájených v roce 2007 lze jmenovat např. namítané zadávání zakázek v autobusové dopravě v Ústeckém kraji v rozporu se směrnicemi o veřejných zakázkách; namítané porušení

předpisů v oblasti sítě NATURA v souvislosti s výstavbou silnice R 55 v Jihomoravském kraji, nevymezení chráněných oblastí sítě NATURA, resp. jejich vymezení v menší než stanovené rozloze na několika místech v ČR (zejména se jedná o Českobudějovické rybníky a rybník Dehtář na Třeboňsku); namítanou nesprávnou aplikaci výjimky z jednotné minimální sazby DPH na dodávky živých zvířat, zejména koní; namítanou neúplnou transpozici směrnice o zadávání veřejných zakázek, resp. namítané neúplné provedení směrnic z oblasti ochrany životního prostředí ve vnitrostátním právním řádu (jednalo se především o směrnice SEVESO I a II a směrnici o nakládání s geneticky modifikovanými organismy).

V řízeních o předběžné otázce, kterými se národní soudy členských států obracují na Soudní dvůr ES s dotazem na výklad určitého ustanovení aktu komunitárního práva či na jeho platnost, obdržel vládní zmocněnec v roce 2007 cca 430 podání v celkem 218 řízeních. Vládní zmocněnec se aktivně účastnil řady řízení, jež se určitým způsobem týkala právního či faktického stavu v České republice, předložením vyjádření (celkem ve dvanácti řízeních, z toho ve dvou případech přednesl vládní zmocněnec vedle písemného vyjádření také řeč v ústní části řízení). Vyjádření směřovala mj. do oblasti obecných principů komunitárního práva, veřejných zakázek, trestního práva, pracovního práva, životního prostředí či vnitřního trhu.

V roce 2007 se Soudní dvůr ES zabýval také předběžnými otázkami podanými českými soudy. Jednalo se o pět řízení, z nichž tři byla zahájena již v roce 2006. Ve dvou případech Soudní dvůr odpověděl na předběžné otázky svým rozhodnutím (předběžné otázky ve věci C-64/06 *Český Telecom* a ve věci C-161/06 *Skoma Lux*), v dalších dvou případech skončilo řízení z procesních důvodů, aniž by bylo rozhodnuto meritorně (v případě C-282/06 *OSA* vzal Krajský soud v Praze svou otázku zpět a stejně se zachoval Rozhodčí soud Hospodářské komory ČR a Agrární Komory ČR v případě C-126/07 *Reisebüro Bühler*). Zatím poslední česká předběžná otázka (věc C-572/07 *RLRE Tellmer Property*) byla předložena na konci roku 2007 Krajským soudem v Ústí nad Labem a týká se výkladu Šesté směrnice o harmonizaci právních předpisů členských států v oblasti daně z přidané hodnoty. Vládní zmocněnec se v roce 2007 vyjadřoval v obou výše uvedených případech předběžných otázek předložených českými soudy, ve kterých bylo Soudním dvorem vydáno meritorní rozhodnutí.

Česká republika a Společná zahraniční a bezpečnostní politika Evropské unie

Česká republika vnímá své zapojení do Společné zahraniční a bezpečnostní politiky EU (SZBP) jako integrální součást svého členství v EU. V průběhu roku 2007 se ČR i nadále plně podílela na tvorbě a provádění zahraniční politiky EU, a to na úrovni pracovních skupin, v Politickém a bezpečnostním výboru EU (COPS), ve Výboru stálých představitelů (COREPER) a na schůzkách politických ředitelů a evropských korespondentů. Česká republika se účastnila zasedání Rady pro všeobecné záležitosti a vnější vztahy (GAERC) na úrovni ministrů zahraničních věcí, neformálních schůzek ministrů zahraničních věcí (Gymnich) a některých schůzek EU se třetími zeměmi.

Česká republika se snažila plně a konstruktivně využívat svůj status člena EU na všech výše zmíněných fórech. V pracovních skupinách se ČR podílela na přípravě materiálů pro Radu EU a na výměně informací, v COPS na přípravě stanovisek k aktuálním zahraničněpolitickým otázkám. Dále se spoluúčastnila na přípravě a následné implementaci nástrojů SZBP, kterými jsou deklarace a demarše předsednictví a společné postoje a akce Rady EU. Česká republika se účastnila spolupráce zastupitelských úřadů členských států EU ve třetích zemích a podílela se na vypracování hodnotících, situačních a doporučujících zpráv týkajících se třetích zemí. Tři české zastupitelské úřady působily v druhé polovině roku 2007 jako místní zástupná předsednictví EU. Intenzivní politický dialog probíhal rovněž na půdě mezinárodních organizací (především OSN, OBSE), kde ČR koordinovala své postoje s pozicemi ostatních členských zemí EU s cílem prosazování unijních politik.

Upevňování transatlantického strategického partnerství bylo jednou z hlavních priorit německého i portugalského předsednictví. Mezi hlavní oblasti posilování vzájemné spolupráce patřila kromě ekonomické sféry rovněž témata důležitá pro světovou bezpečnost a prosperitu, jako jsou změny klimatu, nedostatek surovin a zdrojů a v neposlední řadě mezinárodní krize a konflikty. Zásadními prioritami zůstaly i boj proti terorismu, dialog o lidských právech a demokratizace.

Výrazným milníkem ve vývoji vzájemných vztahů byl summit EU-USA (Washington, 30. 4. 2007), během kterého se obě strany dohodly mj. na potřebě rozvoje efektivního multilateralismu v úzké souvislosti s probíhajícími reformami OSN. Úspěšně pokračovala také spolupráce na Blízkém východě, v otázce íránského nukleárního programu, při rekonstrukci Iráku, v Afghánistánu a v oblasti západního Balkánu. S bezpečnostními

otázkami souvisely také jednání obou stran zaměřená na posilování bezpečnosti hranic, pravidelné konference o financování terorismu a průběžné diskuse o právním rámci společného boje proti terorismu. Již tradičním tématem pak byly otázky vzájemného vízového styku.

Na rozdíl od předchozího roku se uskutečnil také summit EU-Kanada (Berlín, 4. 6. 2007). Strany během jednání identifikovaly jako společné strategické zájmy udržení míru a bezpečnosti ve světě, vzájemnou ekonomickou spolupráci a boj proti změně klimatu. Nové cíle byly také vytyčeny v rámci dialogu o bezvízovém styku pro všechny občany zemí EU. Významné bylo ustavení spolupráce mezi Kanceláři pro stabilitu a rekonstrukci obou stran (START).

Rok 2007 byl významným pro další rozvoj vztahů Evropské unie se zeměmi západního Balkánu. Evropská unie se zaměřila především na pokračování stabilizačního a asociačního procesu. Dne 15.10. 2007 byly podepsány Stabilizační a asociační dohoda (SAD) a Prozatímní dohoda s Černou Horou. Podmínkou pro plnou účinnost SAD se Srbskem zůstává plná spolupráce s ICTY. Podmínkami pro podpis SAD s Bosnou a Hercegovinou (parafována 4.12.2007) zůstaly po celý rok 2007 implementace schválené reformy policie, reforma veřejné správy a veřejnoprávního vysílání a plná spolupráce s ICTY. Evropská komise na podzim 2007 předložila pravidelné hodnotící zprávy pro jednotlivé země západního Balkánu a návrhy evropských/přístupových partnerství.

V červnu přijala Rada EU rozhodnutí o jmenování M. Lajčáka do funkce zvláštního představitele EU pro Bosnu a Hercegovinu, ve které tento slovenský diplomat působí od 1.7.2007.

Klíčovou otázkou pro další vývoj v regionu je Kosovo. Během vyjednávání mezi Bělehradem a Prištinou pod patronací mezinárodního společenství se potvrdilo, že kompromisní dohoda není možná. Evropská rada v závěrech ze 14.12.2007 tuto realitu potvrdila a uvedla, že současný status je neudržitelný a je třeba postoupit k řešení, které posílí regionální stabilitu. V průběhu roku 2007 pokračovala příprava mezinárodní struktury v Kosovu a mise ESDP na podporu právního státu.

Česká republika po celé sledované období v souladu se svojí strategií vůči zemím západního Balkánu podporovala jejich co nejrychlejší integraci do EU za podmínky splnění kritérií platných pro kandidátské země. Zasazovala se o maximální pokrok ve vztahu

k jednotlivým zemím. Zejména se pak jednalo o vytyčení perspektivy liberalizace vízového režimu (v návaznosti na podpis dohod o zjednodušení vízového styku v září 2007) za předpokladu splnění konkrétních podmínek.

Země východní Evropy prošly v roce 2007 složitým vnitropolitickým vývojem, který byl do značné míry ovlivněn také přetrvávajícími regionálními konflikty na jejich území a komplikovanými vztahy s Ruskem. Za této situace se plně projevíly výhody Evropské politiky sousedství. Evropská politika sousedství byla vytvořena jako jednotný rámec pro vztahy se zeměmi sdílejícími pozemní či mořskou hranici s Evropskou unií, včetně Ukrajiny, Moldavska, Gruzie, Arménie a Ázerbájdžánu. Je implementována prostřednictvím bilaterálních dohod o vzájemné spolupráci, které, i přes určitou nestabilitu regionu, umožnily praktický pokrok v transformačním procesu jednotlivých zemí. Právě tento pokrok utvrdil Českou republiku v přesvědčení, že Evropská politika sousedství je efektivním nástrojem k co nejtěsnějšímu přiblížení východoevropských zemí k EU.

Česká republika proto přivítala řadu tematických dokumentů, ve kterých Evropská komise detailněji představila možnosti zefektivnění spolupráce se sousedními zeměmi v oblastech ekonomické integrace, migrace, řešení regionálních konfliktů a některých dalších. Za obzvlášť významný pak považovala dokument Evropské komise „*Silná Evropská politika sousedství*“ z prosince 2007, který jako tři hlavní principy spolupráce EU s jejími sousedy vyzdvihl principy spoluvlastnictví, diferenciací a regionální spolupráce.

V oblasti reformy a prohlubování spolupráce s EU postupovala nejrychleji Ukrajina. Mezi nejvýznamnější úspěchy patří zahájení jednání o posílené dohodě o vzájemných vztazích EU-Ukrajina počátkem roku a jejich zdárný průběh. Dalšími úspěchy jsou uzavření dohody o vízové facilitaci pro oblast krátkodobých víz a readmisi a přípravy na zahájení jednání o komplexní dohodě o zóně volného obchodu.

Dohody o vízové facilitaci a readmisi byly sjednány také s Moldavskem. Za výrazný úspěch je možné pokládat dokončení jednání o udělení obchodních preferencí Moldavsku a otevření Společného centra EU pro přijímání vízových žádostí v Kišiněvě. Zvláštní představitel EU P. Semneby nadále pokračoval ve své činnosti v zemích jižního Kavkazu, kde se i přes složitou situaci podařilo dosáhnout významného pokroku v implementaci Akčních plánů.

V listopadu 2007 proběhla návštěva H. Schmidové ze sekretariátu J. Solany v Bělorusku. Návštěva dala impuls k nové debatě o přístupu EU k této zemi, jejíž nedemokratický režim zatím neumožňuje běžnou spolupráci obou stran. Evropská unie stanovila pro zahájení takové spolupráce dvanáct podmínek. Do doby jejich splnění hledá Unie možnosti, jak přispět k rozvoji Běloruska prostřednictvím podpory občanské společnosti. Koncem roku Evropská komise po dlouhém vyjednávání uzavřela s Běloruskem dohodu o otevření své delegace v Minsku.

Vztahy s Ruskem, které jsou upraveny rámcem Partnerství a spolupráce, byly nadále ovlivňovány snahami Ruska o vymezení jeho vedoucí role na mezinárodní scéně. Rusko pokračovalo ve svém úsilí o prosazování svých zájmů prostřednictvím bilaterálních jednání s členskými státy EU. Ani summity EU-Rusko v Samaře a Mafře nepřinesly posun v zablokovaných jednáních o nové dohodě o vzájemných vztazích a Rusko nadále odmítalo jakákoliv substantivní jednání o stavu lidských práv v zemi.

Rok 2007 byl významný pro vývoj vztahů mezi EU a státy Střední Asie. Evropská rada přijala v červnu 2007 Strategii EU pro Střední Asii, jejímž cílem je zastřešit aktivity EU a členských států v regionu, určit priority působení a prosadit větší viditelnost EU ve Střední Asii. Během německého předsednictví proběhla dvě setkání s představiteli Střední Asie ve formátu trojky ministrů zahraničních věcí: v Astaně dne 28. 3. 2007 a v Berlíně dne 30. 6. 2007. Během portugalského předsednictví navštívila trojka EU čtyři z pěti zemí Střední Asie, aby prodiskutovala s místními představiteli implementaci Strategie a aby bylo možné určit prioritní projekty pro každou zemi.

Česká republika se po celé sledované období podílela na utváření Strategie pro Střední Asii. V souvislosti s její implementací proběhlo dne 13.12.2007 v Bruselu neformální koordinační setkání donorů, které iniciovala ČR s podporou ostatních států Visegrádské spolupráce.

Mezi EU a Uzbekistánem došlo ve sledovaném období k postupnému zesílení kontaktů; problémy spojené s lidskoprávní situací však přetrvávají. V dubnu 2007 proběhlo v Taškentu druhé setkání expertů k „andžanským událostem“. V květnu se uskutečnilo první kolo lidskoprávního dialogu rovněž v Taškentu. Ve věci sankcí EU proti Uzbekistánu obnovila Rada EU dne 14. 5. 2007 na dalších šest měsíců vízové restriktce týkající se osmi osob. Dne 15. 10. 2007 rozhodla Rada obnovit zbraňové embargo na dalších dvanáct měsíců

i vízové restriktce. Rada zároveň rozhodla odložit implementaci vízových restriktcí po dobu šesti měsíců, aby motivovala Uzbekistán ke zlepšení lidskoprávní situace. Česká republika v druhé polovině roku 2007 vykonávala místní předsednictví EU v Uzbekistánu.

V otázce blízkovýchodního mírového procesu pokračovala spolupráce EU s partnery v rámci Kvartetu. Kvartet prokázal svoje odhodlání řešit problémy na Blízkém východě jmenováním zvláštního představitele, kterým se stal T. Blair. Evropská unie se aktivně podílela na konferenci v Annapolis konané 27. 11. 2007, která vyústila v podepsání společného prohlášení prezidenta M. Abbáse a premiéra E. Olmerta o zahájení jednání vedoucích k uzavření mírové dohody před koncem roku 2008. Evropská unie byla významným účastníkem i na následné Mezinárodní donorské konferenci v Paříži 17. 12. 2007, která vyústila v příslib částky 7,4 mld. USD na podporu budování budoucího palestinského státu. Kritická humanitární situace v Gaze vedla EU k zesílenému úsilí v oblasti humanitární pomoci. Rada EU schválila na svém ministerském zasedání v listopadu strategický dokument k budování míru na Blízkém východě. V závěru roku bylo dosaženo dohody s izraelskými úřady o akreditační proceduře mise EUPOL COPPS, jejímž cílem je posilování kapacit palestinských bezpečnostních složek v oblasti udržování pořádku.

Rok 2007 byl příznačný rovněž zvýšeným zapojením arabských států do blízkovýchodního mírového procesu. Delegatione Ligy arabských států (LAS) se zúčastnila zasedání Rady ministrů 14. 5. 2007, kde prezentovala Arabskou mírovou iniciativu, která byla vyhlášena na předcházejícím summitu LAS v Rijádu. Také konference v Annapolis se zúčastnil značný počet arabských partnerů.

V Libanonu pokračovala institucionální krize. Evropská unie podporovala nadále suverenitu, nezávislost, jednotu a stabilitu libanonského státu v souladu s rezolucemi RB OSN 1559, 1680, 1701 a 1757. Evropská unie potvrdila svoji roli hlavního donora Libanonu v rámci konference Paříž III, kde přísliby členských států EU tvořily 40 % částky přislíbené libanonské vládě na implementaci ekonomických a sociálních reforem. Členské státy EU jsou rovněž hlavními přispěvateli do mise UNIFIL, kterou lze hodnotit za rok 2007 i přes některé incidenty jako úspěšnou. Evropská unie aktivně podpořila zřízení Zvláštního tribunálu OSN pro Libanon, který bude umístěn na území Nizozemska.

Evropská unie se aktivně účastnila přípravného procesu Mezinárodního kompaktu s Irákem (*International Compact with Iraq, ICI*), který byl spuštěn v květnu 2007. Kompakt

zakotvuje podporu mezinárodního společenství pro implementaci závazků irácké vlády v ekonomické, politické a bezpečnostní oblasti. Evropská unie se rovněž aktivně zapojila do dialogu na úrovni sousedních zemí Iráku a pokračovala v dialogu se státy regionu za účelem posílení snah o stabilizaci Iráku. Pokračovala práce mise EUJUST LEX, jejímž úkolem je podpora zlepšování kapacit policejního a soudního sektoru. Styčná kancelář mise EUJUST LEX byla v roce 2007 obsazena dvěma příslušníky Policie ČR. V roce 2007 proběhla dvě kola vyjednávání o Dohodě o obchodu a spolupráci, která by měla být smluvním základem vztahů EU-Irák a měla by podpořit integraci Iráku do mezinárodního hospodářského systému.

Vztahy EU s Íránem byly nadále poznamenány nedostatečným pokrokem v otázkách důvěryhodnosti íránského jaderného programu, podpory terorismu a jeho role v regionu, a to zejména blízkovýchodním mírovém procesu. Prioritou EU byla situace v oblasti lidských práv v Íránu, která se dle názoru EU zhoršila. Dialog EU-Írán o lidských právech se ani v roce 2007 nepodařilo uskutečnit. V otázce jaderného programu podporovala EU aplikaci sankčního režimu a přijetí další rezoluce RB OSN, přičemž nicméně stále vyvíjela snahy o dosažení diplomatického řešení.

Oblast Afriky byla důležitým tématem v průběhu celého roku s ohledem na druhý summit EU-Afrika (Lisabon, 7.-9. 12. 2007). Summit byl hodnocen jako velmi úspěšný a jeho výsledkem je schválení dvou důležitých dokumentů: *Společné strategie EU-Afrika* a *Akčního plánu*, který má zajistit implementaci ambiciózního programu spolupráce mezi oběma kontinenty.

Evropská unie se věnovala v rámci Afriky především aktuálním krizovým oblastem a probíhajícím transformačním procesům. Centrem pozornosti a aktivit EU zůstal region Velkých afrických jezer, zejména konflikt na východě Demokratické republiky Kongo (DRK). Dne 1. 7. 2007 zahájila činnost integrovaná mise EUPOL RD Congo, která má za úkol podporovat vládu DRK v reformě policejního sektoru. Práce mise EUSEC RD Congo, jejímž cílem je podpora reformy bezpečnostního sektoru, pokračovala v průběhu celého roku. Obě mise úzce spolupracují.

Evropská unie pokračovala ve svém angažmá v konfliktu v Súdánu/Dárfúru prostřednictvím podpory mediačního úsilí OSN a AU a apelování na všechny strany, aby hledaly řešení politickou cestou. Súdánská vláda ustoupila tlaku EU a mezinárodního společenství, a mohly tak být zahájeny práce na transformaci mise AMIS v Dárfúru na

hybridní misi UNAMID pod vedením OSN a AU. Zvláštní představitel EU pro Súdán cestoval pravidelně do regionu, kde vedl dialog se všemi aktéry relevantními pro krizi v Dárfúru i pro řešení implementace mírové dohody mezi severem a jihem Súdánu (CPA). Vzhledem k pokračující nestabilitě v hraničních regionech s Čadem a Středoafričké republiky přijala Rada EU v říjnu 2007 Společnou akci pro vyslání vojenské ESDP mise EUFOR Tchad/RCA do těchto regionů.

Evropská unie se dále zabývala zlepšováním politické, bezpečnostní a humanitární situace v Somálsku. Evropská unie uvítala pozitivní vývoj, zejména uskutečnění Národního usmiřovacího kongresu v létě 2007 a jmenování nového premiéra. EU podporovala misi Africké unie AMISOM, jejíž posílení je nezbytným předpokladem pro odchod etiopských vojsk ze země.

V rámci západní Afriky byly s Togem po uskutečnění voleb ukončeny konzultace dle čl. 96 Dohody s Cotonou a byl zahájen normální politický dialog. V Nigérii proběhly volby za účasti volební monitorovací mise EU. Evropská unie podporovala organizaci voleb rovněž v Pobřeží slonoviny, kde proces implementace Dohody z Ouagadougou probíhá jen velmi pomalu. EU vyvíjí značné úsilí v Guineji Bissau na podporu vládního záměru provést reformu bezpečnostního sektoru. Komplementárně k prostředkům poskytovaným z Evropského rozvojového fondu a Instrumentu stability se připravuje civilní ESDP mise s úkolem poskytovat expertizu a pomoc při provádění reformy bezpečnostního sektoru.

Členství v Evropské unii napomohlo dlouhodobé snaze České republiky posílit její asijskou politiku, a to například i díky vstupu do sdružení ASEM (formálně institucionalizovaný dialog mezi Evropou a Asií, založený v 90. letech). Ačkoliv ani v roce 2007 nepatřil asijský region k významným prioritám EU, a to i přes velké úsilí německého předsednictví o změnu tohoto trendu, došlo i přesto k posílení kontaktů a řadě jednání na vysoké úrovni. Během německého předsednictví se uskutečnila dvě fóra ministrů zahraničních věcí EU s partnery z ASEAN (Norimberk, 14.-15.3.2007) a ASEM (Hamburk, 28.-29.5.2007). Na obou fórech byla ČR zastoupena ministrem zahraničních věcí K. Schwarzenbergem a principiálně vystupovala na téma lidských práv v Myanmaru/Barmě. Na summitu EU-ASEAN v Singapuru 22.11.2007, na kterém českou delegaci vedl ministr zahraničí, byl přijat akční plán k implementaci deklarace o posíleném partnerství mezi EU a ASEAN.

V r. 2007 byla zahájena jednání o nové Dohodě o partnerství a spolupráci mezi Evropskou unií a ČLR. V otázce zbrojního embarga EU vůči ČLR nadále trvá podmíněnost jeho zrušení zlepšením lidskoprávní situace v zemi. Ke změně nedošlo ani v otázce udělení statusu tržní ekonomiky ČLR.

V kontextu trvalého zhoršování bezpečnostní situace v Afghánistánu EU zahájila v červnu 2007 v této zemi misi ESDP „EUPOL Afghánistán“ na podporu právního státu. Česká republika se této misi aktivně účastní.

Evropská unie reagovala na vlnu represí vojenského režimu v Myanmaru/Barmě vůči mnichům a dalším pokojným obyvatelům země v září 2007 přijetím cílených sankcí vůči představitelům vojenského režimu při současném navýšení humanitární pomoci obyvatelům země. Česká republika tyto kroky aktivně podpořila.

Česká republika v druhé polovině roku 2007 vykonávala místní předsednictví EU v Mongolsku a Singapuru.

V oblasti vztahů s Latinskou Amerikou byl vrcholem historicky první summit EU-Brazílie (Lisabon, 4. 7. 2007), který symbolicky odstartoval počátek strategického partnerství obou stran. V průběhu roku došlo také k zahájení jednání o Asociační dohodě mezi EU a státy Střední Ameriky a také mezi EU a státy Andského společenství.

V červnu 2007 Rada pro všeobecné záležitosti v závěrech ke Kubě konstatovala, že situace na Kubě se v zásadě nezměnila. Evropská unie opětovně vyzvala kubánskou vládu, aby provedla politické a ekonomické reformy, propustila všechny politické vězně a garantovala svobodný přístup k informacím. Došlo rovněž k jednání o tzv. June Measures, restriktivních opatřeních vůči představitelům kubánského režimu. Některé členské státy viděly ve vývoji na Kubě příležitost ke zlepšení vzájemných vztahů a šanci na urychlení transformačního procesu v zemi. Ačkoliv implementace June Measures je již delší dobu pozastavena, zůstávají nadále v platnosti. Během schůzky Trojky EU s ministrem zahraničních věcí Kuby F. Perezem Roquem na okraji zářijového VS OSN se obě strany shodly, že dialog je nutný, ale neustoupily a víceméně zopakovaly své podmínky pro zahájení vzájemné spolupráce.

V listopadu 2007 GAERC projednal závěry ke Kolumbii, ve kterých byla vyjádřena solidarita EU s kolumbijským lidem a vyslovena plná podpora kolumbijské vládě v úsilí o diplomatické řešení vnitřního ozbrojeného konfliktu.

V oblasti lidských práv v roce 2007 EU zvýšila své úsilí v implementaci zásad týkajících se trestu smrti, mučení a jiného krutého, nelidského či ponižujícího zacházení, zásad týkajících se dětí v ozbrojených konfliktech a ochrany zastánců lidských práv. Stejně jako v předchozích letech byla další prioritou efektivní integrace lidskoprávní tematiky do SZBP. Evropská unie také aktivně přispívala k činnosti Rady OSN pro lidská práva během jejího prvního roku existence. K vyváženosti lidskoprávní politiky EU by měla přispět Agentura pro základní práva, založená v únoru 2007, jejímž primárním cílem je sledovat tuto problematiku v EU a v členských zemích.

Česká republika a Evropská bezpečnostní a obranná politika

V roce 2007 pokračoval rozvoj Evropské bezpečnostní a obranné politiky (*European Security and Defence Policy*, ESDP). Evropská unie zahájila přípravu autonomní vojenské operace v Čadu a ve Středoafričské republice (EUFOR Čad/SAR), zahájila novou civilní misi v Afghánistánu (EUPOL Afghánistán), prodloužila řadu misí stávajících a pokračovala v intenzivní přípravě civilní mise v Kosovu. Byla rovněž zahájena příprava civilní mise v Guineji Bissau. ESDP dále rozvíjela své klíčové koncepty a aktivity ve vojenské i civilní dimenzi, jako jsou koncept *battle groups*, Evropská obranná agentura (*European Defence Agency*, EDA), civilně-vojenská buňka či integrace civilně-vojenských aktivit. Přístup ČR vycházel z předpokladu, že ESDP by měla být komplementární k NATO. Česká republika kladla důraz na rozvoj vojenských i civilních kapacit, které EU potřebuje, aby byla schopna dostát svým ambicím deklarovaným v Evropské bezpečnostní strategii z prosince 2003.

Hlavní partnerskou organizací EU, a to zejm. ve vojenské dimenzi ESDP, zůstávalo NATO. Vztahy EU a NATO nicméně stagnovaly v politické rovině a omezovaly se převážně na praktickou spolupráci. Civilně-vojenská operace ALTHEA v Bosně a Hercegovině, vedená EU od prosince 2004, prověřila mechanismy spolupráce „Berlín plus“, tj. využití prostředků a kapacit NATO pro potřeby EU. Příležitostí k rozvíjení spolupráce obou organizací byla rovněž koordinace jejich příspěvků pro misi Africké unie AMIS II na podporu řešení konfliktu v súdánském Dárfúru (ukončena k 31. 12. 2007). Hlavní výzvu pro politické vztahy EU – NATO měly v r. 2007 představovat civilní mise ESDP v Kosovu a v Afghánistánu.

Zejm. díky výhradám Turecka k jeho pozici v SZBP/ESDP se však nepodařilo uzavřít technické dohody mezi EU a NATO k oběma operacím, což vedlo k další patové situaci ve vztazích EU – NATO.

Kontakty EU a OSN se v roce 2007 soustředily na spolupráci při zvládnání krizí: v červnu 2007 obě organizace schválily Společné prohlášení věnované tomuto tématu. Konkrétní příklady spolupráce EU a OSN v terénu pak představovaly např. příprava vojenské operace EUFOR Čad/Středoafriická republika, spolupráce při převedení operace Africké unie (AU) AMIS II v súdánském Dárfúru pod mandát OSN či příprava civilní mise ESDP v Kosovu, která přebere část pravomocí UNMIK (*United Nations Mission in Kosovo*).

Pokračovala spolupráce EU a Africké unie na úseku ESDP, a to zejména díky podpoře EU misi AMIS II a pomoci při vytváření kapacit AU pro zvládnání krizí.

I v roce 2007 záběr aktivit ESDP přesahoval oblast bezprostředního okolí Evropské unie. Pro ČR nicméně bylo prioritní angažmá na západním Balkáně, Blízkém východě, v Afghánistánu a v postsovětském prostoru. Tyto teritoriální priority byly vodítkem pro rozhodování ČR o zapojení do jednotlivých misí ESDP i pro diskuse a rozhodování o celkovém směřování ESDP a jejích aktivit.

Mise ESDP

V oblasti západního Balkánu pokračovala Evropská unie v roce 2007 ve své dosud nejrozsáhlejší vojenské operaci ALTHEA v Bosně a Hercegovině, zahájené v prosinci 2004 v návaznosti na alianční operaci SFOR. Evropské unii se ve spolupráci s NATO nadále dařilo uvádět do praxe mechanismus „Berlín plus“ a uplatňovat mechanismy civilně-vojenské spolupráce v situaci, kdy v oblasti působí současně i policejní mise EUPM, zvláštní představitel EU a Evropská komise. K hlavním úkolům operace ALTHEA patří zajištění stability a bezpečnosti v zemi, včetně boje proti organizovanému zločinu. S ohledem na pozitivní vývoj bezpečnostní situace v Bosně a Hercegovině došlo v roce 2007 k postupné redukci početního stavu operace. Dne 21. 11. 2007 RB OSN nicméně rozhodla o prodloužení mandátu operace o dalších dvanáct měsíců. Česká republika se na operaci v průběhu roku podílela zejména vysláním vojáků Armády ČR (AČR). V operaci ALTHEA působili do konce června 2007 52 příslušníci AČR. Od července 2007 v souvislosti s redukcí operace došlo ke snížení přítomnosti ČR na čtyři příslušníky AČR, kteří působil na velitelství v Sarajevu.

Evropská unie pokračovala i v policejní misi EUPM v Bosně a Hercegovině, která se zaměřuje zejména na podporu vzniku efektivního multietnického policejního systému v Bosně a Hercegovině prostřednictvím poradenství, výcviku a školení příslušníků policejních složek, jakož i na boj proti organizovanému zločinu. V roce 2007 bylo rozhodnuto o dalším prodloužení mandátu mise, konkrétně do 31. 12. 2009. EUPM se v roce 2007 účastnilo pět policistů z České republiky.

Pokračovala civilní mise v Iráku (EUJUST LEX), zahájená v červenci 2005. Její mandát byl v roce 2007 již podruhé prodloužen, a to do června 2009. Cílem mise je napomoci reformě irácké trestní justice prostřednictvím odborné přípravy vyšších státních úředníků, policistů, soudců, státních zástupců a řídicích pracovníků vězeňské správy. Mise má podobu vzdělávacích kurzů, pořádaných na území členských států EU. V iráckém hlavním městě má mise pouze styčnou kancelář, v níž téměř celý rok 2007 působili jako policejní koordinátoři i dva důstojníci Policie ČR. Další zástupce ČR pracoval jako koordinátor kursů v Bruselu.

V roce 2007 EU reagovala na aktuální politický vývoj na Blízkém východě a částečně přehodnotila svůj postoj k misím ESDP v této oblasti – EUBAM RAFAH a EUPOL COPPS. Na základě rozhodnutí z července 2007 tak došlo k utlumení činnosti civilní mise EU BAM Rafah (zahájena v listopadu 2005) zaměřené na monitoring, verifikaci a hodnocení činnosti palestinské policie a celníků při správě hraničního přechodu mezi Gazou a Egyptem v Rafáhu. Hlavním důvodem utlumení byla dlouhodobá nečinnost mise a uzavření přechodu. Česká republika se mise neúčastní.

Obnovena naopak byla činnost mise EUPOL COPPS, dočasně pozastavená v důsledku volebního vítězství hnutí Hamás. Policejní poradní mise EUPOL COPPS, zahájená v lednu 2006 (mandát do konce roku 2008), se zaměřuje na podporu rozvoje policie na Palestinských územích. Na reaktivaci mise ČR reagovala vysláním tří policejních expertů. V roce 2007 pokračovala debata mezi EU a Izraelem o akreditaci mise. V závěru r. 2007 se výměnou dopisů mezi EU a Izraelem podařilo najít kompromisní modus operandi.

V červenci 2007 byla zahájena civilní mise ESDP v Afghánistánu. Mise nazvaná EUPOL AFGAHNISTAN by měla trvat tři roky. Jejím hlavním zaměřením je policejní reforma na centrální, regionální i provinční úrovni. Spuštění mise bylo doprovázeno řadou komplikací, které vedly k výměně na postu šéfa mise (gen. F. Eichele byl nahrazen svým krajanem J. Scholzem). V závěru r. 2007 se stav podařilo konsolidovat. Mise představuje

čelnou prioritou ČR v oblasti ESDP. Dne 22. 9. 2007 do mise odcestovalo pět českých policistů. Další formou naší podpory je nabídka služeb polní nemocnice AČR pro potřeby mise.

Dne 1. 7. 2007 byla zahájena civilní mise EUPOL RD Kongo, která navázala na misi EUPOL Kinshasa ukončenou k 30. 6. 2007. Úkoly mise jsou pomoc s reformou konžské policie a účast na širší reformě bezpečnostního sektoru. Ve své činnosti pokračovala další civilní mise ESDP v zemi, a to na podporu reformy bezpečnostního sektoru (EUSEC Kongo), zahájená 8. 6. 2005. Česká republika se misí v Demokratické republice Kongo neúčastní

I v roce 2007 byla EU na africkém kontinentě aktivní ve vztahu ke konfliktu v súdánském Dárfúru: až do 31. 12. 2007 pokračovala v asistenční civilně-vojenské podpůrné akci pro misi Africké unie AMIS II (*AMIS EU Supporting Action*), zahájené v červenci 2005. Česká republika se civilně-vojenské podpůrné akce neúčastnila. Situace v Dárfúru byla rovněž jednou z příčin, které v roce 2007 vedly k zahájení přípravy vojenské operace EU v Čadu a Středoafričské republice (EUFOR Čad/SAR), jejímž cílem je zajištění bezpečnosti v oblastech sousedících se západosúdánským regionem Dárfúr.

Mimo rámec ESDP v roce 2007 pokračovala mise EU BAM na moldavsko-ukrajinské hranici. Mise funguje na základě tzv. Mechanismu rychlé reakce Evropské komise za přispění sekundovaných odborníků členských států. K jejím hlavním úkolům patří odborná asistence a poskytování výcviku pohraničnickům a celníkům přímo na hraničních přechodech, posilování integrovaného přístupu ke správě hranic a podpora spolupráce a výměny informací mezi moldavskými a ukrajinskými orgány. V roce 2007 byla ČR v misi zastoupena šesti civilními experty (jednalo se o policisty a celníky).

V roce 2007 pokračovala příprava civilní mise ESDP v Kosovu, jejíž realizaci ČR podporuje a již je připravena se zúčastnit. Přípravou mise se zabýval plánovací tým EUPT Kosovo, v němž byla ČR od září 2007 zastoupena jedním expertem na kontrahované pozici. Mise ESDP v Kosovu převezme část úkolů UNMIK, přičemž se zaměří na oblast policie, spravedlnosti, na celní problematiku a civilní správu.

Kapacity ESDP

V oblasti vojenských kapacit Evropská unie pokračovala v naplňování Rámcového cíle do roku 2010 (*Headline Goal 2010*, HG 2010). V rámci tohoto procesu a na základě

dohodnuté cestovní mapy ke katalogu pokroku proběhla počátkem roku 2007 revize Katalogu sil. V novém Katalogu sil (*Force Catalogue 2007 / FC 27*), zahrnujícím již nové členské státy Bulharsko a Rumunsko, jsou síly a schopnosti, kterými přispěly členské státy, porovnány s požadovanými schopnostmi stanovenými v Katalogu požadavků 2005 (RC 05).

V listopadu 2007 schválila Rada EU Katalog dosaženého pokroku (*Progress Catalogue 2007 / PC07*), jenž mj. poskytuje přehled o nedostatcích v oblasti vojenských kapacit a poukazuje na potenciální rizika operací ESDP.

K významnému pokroku došlo rovněž na úseku vytváření bojových uskupení (*battle groups; BG's*). K 1. 1. 2007 dosáhla EU plné operační schopnosti vést dvě operace rychlé reakce o velikosti bojového uskupení, včetně schopnosti zahájit dvě takové operace téměř současně. Během koordinační konference k bojovým uskupením v říjnu 2007 pak členské země potvrdily své závazky až do prvního pololetí 2010.

V období od ledna 2007 bylo dosaženo významného pokroku zejména při dokončování rámcové struktury společného česko – slovenského bojového uskupení. Mj. výrazně pokročila jednání v oblasti velení a řízení. Při jednáních se zástupci operačního velitelství v Postupimi (SRN) byly vyjednány modalities poskytnutí tohoto velitelského stupně ve prospěch společného česko-slovenského bojového uskupení a byl zahájen výběr osob pro toto velitelství.

Evropská obranná agentura (*European Defence Agency, EDA*) se ve třetím roce své existence prezentovala jako zcela efektivní instrument schopný rozvíjet nové strategie i specifické projekty v rámci plnění aktuálních i dlouhodobých cílů. Na podzim 2007 došlo ke změně ve vedení EDA a jejím novým vedoucím se stal A. Weis.

Podobně jako v minulých letech se nepodařilo překonat rozpory mezi jednotlivými členskými státy a dosáhnout uspokojivé dohody o stanovení tříletého finančního rámce. Rada tedy přijala rozpočet EDA opět pouze na následující rok (tj. 2008).

K 1. 1. 2007 dosáhlo operační schopnosti Operační centrum (*Operations Centre*), které bylo poprvé aktivováno během cvičení MILEX 07 v červnu 2007. Operační centrum poskytuje Evropské unii další kapacitu pro plánování a vedení autonomních vojenských operací .

V oblasti civilních kapacit ESDP došlo v roce 2007 k úspěšnému uzavření tzv. Civilního rámcového cíle 2008 (*Civilian Headline Goal*). Finální zprávu o naplnění Civilního rámcového cíle schválila Rada ministrů 19. 11. 2007, která rovněž přijala navazující Civilní rámcový cíl 2010 (*Civilian Headline Goal 2010; CHG 2010*). CHG 2010 vychází z dosavadních zkušeností s civilní dimenzí ESDP, zejm. s realizací civilních misí. CHG 2010 se zaměřuje především na kvalitativní zlepšení civilních kapacit, dále na zlepšení jejich dostupnosti, na rozvoj technických i jiných nástrojů potřebných pro realizaci civilních misí (např. v oblasti výměny informací, bezpečnosti misí apod.) a na zlepšení koordinace aktivit uvnitř EU i mimo ni (úsilí o synergické působení civilní a vojenské dimenze ESDP, mezipilířová koordinace v rámci EU, koordinace s aktivitami jiných mezinárodních organizací i s bilaterálními aktivitami členských zemí EU).

Od července 2007 v rámci Generálního sekretariátu Rady působí Útvar pro plánování a vedení civilních operací (*Civilian Planning and Conduct Capability; CPCC*). Jeho úřadující ředitel je současně velitelem civilních operací (*Civilian Operations Commander*).

Česká republika přikládá rozvoji civilní dimenze ESDP značný význam, což se mj. odráží i ve vzrůstajícím počtu expertů, které poskytuje pro účast v civilních misích ESDP. Zatímco v roce 2006 působilo v unijních misích patnáct civilních odborníků z ČR, na konci roku 2007 byli do nich zapojeni již dvacet dva civilní experti. V budoucnosti se očekává další zvyšování tohoto počtu.

2. Česká republika a Organizace Severoatlantické smlouvy (NATO)

Pro Českou republiku je Severoatlantická aliance základním prvkem euroatlantické bezpečnostní architektury a členství v této organizaci kolektivní obrany je pro Českou republiku primární pro zajištění národní bezpečnosti. Severoatlantická aliance dále z pohledu ČR plní nezastupitelnou roli jako transatlantické konzultační fórum a prostřednictvím svých operací a různých forem partnerské spolupráce projektuje bezpečnost i mimo své geografické hranice.

Z uvedených důvodů je pro ČR bezpečnostní spolupráce s evropskými a severoamerickými zeměmi prostřednictvím členství v NATO jednou z priorit její zahraniční politiky, a to v souladu s Bezpečnostní strategií ČR z roku 2003. Tato premisa zůstala

zachována i v průběhu roku 2007, přestože řada nezávislých komentářů a analýz podezírala českou zahraniční politiku ze záměru změnit bezpečnostní priority v důsledku zapojování ČR do protiraketové obrany. Zahraniční politika ČR však právě naopak bilaterální jednání o zapojení do systému protiraketové obrany považovala za příkladné naplňování ducha Washingtonské smlouvy (konkrétně jejího čl. 3 - „*Aby bylo účinněji dosaženo cílů této smlouvy, budou smluvní strany, jednotlivě i společně, stálou a účinnou svépomocí a vzájemnou výpomocí udržovat a rozvíjet svou individuální i kolektivní schopnost odolat ozbrojenému útoku.*“) a usilovala jak v rámci vyjednávání s USA, tak při diplomatických aktivitách v rámci NATO o co nejužší provázání vývoje a výstavby systémů USA a NATO.

Těžištěm aliančních aktivit v průběhu roku 2007 byly práce na úkolech vytyčených summitem NATO v Rize v listopadu 2006 a příprava summitu v Bukurešti (duben 2008). Práce „od summitu do summitu“ rámovala ministerská zasedání NATO v průběhu roku. Ministři zahraničních věcí NATO se sešli třikrát – v lednu a prosinci v Bruselu a v dubnu na neformálním zasedání v Oslu; vedle toho se ministři zahraničních věcí sešli v červnu s partnerskými zeměmi na neformálním tzv. „EAPC Forum“ v makedonském Ohridu. Ministři obrany NATO se sešli na neformálních zasedáních v únoru v Seville a v říjnu v Noordwijku a na formálním zasedání v červnu v Bruselu.

V roce 2007 bylo rozhodnuto, že další summit Aliance proběhne v dubnu 2008 v Rumunsku, a bylo dosaženo obecného porozumění, že v roce 2009 proběhnou dva summity NATO – první, tzv. „minisummit“ začátkem roku 2009 v Bruselu bude standardní příležitostí pro seznámení se s novým prezidentem USA a jeho administrativou, druhý bude konán u příležitosti 60. výročí založení NATO ve Štrasburku a Kielu. V průběhu jednání v roce 2007 vykryštovala nosná témata summitu v Bukurešti. Vedle rozšiřování NATO, což je téma, které bylo za základní uvažováno dlouhodobě, bylo rozhodnuto, že se summit bude věnovat i dalším otázkám vnějších vztahů, a měl by se tak, co do počtu účastnických států, stát největším summitem NATO v historii. Aliance rozhodla, že hlavy států a vlád by se měly sejít vedle autonomního zasedání NATO v „26“ (resp. ve „26“ + přizvání kandidáti) i ve formátech EAPC (NATO + partnerské země), NRC (NATO + Rusko), NUC (NATO + Ukrajina) a NATO + ISAF (tedy Aliance + prezident Afghánistánu + země přispívající do operace ISAF + mezivládní organizace, jež se v Afghánistánu angažují (OSN, EU, Světová banka).

Česká republika i v roce 2007 aktivně spoluvytvářela politiku NATO v souladu se svými zahraničněbezpečnostními prioritami, které jsou obsaženy ve strategických dokumentech české zahraniční a bezpečnostní politiky. Česká republika podle svých možností přispívala v duchu spojenecké solidarity ke společné obraně NATO a k dalším bezpečnostním úkolům Aliance, založeným na principu nedělitelnosti bezpečnosti. Její zapojení do aktivit NATO v roce 2007 bylo intenzivní na politické i vojenské rovině. ČR se svými prostředky a kapacitami výrazně zapojila do operací v Kosovu a Afghánistánu a do výcvikové mise v Iráku. Poskytla i příspěvky do rotací NRF. Míra zapojení sil a prostředků Armády ČR do vojenských operací vedených Aliancí v roce 2007 vycházela z politických a bezpečnostních priorit a odpovídala dostupným zdrojům. ČR byla v NATO v politických diskusích v roce 2007 aktivní především v následujících oblastech:

- Protiraketová obrana (*vzhledem k prolínání této alianční politiky s bilaterálními jednáními ČR – USA je problematice dále věnována separátní kapitola*),
- alianční operace a komplexní přístup (*Comprehensive Approach*) k operacím,
- rozšiřování,
- spolupráce s partnerskými zeměmi, zejména zeměmi západního Balkánu a zeměmi aspirujícími na Akční plán členství (Ukrajina, Gruzie),
- spolupráce NATO-Rusko.

Operace a mise NATO

Afghánistán, ISAF

Největší a nejvýznamnější operací Aliance zůstala i v roce 2007 operace ISAF v Afghánistánu. Primárními cíli operace jsou zajištění míru a stability v oblastech působnosti, pomoc při budování afghánského bezpečnostního sektoru a rozšiřování vlivu ústřední afghánské vlády v regionech. ISAF je také příspěvkem Aliance v boji proti mezinárodnímu terorismu.

Po těžkých bojích s Talibanem a taktickém vítězství mezinárodních jednotek na jihu země v druhé polovině roku 2006 byla na jaře 2007 očekávána ofenziva Talibanu. K té však nedošlo a namísto ní přišla ofenziva mezinárodních a afghánských jednotek, která v podobě jednotlivých operací v různých částech země pokračovala po celý rok 2007. Velký počet

ofenzivních operací afghánských a mezinárodních jednotek dokázal držet Taliban pod tlakem. Taliban se i proto v průběhu roku 2007 čím dál častěji uchýloval ke strategii asymetrického boje. Zásadně vzrostl počet sebevražedných útoků a útoků nástražnými výbušnými zařízeními, které byly hlavní příčinou úmrtí vojáků afghánských i mezinárodních sil. Taliban navíc začal mnohem častěji využívat civilní obyvatelstvo jako živé štíty, což mělo za následek zvýšení civilních ztrát. Aliance proto přijala opatření pro co největší omezení počtu těchto případů, včetně následného postupu při vyšetřování incidentů a informování veřejnosti.

Podpora výcviku a vyzbrojování afghánské armády i nadále figurovala mezi klíčovými úkoly ISAF. Vedle významných bilaterálních aktivit (zejm. USA) v tomto směru přispíval ISAF k výcviku afghánské armády prostřednictvím tzv. Operačních výcvikových a styčných týmů (*Operational Mentoring and Liaison Teams, OMLTs*), které však stále nejsou poskytovány v požadovaném počtu. V roce 2007 učinila afghánská armáda viditelné pokroky, jež se projevily mimo jiné v první rozsáhlejší operaci pod afghánským velením, ve které bylo v závěru roku z talibánských rukou osvobozeno jihoafghánské město Musa Qala.

Aliance se v roce 2007 potýkala s některými nenaplněnými vojenskými požadavky mise, zejména chybějícími vrtulníkovými kapacitami, bojovými prapory či Provinčními rekonstrukčními týmy (PRT) v provinciích Day Kundi, Nimroz a Lógar. Dalším problémem pak byla některá omezení pro použití národních kontingentů. (*Pozn.: ČR jako jedna z mála zemí takováto omezení pro své jednotky nedeklarovala.*)

Aliance významně zdokonalila svoje mediální působení v Afghánistánu. Potřebné kapacity pro zkvalitnění strategické komunikace byly definovány a průběžně naplňovány v druhé polovině roku 2007. Příkladem příspěvku ČR v této oblasti byla příprava vyslání pracovníka do aliančního *Media Operations Centre*, k němuž následně došlo v únoru 2008. Významnou součástí mediální kampaně v roce 2008 by se měl stát rovněž Souhrnný strategický politicko-vojenský plán, jehož vypracování zadali ministři obrany na svém zasedání v Noordwijku a který by měl být hotov do summitu v Bukurešti v dubnu 2008.

Česká republika se v rámci ISAF podílela v roce 2007 svým příspěvkem na činnosti německého PRT v provincii Badachšán na severovýchodě země (cca 80 příslušníků Armády ČR). Na mezinárodním letišti v Kábulu (KAIA) působili česká polní nemocnice, lehká chemicko-průzkumná jednotka a specialisté vzdušných sil AČR v celkovém počtu do 100 osob. V období od 1.12.2006 do 31.3.2007 ČR působila v roli vedoucí země pro řízení

a zabezpečení KAIA. Kontingent AČR zde působil v celkovém počtu do 50 osob. Na jihu Afghánistánu v provincii Helmand působila skupina pro speciální operace Vojenské policie v počtu do 35 osob, která v rámci ISAF plnila úkoly ve spolupráci s ozbrojenými silami Velké Británie.

Z důvodu koordinace úsilí a zvýšení viditelnosti české přítomnosti v Afghánistánu ČR již od počátku 2006 uvažovala o vytvoření či převzetí vlastního PRT v Afghánistánu. Původní jednání s Maďarskem o převzetí PRT v provincii Baghlán však v březnu 2007 zkrachovala. Maďarsko navzdory předchozím slibům rozhodlo o pokračování své přítomnosti v Baghlánu, a ČR tak musela hledat alternativní variantu, již se stalo vytvoření PRT v provincii Lógar na východě země. V průběhu roku probíhaly intenzivní přípravy tak, aby český PRT začal fungovat v březnu 2008.

Přesun české pozornosti na Lógar (civilní složka + 200 osob vojenského personálu) v průběhu roku 2007 vedl k ukončení přítomnosti v německém PRT v Badachšánu, nicméně bylo na vnitrostátní úrovni rozhodnuto o zachování přítomnosti na ostatních místech – polní nemocnice na kábulském letišti KAIA a vojenských policistů v provincii Helmand – i v roce 2008 na přibližně stejné úrovni jako v roce 2007. Parlament ČR navíc na návrh Ministerstva obrany ČR rozhodl o možné pomoci Nizozemcům v provincii Uruzgán kontingentem do 80 osob ve druhém pololetí 2008, pokud bude PRT v Lógaru fungovat a AČR bude mít dostatek disponibilních kapacit. V neposlední řadě pak ministerstvo obrany v roce 2007 naplánovalo vyslání 120 příslušníků speciálních sil, a to buď do operace OEF (Trvalá svoboda) nebo ISAF, podle dohody. Toto vyslání však prozatím nebylo schváleno parlamentem.

V listopadu 2007 byly afghánské armádě slavnostně předány první tři z celkem dvanácti vrtulníků, o jejichž darování ČR rozhodla. V průběhu roku 2007 pak ČR poskytla příspěvek 2 mil. Kč do Postoperačního humanitárního fondu, z něhož je financována humanitární pomoc v průběhu a po ukončení bojových operací. V samém závěru roku poskytla ČR dodatečný příspěvek do tohoto fondu ve výši 1 mil. Kč. Zároveň přispěla 2,5 mil. Kč do svěřeneckého fondu pro afghánskou armádu, který je využíván pro financování přepravy darované výzbroje z donorských zemí, jež nejsou schopny přepravu samy hradit, a 0,5 mil. Kč pro *“Trust Fund on Physical Security and Stockpile Management of Ammunition in Afghanistan”* v rámci Afghánského programu spolupráce.

Kosovo, KFOR

Operace mnohonárodních sil KFOR v provincii Kosovo (*Joint Enterprise*) je po ISAF druhou největší operací NATO. Cílem operace je nastolit a udržovat bezpečné prostředí, včetně veřejného pořádku, monitorovat, ověřovat a v případě potřeby i vynucovat dodržování dohod po ustavení mezinárodní správy. Celkem operaci tvoří 16 500 vojáků z členských i partnerských zemí, kteří poskytují podporu i misi OSN v Kosovu (UNMIK). NATO rozhodlo o zachování sil KFOR v nezměněné velikosti i po vyhlášení nezávislosti provincie.

Dne 11. 12. 2007 zahájila Aliance formální vojenské plánování v Kosovu na základě následujících politických předpokladů:

- a) Rezoluce RB OSN 1244 představuje právní mandát pro působení sil KFOR,
- b) operace sil KFOR bude pokračovat na základě současného Operačního plánu a pravidel pro použití síly,
- c) početní stav jednotek KFOR zůstane zachován,
- d) velitel sil KFOR bude mít přístup ke všem současným záložním silám,
- e) přítomnost mezinárodní policie v Kosovu zůstane zachována.

S cílem dosažení připravenosti schválila Aliance politické instrukce pro vojenské orgány NATO týkající se nejhorších možných scénářů. Velitel sil KFOR tedy má dostatečný mandát reagovat na drtivou většinu eventualit vývoje v Kosovu. Severoatlantická rada je navíc kdykoli připravena poskytnout vojenským orgánům další dodatečné instrukce.

Český kontingent je součástí Mnohonárodního úkolového uskupení Střed (*Multinational Task Force-Centre, MNTF-C*) na základně Šajkovac společně s kontingenty Finska, Lotyšska, Slovenska, Irska a Švédska. V současné době působí v silách KFOR cca 430 příslušníků AČR. Na období parlamentních a lokálních voleb byla do Kosova vyslána záložní rota, která se vrátila 16. 12. 2007 (116 vojáků). Tato záložní rota je schopna být vyslána k nasazení v případě potřeby během pěti až sedmi dní.

Hlavní prvek kontingentu AČR, kterým je mechanizovaná rota, plnil úkoly spočívající především v monitorování kosovsko–srbské „administrativní“ hranice a ochraně národnostních menšin a kulturních památek; asistoval rovněž při udržování právního řádu a občanské poslušnosti. V Kosovu působila také posádka pilotů vrtulníků na devítiměsíční misi od března do prosince 2007. Piloti zajišťovali přepravu osob a materiálu pro velitelství mezinárodních sil KFOR a byli využiti i pro průzkumné a humanitární lety.

Irák

V roce 2007 pokračovala alianční výcviková mise v Iráku (NTM-I), zahájená na základě rozhodnutí summitu NATO v Istanbulu v roce 2004, která plnila úkoly podle stanoveného harmonogramu a i přes složitou bezpečnostní situaci v Iráku pokračovala ve vzdělávacích a výcvikových programech. Důležitým posunem byl přechod mise na mentoring, což znamená pouhý dohled nad prováděním výuky, kterou byli Iráčané již schopni zajišťovat sami. Další důležitou událostí bylo říjnové zahájení „gendarmerie“ výcviku irácké policie pod vedením Itálie. V listopadu 2007 Itálie předložila návrh širší a strukturovanější spolupráce NATO s Irákem jdoucí nad rámec NTM-I a zahrnující mj. otázky reformy obranného sektoru, civilní kontroly ozbrojených sil či otevření některých nástrojů spolupráce přístupných současným partnerským zemím. Návrh se setkal s kladnou odezvou spojenců a je v Alianci dále rozpracováván. Financování NTM-I pokračovalo formou Trust fundů. Za ČR působí v NTM-I tři vojenští instruktoři.

(Pozn: V této kapitole pro lepší kohezi informací přikládáme dále i informace o koaliční operaci v Iráku, byť nejde o alianční operaci.)

Mezinárodní společenství se podílí na stabilizaci a demokratizaci Iráku na základě rozhodnutí RB OSN. Od března 2003, kdy byla zahájena operace Irácká svoboda (Iraqi Freedom – ukončena v květnu 2003), působí v Iráku koalice Mnohonárodních sil (Multinational Forces; MNF-I). Současnými hlavními úkoly MNF-I jsou stabilizace bezpečnostní situace a obnova bezpečnostního sektoru a základních správních funkcí země.

V souladu s usnesením Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR z prosince 2006 a usnesením Senátu Parlamentu ČR z listopadu 2006 bylo zapojení sil a prostředků AČR v rámci mnohonárodních opatření v Irácké republice v roce 2007, stejně jako v předchozím roce, stanoveno v počtu do 100 osob. Kontingent AČR působil v rámci Mnohonárodní divize Jihovýchod (MND-SE) pod velením Velké Británie a byl dislokován na britské základně na letišti v Basře. Hlavní úkol kontingentu, který z podstatné části tvořily dvě mechanizované čety, spočíval ve střežení vstupů a vjezdů do základny.

Další působení AČR bylo koncem roku 2007 konzultováno s Velkou Británií a stávající mandát působení byl v závěru roku Parlamentem ČR stanoven do poloviny roku 2008. Poté by mělo dojít ke snížení počtu vojáků v Iráku a změně mise na výcvikovou. O přesné dislokaci a úkolu se na přelomu let 2007/2008 vedla intenzivní jednání. Změnu úrovně české

přítomnosti je třeba chápat v kontextu měnících se potřeb v Iráku i nárůstu aktivit AČR jinde, zejména v Afghánistánu.

Podpora operací Africké unie v Africe (Súdán, Somálsko)

Na základě žádosti Africké unie (AU) pomáhalo NATO od července 2005 do konce roku 2007 při provádění mírové mise AU na území Súdánu (AMIS). Byla to historicky první mise na africkém kontinentu, které se NATO účastnilo. Mise AMIS v provincii Dárfúr měla pomoci ukončit boje a tamní násilí a AU tímto krokem demonstrovala úsilí angažovat se plně na svém kontinentu a vyřešit dlouhotrvající krize. NATO, OSN i EU ji v tomto úsilí plně podpořily a nabídly pomoc. AU se posléze obrátila na NATO se žádostí o logistickou podporu. Při té příležitosti uskutečnil předseda Komise AU svou návštěvu Severoatlantické rady, která byla vůbec první tohoto druhu.

NATO poskytlo přepravní kapacity a zdroje a pomáhalo při výcviku vojáků. Asistence NATO sahala i do oblastí strategického a operačního rozmístění vojsk. Co se týče konkrétní spolupráce, nabídlo NATO k dispozici letadla, která pomohla v transportu vojsk a civilních policejních složek. Letecká podpora mise byla poskytnuta společně s Evropskou unií, tudíž došlo i ke koordinaci mezi oběma organizacemi. Od začátku mise v červnu 2005 pomohli letečtí koordinátoři NATO a EU přepravit 37 000 vojáků, příslušníků civilní policie a vojenských pozorovatelů mise AMIS a dalších 32 000 příslušníků afrických vojsk při jejich výměně.

NATO podpořilo misi AMIS i v rámci budování vojenských kapacit. V roce 2005 se podílelo na tréninku vojáků přímo v integrovaném velitelství AU v Addis Abebě, Chartúmu a el-Faširu. Cvičení se zaměřilo na strategickou i operační úroveň plánování, včetně taktik a procedur, které Africká unie mohla v Darfúru plně využít.

Podpora mise AMIS v Darfúru byla úspěšně dokončena k 31. 12. 2007, kdy se započala transformace mise AMIS na společnou misi OSN a AU v Darfúru (UNAMID). AU asistenci NATO velmi ocenila a zdůraznila, že podpory NATO využije i v budoucnu. Jednotky NATO tak ve vztahu k Africké unii potvrdily svoji důvěryhodnost a spolehlivost a prokázaly, že i nasazení na africkém kontinentu může být úspěšné.

NATO v průběhu roku 2007 pozitivně reagovalo na žádost AU ohledně logistické podpory pro misi AU v Somálsku (AMISOM) a poskytnutí výcviku obdobného rozsahu jako

při operaci v Darfúru Africkým pohotovostním silám. Tato pomoc však zatím nebyla realizována z důvodu absence konkrétního požadavku ze strany AU.

V podpoře operací AU se ČR svými prostředky neúčastnila, nicméně na politické rovině s nimi souhlasila.

Operace Active Endeavour

Operace Active Endeavour (OAE) ve Středozemním moři byla zahájena v roce 2001 jako alianční odpověď na teroristické útoky z 11. 9. 2001. Jde o jedinou alianční operaci vedenou podle čl. 5 Washingtonské smlouvy. Alianční středomořská flotila má v rámci operace za úkol monitorovat, nalodovat a prohlížet lodě, které proplyouvají Gibraltarskou úžinou a Středozemním mořem a které jsou podezřelé ze spolupráce s teroristy – např. pro ně pašují osoby, zbraně, nebezpečné náklady, peníze apod. Operace pokračovala i v roce 2007.

Řada nealiančních zemí projevila v posledních letech zájem podporovat svými kapacitami OAE. I v roce 2007 (v podobném rozsahu jako v roce 2006) se operace svými kapacitami zúčastnilo Rusko (zapojení lodě „Ladny“, 3.-17.9.2007) a jako druhá partnerská země se do operace zapojila Ukrajina (lodě „Lutsk“, 24.11.-11.12.2007). Na základě výměny dopisů z roku 2006 se v roce 2007 připravovala izraelská účast v podobě spolupráce ve zpravodajské oblasti. Další dopisy o zapojení do operace byly podepsány s Albánií a Gruzii. Diskuse o možné účasti probíhaly s Chorvatskem, Alžírskem, Marokem, Švédskem a Finskem.

V operaci se ČR svými prostředky neúčastnila, nicméně politicky ji podporuje.

Podpora operace EU v Bosně a Hercegovině podle mechanismu Berlín+

NATO v roce 2007 pokračovalo v podpoře operace EU Althea v Bosně a Hercegovině podle mechanismu Berlín+ svými prostředky a kapacitami.

Z důvodu významného snížení vojenské přítomnosti EU v operaci Althea ČR ukončila k 30. 6. 2007 svoji účast v Mnohonárodním úkolovém uskupení Sever (*Multinational Task Force-North, MNTF-N*), kde působila strážní četou v rámci mnohonárodní (česko-estonsko-rakousko-slovenské) strážní roty a zastoupením na velitelství MNTF-N v Tuzle v celkovém

počtu do 50 osob. Po ukončení činnosti v MNTF-N působilo v 2. polovině 2007 na velitelství EUFOR pět důstojníků AČR.

Vnější vztahy NATO

Rozšíření NATO

Rozšíření NATO je strategickou politickou otázkou nejen s dlouhodobým vlivem na schopnost členských států zajistit efektivitu kolektivní bezpečnosti, ale také na formování bezpečnostní a politické role Aliance v globálním měřítku. Summit v Rize v roce 2006 potvrdil politiku otevřených dveří NATO i skutečnost, že rozšíření Aliance má být hlavním tématem summitu v Bukurešti v dubnu 2008. Aliance nicméně opětovně zdůraznila, že bude ochotna přijmout nové členy, jen pokud na to budou připraveni – kandidáti přitom budou hodnoceni individuálně na základě dosažených výsledků.

Postavení kandidátské země (a reálnou nadějí být přizván ke členství v NATO) měly tři země programu Partnerství pro mír sdružené v tzv. Jadranské chartě – Albánie, Chorvatsko a Makedonie/FYROM, které se dlouhodoběji na členství připravovaly v rámci tzv. Akčního plánu členství (*Membership Action Plan, MAP*). V roce 2007 probíhala finalizace jejich příprav na vstup do NATO. Česká republika od svého vstupu do NATO považovala politiku otevřených dveří Aliance za vůdčí princip aliančního příspěvku k odstraňování bariér přetrvávajících z období studené války, a proto podporuje i další vlnu rozšíření NATO o země západního Balkánu. Po vyhodnocení stavu plnění MAP v kombinaci se symbolikou a politickým dopadem rozšíření preferuje přizvání všech tří zemí.

Chorvatsko

Chorvatsko se po celý rok 2007 jevílo jako nejlépe připravené na vstup do NATO. Záhřeb splnil podmínku plné spolupráce s Mezinárodním tribunálem pro bývalou Jugoslávii (ICTY). Spojenci také ocenili vyzrálou chorvatskou demokracii, účast Chorvatska na zahraničních operacích NATO i postupné zvyšování podpory veřejného mínění pro vstup. Chorvatsku bylo doporučeno, aby zvýšilo úsilí v otázkách reformy soudnictví, boje proti korupci a návratu uprchlíků. V operacích NATO je nejvýznamnější účast Chorvatska v ISAF v Afghánistánu, kde mimo jiné spolu s českými kolegy působilo v německém provinčním rekonstrukčním týmu ve Fajzabádu. Chorvatsko působí v řadě uskupení regionální

spolupráce a má ambici působit jako pilíř stability vůči svým sousedům. Podle chorvatského prezidenta S. Mesiče patří členství v NATO k největším prioritám zahraniční politiky Chorvatska.

Makedonie/FYROM

Euroatlantická integrace je vysokou prioritou i pro Makedonii/FYROM. Spojenci ocenili vysokou podporu veřejnosti pro vstup do Aliance, kritizovali však problémy v oblastech soudnictví, zákona o policii a volebního zákona, zaostávání ekonomických reforem a reforem bezpečnostního sektoru. V roce 2007 Makedonie/FYROM deklarovala zájem na dosažení plné profesionalizace armády, restrukturalizace jednotek a zdvojnásobení počtu svých vojáků v zahraničních operacích v roce 2008. V souvislosti na přípravu Makedonie/FYROM na členství v NATO se však se zvýšenou intenzitou rozhořel spor s Řeckem o ústavní název země, kdy Řecko dokonce vyhlásilo připravenost vetovat přizvání Makedonie/FYROM ke členství, nedojde-li k vyřešení problému.

Albánie

Aliance potvrzuje podporu členství Albánie v NATO a oceňuje její účast v aliančních operacích. Podle dosavadního hodnocení vynaložila Albánie velké úsilí v implementaci řady reformních opatření v klíčových oblastech, zejména v obranné reformě, pokračující reformě soudnictví, stejně jako v boji s organizovaným zločinem a korupcí. V reformě soudnictví a volebního systému však Albánie ještě musí výrazněji pokročit. Albánie se v roce 2007 účastnila operací NATO v Afghánistánu, Bosně a Hercegovině a Iráku. Kromě toho působila v operaci EU Althea v Bosně a Hercegovině. Vysoké procento albánského obyvatelstva (90 %) vstup své země do NATO podporuje.

Partnerství pro mír – integrační snahy Ukrajiny a Gruzie

V průběhu roku 2007 vyjádřily výraznější integrační ambice a zájem o získání MAP Ukrajina a Gruzie. Vztah obou zemí k NATO má nyní podobu tzv. Intenzifikovaného dialogu.

Česká republika podporuje začlenění Gruzie i Ukrajiny do MAP. Případný vstup Ukrajiny by měl proběhnout současně se vstupem Gruzie. Oba aspirantské státy současně

musí akceptovat, že vstup do MAP v tuto chvíli v žádném případě neznamena automatické budoucí členství v NATO.

Gruzie

Gruzie je od počátku aktivnější a její administrativa a veřejnost podporují transatlantické směřování země více a konzistentněji než v případě Ukrajiny. To se projevovalo nejen aktivním přístupem k Intenzifikovanému dialogu a snahou plnit cíle reformem v bezpečnostním a obranném sektoru, ale rovněž častějšími konzultacemi se spojenci o záležitostech spojených s nevyřešenými konflikty na gruzínském území a otázkách regionální bezpečnosti. Poměrně uspokojivý dojem z průběhu reformem však do značné míry zastínily intenzivní diskuse spojenců o několika bezpečnostních incidentech s možným podílem Ruské federace. V závěru roku 2007 konfliktní vnitropolitická situace do značné míry poškodila obraz Gruzie v Alianci, a možnost udělení Akčního plánu členství na summitu v Bukurešti tak značně zkomplikovala. ČR se v Alianci připojila ke Skupině nových přátel Gruzie a podílela se na asistenci Gruzii v rámci jejích euroatlantických ambicí. Jedním z konkrétních kroků byl i finanční příspěvek do nově vzniklého světeneckého fondu pro likvidaci raket v Gruzii.

Ukrajina

Vývoj vztahů s Ukrajinou v roce 2007, kdy jsme si připomněli deset let od podpisu Charty zvláštního partnerství, opět do značné míry určovaly složitá vnitropolitická situace a konání předčasných parlamentních voleb. Stagnace v politické rovině však během roku neměla destruktivní vliv na intenzitu vzájemné praktické spolupráce a aktivity v rámci Intenzifikovaného dialogu o otázkách členství a souvisejících reformách. Ukrajina zůstala jedním z partnerů s nejrozvinutější škálou mechanismů pro alianční asistenci v oblasti obranných a bezpečnostních reformem. Důkazem pokroku v této oblasti a zároveň určitým vyjádřením sdílených zájmů i hodnot byl fakt, že Ukrajina jako jediná partnerská země přispěla technikou i personálem do všech velkých aliančních operací.

Po boku Spojenců se Ukrajina účastní operace v Kosovu a poskytuje kapacity strategické letecké přepravy. Podílí se na výcviku iráckých ozbrojených sil v rámci výcvikové mise NATO (NTM-I). Účastní se i alianční námořní protiteroristické operace *Active*

Endeavour a vyslala civilní odborníky do Provinčních rekonstrukčních týmů v rámci mise ISAF v Afghánistánu.

Přes tato pozitiva je však potřeba vnímat, že podpora veřejnosti transatlantickému partnerství je slabá a zejména politické elity nejsou jednotné v otázce rychlosti euroatlantické integrace Ukrajiny. Otázka integrace s NATO pravděpodobně proto nebyla v předvolební kampani před ukrajinskými volbami zmiňovaným tématem. Po volbách nicméně vládu sestavily strany, které mají zájem na užší spolupráci Ukrajiny s NATO, a tak se otázka MAP pro Ukrajinu opět ocitla na pořadu dne.

Česká republika se zapojila do alianční iniciativy na podporu nevládních organizací aktivních na Ukrajině v oblasti veřejné diplomacie a přispěla finančním obnosem na projekt rekvalifikace nadbytečného vojenského personálu.

Partnerství pro mír – země západního Balkánu

Na summitu v Rize pozvala Aliance do programu Partnerství pro mír další tři země západního Balkánu – Černou Horu, Srbsko a Bosnu a Hercegovinu. Tyto země se však ve svých snahách integrovat se do NATO odlišují.

Černá Hora

Černá Hora usiluje o pokrok ve vztazích s NATO a od bukurešťského summitu v dubnu 2008 očekávala zahájení tzv. intenzifikovaného dialogu. V roce 2007 opakovaně deklarovala, že členství v NATO je pro zemi klíčovým strategickým cílem, o čemž svědčí i její aktivity – s NATO mj. zahájila Individuální partnerský akční plán (IPAP).

Bosna a Hercegovina

Bosna a Hercegovina je z těchto tří zemí nejaktivnější. Projevila zájem nejen o Intenzifikovaný dialog, ale i o Akční plán členství (MAP). V roce 2007 přistoupila Bosna a Hercegovina ke Smlouvě o statusu vojsk na jejím území (*Status of Forces Agreement, PfP SOFA*) a připojila se k partnerství pro plánování mírového a revizního procesu (*Partnership for Peace Planning and Review Process, PARP*), jehož cílem je dosažení co nejužší spolupráce se silami Aliance. V roce 2007 bylo rozhodnuto i o zahájení Individuálního partnerského akčního plánu počátkem roku 2008.

Srbsko

Vztahy Srbska a NATO v roce 2007 výrazně ochladly, a to zejména v důsledku situace v Kosovu, v němž Aliance podle Bělehradu vytváří svůj „loutkový stát“. Se Srbskem nicméně nadále probíhala spolupráce v rámci Skupiny pro obranné reformy (*Defense Reform Group, DRG*) se sídlem v Bělehradě, kde se ČR aktivně účastní zejména pracovního stolu č. 3 (vzdělání). Srbsko zatím příliš nevyužívá nástroje Partnerství pro mír, NATO je však připraveno k prohloubení spolupráce, jakmile k tomu bude připraven Bělehrad.

Vztahy NATO-Rusko

Vztahy NATO - Rusko jsou jednou z nejviditelnějších partnerských aktivit NATO. Mezníkem ve vztazích bylo vytvoření Rady NATO – Rusko (*NATO - Russia Council, NRC*) v roce 2002. NRC je nejintenzivněji zasedajícím partnerským formátem NATO, přesto politický dialog nepřináší vždy odpovídající výsledky. V roce 2007 se ve vztahu NATO Rusko objevily další závažné trhliny.

Rostoucí asertivita Ruska, jež se v plném světle projevila v Putinově projevu na bezpečnostní konferenci v Mnichově a v následných konfrontačních krocích, jakými byly kritika a absolutní nesouhlas s nabídkou USA na evropský pilíř protiraketové obrany, moratorium na plnění závazků ze Smlouvy o konvenčních ozbrojených silách, nekooperativnost v otázce řešení statusu Kosova a ve finále nepřiměřená kritika Aliance jako takové, posílila skepsi řady aliančních zemí ohledně možností prohlubování spolupráce. Byť všechny země stále hovoří o nezbytnosti dobrých politických vztahů, transparentnosti a vstřícnosti, reálně lze pozitivní výsledky spolupráce NATO – Rusko hledat pouze v praktické rovině. Avšak i tato oblast by při větší ruské kooperativnosti mohla být mnohem více a lépe naplněna. Nejvýznamnějším projektem NATO a Ruska je v tuto chvíli Projekt výcviku boje proti drogám pro Afghánistán a země Střední Asie. Ozbrojené síly NATO a Ruska však reálně provádějí jedinou operaci - alianční námořní operaci *Active Endeavour* (přičemž ruská účast se omezuje na nasazení jedné lodě do operace na několik málo týdnů v roce).

Většímu rozvoji aktivit na praktické úrovni dlouho bránila i skutečnost, že Rusko protahovalo proces podpisu a ratifikace Dohody o statusu sil (*Status of Forces Agreement, PfP SOFA*), již Rusko podepsalo v dubnu 2005, avšak federální zákon o její ratifikaci prošel

schválením až v létě 2007. Od 27. 9. 2007 je tak Rusko smluvní stranou Pfp SOFA. Ratifikace neproběhla zcela bez problémů a Rusko k ní připojilo řadu interpretačních poznámek, jejichž charakterem a přípustností se členské země Aliance budou co nejdříve zabývat.

Rusko v roce 2007 využívalo NRC do velké míry k vyjádření svých výhrad vůči protiraketové obraně a Smlouvě o konvenčních ozbrojených silách v Evropě. ČR podpořila konání opakovaných diskusí na půdě NRC na tato témata s cílem hledat řešení prostřednictvím intenzivního politického dialogu. Kvůli protiraketové obraně se mimo jiné dvakrát sešla NRC ve speciálním formátu posíleném o politické a odborné představitele z jednotlivých členských států; ČR při nich reprezentovali vysoce postavení představitelé ministerstva zahraničí a ministerstva obrany. Na otázce pokračování spolupráce NATO-Rusko v protiraketové obraně bojiště (*Theatre Missile Defence*) stálo dlouhou dobu také dokončení plánu práce NRC na rok 2007, protože Rusko chtělo tuto partikulární otázku spíše technického charakteru propojit s diskusí o celém systému protiraketové obrany, a to nejen alianční, nýbrž i národní americké.

Česká republika podporuje úsilí NATO o praktickou a oboustranně výhodnou spolupráci s Ruskou federací, především o pokračování aktivní spolupráce v boji proti terorismu, protiraketové obraně bojiště, realizaci obranných reforem, vedení společných mírových a humanitárních operací a koordinaci civilního nouzového plánování. Zároveň však ČR zdůrazňuje nutnost respektování nezávislosti rozhodovacích procesů Aliance a jejich bezpečnostních zájmů.

Vztahy NATO-EU

Dlouhodobě problematické politické vztahy mezi NATO a EU byly v průběhu roku 2007 dále vyhroceny novou strategií Turecka, které začalo na alianční půdě ještě důsledněji a konzistentněji blokovat veškerá témata a otázky, které by mohly vést k vykročení za formální rámec vztahů NATO-EU definovaných v roce 2003 tzv. Rámcovou dohodou, která rozpracovává i jednotlivé elementy mechanismu Berlín+. Rámcová dohoda vylučuje ze spolupráce NATO a EU dvě unijní země (Kypr a Maltu). Turecká blokáda se postupně projevila v nejrůznějších aliančních tématech dotýkajících se interakce s EU, a to od spolupráce NATO-EU v Afghánistánu či Kosovu přes naplňování v Rize přijatého konceptu Komplexního přístupu (*Comprehensive Approach*) až po podmínky účasti zástupců EU na

aliančním cvičení krizového řízení CMX 2008. Příčinou tvrdšího tureckého přístupu byl nesoulad mezi EU a Tureckem v některých zásadních otázkách (zapojování Turecka do ESDP, řešení kyperské otázky, členské ambice Turecka). Pro posílení své vyjednávací pozice ve vztahu k EU proto Turecko využilo páku, kterou má k dispozici – omezení vztahů NATO a EU. Řešení problému leží mimo dosah české diplomacie i mimo dosah NATO.

Jedinou cestou jsou neformální politický dialog, praktická spolupráce, kontakty byrokracií a tlak vnějších okolností na nutnost spolupracovat (především Kosovo a Afghánistán), avšak i tyto páky ve světle přitvrzení turecké pozice selhávají.

Rada euroatlantického partnerství (EAPC)

Rok 2007 měl být ve znamení naplňování zadání summitu v Rize rozvinout politický a praktický potenciál partnerství. To se však podařilo realizovat pouze částečně. Nejméně znatelný byl posun v rámci nejstaršího a nejvíce propracovaného formátu - PfP/EAPC. Byla sice iniciována nová témata typu naplňování rezoluce RB OSN 1325 o ženách, míru a bezpečnosti či iniciativa proti korupci v obranném sektoru, aktuální politické otázky se však na agendu EAPC nedostaly. Slibný začátek nově zahájeného dialogu o Afghánistánu se skupinou středoasijských zemí naznačil, že trend tematicky orientované regionální diferenciací mezi zeměmi EAPC bude jednou z možných cest kupředu.

Středomořský dialog (MeD)

V roce 2007 se posílená spolupráce v politické rovině mezi aliančními zeměmi a zeměmi MeD projevila zasedáním ministrů obrany v únoru Seville a ministrů zahraničních věcí v prosinci v Bruselu.

V oblasti praktické spolupráce byl v roce 2007 evidentní nárůst akcí v rámci *Mediterranean Dialogue Work Programme (MDWP)*: uskutečnilo se přes 600 aktivit v plánu MDWP. Mezi hlavní oblasti spolupráce patří spolupráce v oblasti vojenské (85 %), boj proti terorismu, civilní a nouzové plánování, civilní krizové řízení a/nebo výuka jazyků.

Zastupitelský úřad ČR v Izraeli zastává od ledna 2007 vedle své bilaterální funkce i funkci kontaktní ambasády NATO - KA (již druhý dvouletý cyklus). Hlavní role kontaktní ambasády spočívá v informování o Alianci prostřednictvím aktivit veřejné diplomacie. Úloha a význam NATO zůstaly stejné, i když lze konstatovat, že s narůstající intenzitou aliančně-

izraelských vztahů a živější vnitroizraelskou diskusí na téma NATO se zvyšuje i význam KA – v roce 2007 se konalo více seminářů, kde vystoupil vedoucí KA NATO; KA uspořádala i více briefingů pro alianční velvyslance i bilaterálních briefingů na nižší úrovni.

Česká republika zdůrazňuje význam pragmatického a flexibilního pojetí MeD, které spočívá v přizpůsobení spolupráce individuálním potřebám jednotlivých partnerů, stejně jako Aliance samotné, a v tomto duchu také ČR v Alianci i jako kontaktní ambasáda NATO v Izraeli v roce 2007 působila.

Istanbulská iniciativa spolupráce (ICI)

Istanbulská iniciativa spolupráce byla i v roce 2007 užitečným formátem pro rozvoj politické a praktické spolupráce zemí Aliance s některými zeměmi Arabského poloostrova, pro něž především je ICI určena. K rozvoji spolupráce přispěla i setkání generálního tajemníka Aliance a jeho zástupce s nejvyššími představiteli Bahrajnu, Kuvajtu a Kataru.

Alianční výcviková iniciativa (NTCI)

Severoatlantická rada na summitu v Rize schválila také tzv. Výcvikovou iniciativu pro země MeD a ICI. Iniciativa má umožnit zemím MeD a ICI přístup k aliančním výcvikovým programům a dle zadání ze summitu v Rize by měla mít dvě fáze: první spočívá v rozšíření účasti partnerských zemí ve stávajících výcvikových a vzdělávacích programech a zařízeních a ve vytvoření fakulty Blízkého východu v rámci *NATO Defense College (NDC)* v Římě; druhá pak výhledově počítá s vytvořením *NATO-MeD/ICI Security Cooperation Center* v regionu MeD/ICI.

První fáze iniciativy byla v roce 2007 v praktické oblasti naplněna; fakulta Blízkého východu s prozatímním názvem *NATO Regional Security Cooperation Courses* má za sebou první kurzy, o které je v zemích MeD/ICI značný zájem.

Výzvy 21. století

Komplexní přístup (Comprehensive Approach, CA)

Komplexní přístup je konceptem plánování a vedení stabilizačních operací NATO, jenž bere v úvahu a využívá celou škálu dostupných nástrojů (tj. nejen pouze vojenské, ale

i civilní) a efektivně koordinuje alianční úsilí s dalšími aktéry působícími v oblasti operace. Na aliančním summitu v Rize v listopadu 2006 byl přijato zadání ukládající vypracovat praktické návrhy, které by uvedly koncept CA do praxe. V průběhu roku 2007 se však tento tzv. „řížský tasking“ nepodařilo naplnit, přestože zmíněné praktické návrhy měly být předloženy a schváleny již na ministerských zasedáních v dubnu a červnu 2007. Příčinami byly zejména blokační strategie Turecka v otázce vztahů NATO-EU (viz výše), jakož i neochota některých spojenců (zejm. Francie, Německo, Belgie) přijmout kompromisní formulace nabízené Tureckem. Listopadová iniciativa Turecka směřovala k separátnímu schválení a implementaci těch návrhů, na kterých existuje shoda. Ačkoli většina spojenců tento postup podpořila, zejména Německo vyslovilo pochybnosti, a následně postup tímto směrem neformálně odmítlo.

Jediným praktickým naplněním CA v roce 2007 tak bylo lednové ministerské zasedání k operaci ISAF, kdy se za jedním stolem sešli nejen zástupci států NATO, Afghánistánu a zemí přispívajících do operace, ale i zástupci organizací, jež v Afghánistánu působí (OSN, EU, Světová banka).

Energetická bezpečnost

V roce 2007 v návaznosti na zadání úkolů na summitu v Rize Aliance jednala o svém možném příspěvku k zajištění alianční energetické bezpečnosti. Bylo rozpracovááno pět navržených oblastí pro alianční politiku v této oblasti (sdílení zpravodajských informací, rozvíjení regionální a mezinárodní spolupráce, podpora při ochraně kritické infrastruktury, projektování stability a podpora při řešení následků mimořádných situací). Práce však komplikovaly a i v budoucnu budou pravděpodobně komplikovat poměrně zásadní rozdíly mezi spojenci v chápání, kde by se Aliance v energetické bezpečnosti profilovat měla a kde ne.

Česká republika hodnotí téma energetické bezpečnosti jako důležité pro budoucnost a považuje je za důležitý element mezinárodní bezpečnosti v širším pojetí. Je přesvědčena, že Aliance má v této problematice přidanou hodnotu.

Kybernetická bezpečnost

Na základě elektronických útoků na Estonsko se Aliance v roce 2007 začala zabývat novým bezpečnostním tématem, a sice kybernetickou bezpečností. V souladu se závěry ze zasedání ministrů obrany v Noordwijku byla na podzim 2007 vypracována alianční politika pro oblast kybernetické obrany, která bude předložena na summitu v Bukurešti. Bylo rozhodnuto o založení tzv. *Cyber Defence Management Authority* jako vrcholného aliančního koordinačního orgánu v této problematice. Aliance zatím nedosáhla stoprocentní shody v odpovědi na otázku, zda může být kybernetický útok ve své extrémní podobě považován za útok podle článku 5 Washingtonské smlouvy.

Posilování role NATO v oblasti odzbrojení a nešíření ZHN

V září 2007 osm aliančních zemí (Belgie, Dánsko, Německo, Maďarsko, Itálie, Nizozemsko, Norsko, Španělsko) předložilo non-paper s názvem *Rising NATO's profile in the field of arms control and disarmament*. Země poukázaly na potřebnost politické debaty na toto téma, a to zejména v kontextu aliančních diskusí k protiraketové obraně a k budoucnosti režimu Smlouvy o konvenčních ozbrojených silách. Aliance si následně na ministerském zasedání v prosinci vytyčila úkol nalézt do summitu možné oblasti aktivit NATO na poli kontroly odzbrojení.

Ostatní

Prodloužení funkčního období GT NATO

Dne 10. 1. 2007 bylo rozhodnuto o prodloužení mandátu stávajícího generálního tajemníka NATO Jaapa de Hoop Scheffera do jara 2009, tedy o zhruba půldruhého roku. Státy k tomuto rozhodnutí vedl záměr, aby stávající generální tajemník provedl Alianci předpokládaným summitem k 60. výročí NATO.

Úspěšné kandidatury vysokých českých úředníků do struktur NATO

Rok 2007 byl z hlediska umístění seniorních úředníků ČR do vysokých funkcí NATO úspěšný:

1. V listopadu nastoupil do funkce náměstka generálního tajemníka NATO pro obrannou politiku a plánování bývalý ministr obrany ČR J. Šedivý.
2. V dubnu byl do funkce předsedy rozpočtových výborů NATO zvolen bývalý vrchní ředitel sekce ekonomické Ministerstva obrany ČR T. Perutka.

Atlantic Policy Advisory Group

Česká republika v září 2007 uspořádala v Českém Krumlově zasedání Poradní skupiny pro atlantickou politiku NATO (*Atlantic Policy Advisory Group, APAG*). Tento poradní orgán NATO, kterému předsedá náměstek GT pro politické otázky a bezpečnostní politiku, se schází každý rok na úrovni zástupců stálých představitelů při NATO a šéfů bezpečnostních nebo analytických odborů MZV členských zemí a neformálním brainstormingovým způsobem projednává strategické otázky alianční politiky. ČR byla jednou z mála členských zemí, která tuto akci dosud nehostila.

Zasedání APAG se zabývalo zejména hledáním odpovědí na tyto otázky:

1. Afghánistán
2. Vztahy NATO-Rusko
3. Vztahy NATO-EU
4. Bukurešťský summit a další postup
5. Strategická koncepce – potřebuje NATO novou?

Zasedání APAG v Českém Krumlově bylo velmi pozitivně hodnoceno, a to jak z hlediska obsahu diskusí, tak z hlediska organizačního.

Zasedání politických ředitelů ministerstev obrany

Ve dnech 20.-21.9. 2007 zorganizovalo Ministerstvo obrany ČR v Praze zasedání ředitelů pro obrannou politiku aliančních států. Jeho hlavním účelem byla příprava půdy pro zasedání ministrů obrany zemí NATO v nizozemském Noordwijku. Diskuse tematicky pokryla otázky související s aliančními operacemi, obrannou transformací NATO, protiraketovou obranou, partnerskou spoluprací a mezinárodní bezpečností.

Aktivity ČR v oblasti ochrany proti ZHN

Obranná skupina pro proliferaci (Defence Group on Proliferation, DGP)

Česká republika v první polovině roku 2007 pokračovala ve své funkci spolupředsednické země DGP (druhou stálou předsednickou zemí jsou USA). Program českého spolupředsednictví byl ambiciózní, a je proto úspěchem, že se jeho hlavní priority – posilování vnější spolupráce (zejména vztahy NATO-Ukrajina a NATO-EU) v oblasti ochrany před ZHN - podařilo naplnit. Vyvrcholením českého spolupředsednictví bylo v červenci 2007 zorganizování týdenního semináře k problematice hrozeb plynoucích z použití ZHN, včetně praktické ukázky schopností AČR v oblasti ochrany proti ZHN. Seminář proběhl v Praze, praktická ukázka v Liberci. Zastupování ČR v této skupině a její řízení byly v gesci ministerstva obrany.

Centrum excelence pro ochranu proti ZHN ve Vyškově

Česká republika v březnu 2007 získala certifikát pro vytvoření aliančního Centra excelence pro ochranu proti ZHN ve Vyškově. V listopadu 2007 pak otevřením nové budovy pro toto Centrum dosáhla plných operačních schopností.

Cvičení krizového řízení

Téměř každý rok Aliance organizuje cvičení krizového řízení CMX. Pro rok 2007 bylo plánováno druhé společné cvičení NATO a EU (první proběhlo na podzim 2003). Obě organizace bohužel nakonec nenašly vůli na sladění plánovacích procedur, a tak bylo k velkému zklamání rozhodnuto, že se cvičení neuskuteční. Partneri se sešli pouze na společném semináři krizového řízení v Bruselu.

Aliance nicméně pokračuje v zaběhnutých kolejích plánování cvičení krizového řízení a již v průběhu roku 2007 uskutečnila první tři plánovací konference k přípravě CMX 2008 a rozhodla o hrubých rysech cvičení plánovaného na rok 2009.

Protiraketová obrana (MD)

Z hlediska zahraniční bezpečnostní politiky byla pro ČR jednoznačně nejvýznamnějším tématem roku 2007 protiraketová obrana, a to jak bilaterální jednání s USA, tak diskuse o rozvoji aliančního systému.

Jednání s USA

Dne 19. 1. 2007 Spojené státy zaslaly ČR a Polsku diplomatickou nótu, v níž potvrdily záměr požádat obě země o umístění prvků protiraketové obrany na teritoriu těchto zemí – interceptorů v Polsku a radarové stanice v ČR.

V souladu s usnesením Bezpečnostní rady státu ze dne 24. 1. 2007 k „Informaci o žádosti USA na zahájení jednání s ČR o umístění radarové stanice v rámci systému protiraketové obrany na území ČR“ byl ustaven expertní tým MZV ČR a MO ČR pro otázky možného umístění uvedené radarové stanice na území ČR. Vedoucím týmu se stal 1.náměstek ministra zahraničních věcí. Za MO ČR tým vede 1. náměstek ministra obrany. Tým byl utvořen z expertů MZV ČR, MO ČR a dalších orgánů státní správy. Primárním úkolem týmu je připravovat vyjednávací pozice ČR a vypracovávat odborná stanoviska k jednotlivým aspektům záměru zapojení ČR do projektu US MD.

Expertní tým připravil odpověď ČR na americkou nótu s cílem vytvořit dobrá východiska pro další vyjednávání. Odpověď v podobě diplomatické noty byla 28.3.2007 schválena Vládou ČR a tentýž den předána americké straně. Výměnou diplomatických nót mohly expertní týmy USA a ČR zahájit vyjednávání o právně závazných smlouvách.

Bylo rozhodnuto, že potenciální zapojení ČR do projektu protiraketové obrany bude řešeno především dvěma hlavními smluvními dokumenty, jež budou schvalovat obě komory Parlamentu ČR a ratifikovat prezident:

1. Dohoda mezi Českou republikou a Spojenými státy americkými o zřízení radarové stanice protiraketové obrany Spojených států v České republice, která bude řešit politické a základní technické otázky zapojení ČR do projektu, a
2. Dohoda mezi Českou republikou a Spojenými státy americkými o statusu ozbrojených sil Spojených států přítomných na území České republiky, jež bude tvořit nastavbu na multilaterální NATO smlouvu o statusu sil (NATO SOFA), jíž jsou oba státy signatáři.

Samotná vyjednávání byla započata v dubnu 2007, probíhala po celý rok 2007 a jejich ukončení lze očekávat na jaře 2008. Česká strana při vyjednávání vycházela ze Směrnic schválených Bezpečnostní radou státu, jež stanovily negociačnímu týmu mandát a vyjednávací pozice.

Dne 3. 7. 2007 vzala Bezpečnostní rada státu na základě analýzy zpracované Ministerstvem obrany ČR na vědomí, že navrženou lokalitou pro případné umístění radarové stanice bude kóta 718,8, vzdálená asi 2 km severovýchodně od obce Míšov. Jedná se o prostor Vojenského újezdu Brdy.

Strany byly vedeny následujícími hrubými časovými horizonty: v případě podpisu a ratifikace smluv oběma státy by samotná stavba radaru probíhala v letech 2009 – 2011. V letech 2011-2012 by byly provedeny testy a radar by mohl být rokem 2013 uveden do provozu.

Vzhledem ke strategickému významu probíhajících jednání o možném umístění radaru protiraketové obrany USA v České republice došlo ke zintenzivnění kontaktů mezi oběma zeměmi. Vedle pravidelných česko-amerických konzultací k vyjednávání smluv o umístění radarové základny na území ČR se protiraketová obrana stala jedním z hlavních témat jednání na nejvyšší úrovni – při návštěvě prezidenta V. Klause v USA v březnu 2007 a prezidenta USA G. Bushe v ČR v červnu 2007 či ministra zahraničních věcí K. Schwarzenberga v USA v dubnu 2007. Kromě prezidenta Bushe navštívili v roce 2007 Prahu i ministr obrany USA R. Gates, ředitel Agentury pro protiraketovou obranu, generál H. Obering, delegace Kongresu USA pod vedením předsedkyně podvýboru pro strategické síly sněmovního výboru pro obranu E. Tauscher a řada dalších vysokých představitelů.

Česká republika od počátku kladla primární důraz na transparentnost a prohloubení spolupráce se všemi partnery zapojenými do systému protiraketové obrany. Z tohoto hlediska byla velice užitečná bilaterální jednání jak se zeměmi zapojenými do amerického systému protiraketové obrany (Dánsko, Velká Británie, Polsko), tak i se zeměmi, které tradičně v různé míře prezentují své výhrady evropskému pilíři US MD (Norsko, Německo, Francie, Rakousko). Intenzivní dialog a výměna zkušeností probíhaly v roce 2007 zejména s Polskem, a to na všech politických úrovních, byť se negociační postup a smluvní architektura obou zemí liší.

Vzhledem k silné opozici vůči US MD ze strany Ruska Česká republika pozorně sledovala americký dialog s Ruskou federací a ocenila konstruktivní přístup USA k zapojení Ruska do MD. Bohužel, Ruská federace zvolila v otázce MD spíše konfrontační než kooperativní přístup, což nepochybně negativně ovlivnilo diskuse o systému nejen na bilaterální rovině, nýbrž i v rámci NATO a ve vztahu k některým třetím zemím.

Česká republika vidí v potenciálním zapojení do US MD nejen strategická a vojenská pozitiva, nýbrž předpokládá i pozitivní ekonomický dopad, a to zejména díky zjednodušenému přístupu českých firem a výzkumných institucí k americkým zbrojním zakázkám. Jednání s USA v roce 2007 se proto týkala i této oblasti.

Jednání o systému NATO MD

Summit NATO konaný v listopadu 2006 v Rize schválil Studii proveditelnosti MD, kterou zadal summit NATO v Praze v roce 2002 a která deklarovala technickou proveditelnost alianční protiraketové obrany. V Rize spojenci schválili řadu úkolů k další práci na protiraketové obraně, včetně aktualizace aliančního hodnocení hrozeb plynoucích z možného útoku balistickými raketami.

V září 2007 byla schválena aktualizace dokumentu z roku 2004 definujícího rizika a hrozby plynoucí pro Alianci z balistických raket, která potvrdila, že ohrožení aliančního teritoria se nesnížilo; v důsledku proliferační zbraňových technologií je tomu právě naopak.

Po oslovení ČR a Polska ze strany USA v lednu 2007 bylo zřejmé, že práce podle zadání z Rigy musí být modifikována tak, aby v případě pozitivního vývoje bilaterálních jednání a z nich plynoucího umístění tzv. evropského pilíře US MD Aliance tuto skutečnost mohla plně využít.

Česká diplomacie se proto v průběhu celého roku 2007 soustředila jak na multilaterální rovině v NATO, tak na bilaterální rovině s USA na nalezení způsobu vhodného propojení jednání o obou systémech, jež jsou v tuto chvíli v diametrálně odlišných fázích realizace.

Úspěchem byly výsledky zasedání ministrů obrany NATO v červnu 2007 v Bruselu, kde došlo k modifikaci zadání z Rigy tím způsobem, že veškeré další práce na rozvíjení aliančního systému mají brát do úvahy potenciální existenci evropského pilíře US MD. Na těchto modifikovaných zadáních pak Aliance stavěla při přípravě vstupů pro rozhodování

hlav států a vlád na summitu v Bukurešti, jakkoliv musela překonávat některé limity technického, spíše však politického charakteru.

Aliance zejména provedla analýzy, v nichž potvrdila významný přínos evropského pilíře US MD k bezpečnosti Evropy a jeho propojitelnost s alianční architekturou protiraketové obrany. Od summitu v Bukurešti proto česká diplomacie očekává (a považovala by to za úspěšné vyvrcholení snah celého roku 2007 v této otázce):

1. potvrzení růstu raketových hrozeb,
2. potvrzení, že evropský pilíř US MD přispěje k obraně Evropy proti raketové hrozbě,
3. potvrzení možného budoucího propojení obou systémů,
4. zprávu, z níž by vyplynulo, co je potřeba ještě udělat, aby byla proti útokům balistickými raketami chráněna celá Evropa, tedy jaké jsou možnosti a podmínky zapojení alianční MD, resp. potvrzení, že Aliance bude v další práci vedena principem nedělitelnosti bezpečnosti svých členů, a tedy zajištěním toho, že nebudou existovat diametrální odlišnosti v ochraně jednotlivých členských zemí proti možnému útoku balistickými raketami.

3. Česká republika a regionální spolupráce

Visegrádská spolupráce

Formát V4 se vyprofiloval v přirozenou a respektovanou formu regionální politiky ve střední Evropě. Od vstupu visegrádských zemí do Evropské unie tvoří unijní záležitosti integrální součást společné agendy. Kromě vzájemného sblížení zemí regionu přispívá V4 rovněž k formování politiky EU i k zvyšování prestiže EU ve svých členských zemích i obecně. Programy jednotlivých předsednictví Visegrádské skupiny korespondují s prioritami předsednictví v Radě EU, předsedové vlád předsednických zemí EU bývají hosty summitů předsedů vlád zemí V4. V roce 2007 se červnového summitu předsedů vlád zemí V4 zúčastnili portugalský - a prosincového summitu V4 slovinský předseda vlády. Země V4 průběžně deklarují svou podporu rozšiřování EU, a to zejména o země západního Balkánu. Visegrádská skupina vnímá proces rozšiřování EU jako nástroj upevnování stability v Evropě a posilování váhy EU ve světě, proto by měl podle jejího názoru zůstat i nadále otevřený.

Kandidátským a potenciálně kandidátským zemím poskytují země V4 na základě vlastních zkušeností s transformačním a přístupovým procesem vedle politické podpory také technickou podporu v podobě předávání „know-how“.

V oblasti aktuální problematiky EU se v průběhu roku 2007 mj. zintenzivnilo konzultování stanovisek a výměny zkušeností mezi experty Stálých zastoupení zemí V4 v Bruselu, průběžně je projednávána agenda COEST, COTRA a COASI, zástupci V4 se scházejí k projednávání reformy Společné zemědělské politiky, podpory východní dimenze ENP, při diskutování spolupráce v celní oblasti nebo k problematice šíření demokracie a usnadnění vízového režimu pro občany Běloruska. V této záležitosti hledá V4 uvnitř EU technické možnosti k návrhu na snížení poplatků za víza pro občany Běloruska jako jednostranného opatření zemí Schengenského prostoru. ČR předložila návrh strategie politiky vůči zemím východní Evropy s cílem získat v rámci EU silnější pozici pro rozvoj spolupráce se zeměmi tohoto regionu a dosažení co nejširší podpory pro iniciativu napříč EU. Na základě koordinovaných aktivit V4 na posílení východní dimenze ENP byla v orgánech EU prezentována jako společná následující vystoupení V4:

- The Visegrad Group contribution to the discussion on the strengthening of the European Neighbourhood Policy (via COREU a Gymnich, Brémy, březen 2007);
- The Visegrad Group position paper on Governance Facility and Neighbourhood Investment Fund (COEST, Brusel, duben 2007);
- Joint Statement ze setkání ministrů ZV zemí V4 a Moldavska (říjen 2007, Štířín, ČR);
- Joint Political Statement of the Visegrad Group on the Strengthening of the European Neighbourhood Policy (GAERC, Brusel, listopad 2007).

Mezi systematicky sledovaná aktuální témata patřila v uplynulém roce dále problematika přistoupení zemí V4 k Schengenu. Země V4 vyjádřily v prosinci 2007 společné poděkování portugalskému předsednictví v Radě EU za podporu a pomoc zejména při zprovoznění Schengenského informačního systému.

Setkání předsedů vlád zemí V4 a Beneluxu v červnu 2007 potvrdilo tradici dlouhodobé spolupráce obou regionálních uskupení a v průběhu slovenského a českého předsednictví v uplynulém roce se V4 dále otevřela kontaktům s dalšími subjekty. Posílenou

spolupráci V4 a baltských států na expertní úrovni potvrdila schůzka předsedů vlád zemí V4 a baltských států (B3) na okraj prosincové Evropské rady v Bruselu, která předznamenala další kroky koordinace vzájemných aktivit, a to zejména v oblasti zahraničněpolitických aktivit vůči zemím východní Evropy s důrazem na Bělorusko a posílení východní dimenze ENP. Aktivity zemí V4 a B3 byly koordinovány také v rámci tzv. Aliance pro vízovou rovnost, a to zejména ve vztahu ke Kanadě a USA, kde bylo dosaženo pozitivních výsledků. V tomto formátu se sešli na okraj konference EK k ENP také ministři zahraničních věcí v Bruselu. V České republice se uskutečnil seminář Nizozemska a zemí V4 k prozkoumání možností spolupráce na trilaterální bázi ve prospěch zemí východní a jihovýchodní Evropy, v Domě lidských práv ve Vilniusu proběhla prezentace Visegrádské skupiny a Mezinárodního visegrádského fondu, určená zejména pro vybrané zástupce Běloruska. Společným prohlášením na podporu Moldavska bylo zakončeno setkání ministrů zahraničních věcí zemí V4 a Moldavska v České republice.

Ve formátu V4 + Ukrajina se sešli parlamentní výbory pro EU a náčelníci generálních štábů, ve formátu V4 + Rumunsko a Bulharsko parlamentní výbory pro zemědělství, experti na otázky strategického politického plánování a na úrovni ministrů pro místní rozvoj byly diskutovány otázky regionální spolupráce. Uskutečnila se rovněž schůzka expertů ministerstev zahraničních věcí pro záležitosti EU zemí V4 a Francie. Na pracovní úrovni byl v průběhu roku 2007 stanoven plán pravidelných konzultací zástupců zemí V4 a Japonska (vůli k realizaci vybraných projektů potvrdili ministři zahraničních věcí v Hamburku v květnu 2007), Izraele a sdružení GUAM (Gruzie, Ukrajina, Ázerbájdžán, Moldavsko) k vytipování možností spolupráce v konkrétních oblastech. Pozornost V4 směřuje postupně rovněž k vzdálenějším oblastem, jako jsou například oblast Kavkazu nebo Střední Asie, na zasedání pracovní skupiny pro východní Evropu a Střední Asii (COEST) v Bruselu byl v červenci 2007 prezentován non-paper V4 „Implementation of Strategy for a New Partnership between EU and Central Asia“.

V oblasti meziresortní spolupráce V4 se v roce 2007 s konkrétními výsledky sešli ministři kultury, školství, spravedlnosti, obrany, dopravy, zemědělství a životního prostředí. Ministři dopravy projednali pozice členských zemí k novým legislativním návrhům EU v silniční dopravě a k dalším projektům EK. V pořadí 17. zasedání ministrů kultury představilo Visegrádskou antologii ukázek z děl současných prozaiků a básníků zemí V4 a podpořilo projekt Visegrádská knihovna, který má pod vedením brněnského nakladatelství

Host prezentovat obraz literárního vývoje v zemích V4 za posledních 15 let. Ministři zemědělství se zaměřili zejména na budoucnost Společné zemědělské politiky EU, reformu sektorů produkce vína a cukru a na mléčné kvóty. Setkání ministrů životního prostředí se jako host zúčastnil ministr Velké Británie I. Person; spolupráce se zaměřuje zejména na oblast odpadů, čerpání finančních prostředků z fondů EU, ochranu půdy a spolupráci v oblasti energetiky. Resorty spolupracují také v rámci Rad ministrů a pracovních skupin EU. Spolupráce visegrádských resortů na úrovni expertních fór probíhala v roce 2007 zejména v oblastech kultury, školství, obrany, průmyslu a obchodu, vnitra a cestovního ruchu. Ve formátu V4 se sešli také experti na otázky bezpečnostní politiky a předsedové akademií věd.

V září 2007 se uskutečnil summit prezidentů V4 v maďarské Keszthelyi.

V roce 2007 došlo také k rozšíření programů Mezinárodního visegrádského fondu (MVF). V důsledku navýšení rozpočtu fondu na 5 mil. EUR ročně od roku 2007 došlo k výraznému navýšení počtu žadatelů o granty i počtu stipendií poskytovaných MVF. Počet poskytnutých stipendií se v porovnání s předchozími léty zdvojnásobil, stále se zvyšuje také počet uchazečů o udělení grantů. Mezinárodní visegrádský fond je jedním z největších poskytovatelů stipendií na Ukrajině a bylo rozhodnuto, že od roku 2008/9 budou poskytována stipendia MVF také studentům ze zemí západního Balkánu. Nový program uděluje dále jednorázovou finanční podporu univerzitám, které zavedou visegrádská studia jako studijní program. V návaznosti na zahraničněpolitické priority V4 rozšiřuje MVF geografický rozměr svých aktivit na východní a jihovýchodní dimenzi, přičemž akcent je kladen zejména na přenos „know-how“ a transformačních zkušeností zemí V4 zemím dalších regionů. Těmto cílům slouží zejména tzv. strategické projekty, vycházející z priorit programů předsednictví V4. V návaznosti na priority slovenského předsednictví V4 byla tématy strategických grantů pro loňský rok Propojení regionální identity s evropskou identitou, Moderní přístupy zvyšování informovanosti veřejnosti o visegrádské spolupráci a Výměna zkušeností zemí V4 se sousedními regiony. Předsednictví V4 podporovala také v loňském roce další kroky informační a komunikační strategie V4 a „PR“ aktivity zahrnující rovněž činnosti MVF.

Setkání představitelů států Visegrádské skupiny v roce 2007:

- 10. – 12. 1. 2007 - setkání ministrů kultury zemí V4 v Budapešti (HU);
- 15. – 16. 1. 2007 - setkání parlamentních výborů pro záležitosti EU zemí V4 a Ukrajiny v Krakově (PL);
- 8. – 10. 3. 2007 - setkání ministrů spravedlnosti zemí V4 v Hévízu (HU);
- 12. 4. 2007 - setkání ministrů obrany zemí V4 v Bratislavě (SK);
- 18. 4. 2007 - setkání předsedů parlamentů zemí V4 v Praze (CZ);
- 19. – 20. 4. 2007 - setkání ministrů dopravy zemí V4 ve Staré Lesné (SK);
- 23. – 24. 4. 2007 - setkání předsedů Akademií věd zemí V4, Smolenice (SK);
- 24. – 25. 5. 2007 - setkání ministrů životního prostředí zemí V4 v Praze (CZ);
- 28. – 29. 5. 2007 - setkání ministrů zahraničních věcí zemí V4 a Japonska v Hamburku;
- 18. 6. 2007 - oficiální summit předsedů vlád zemí V4 a Portugalska v Bratislavě (SK);
- 25. – 26. 6. 2007 - Konference ministrů pro místní rozvoj zemí V4 a partnerů z Bulharska a Rumunska ve Sliači (SK);
- 20. – 21. 9. 2007 - summit prezidentů zemí V4 v Keszthely (HU);
- 27. – 28. 9. 2007 - setkání ministrů kultury zemí V4 v Bratislavě (SK);
- 25. 10. 2007 - setkání ministrů zahraničních věcí zemí V4 a Moldavska, Štířín (CZ);
- 9. – 10. 2007 - neoficiální summit předsedů vlád zemí V4 a Slovinska v Ostravě (CZ);
- 14. 12. 2007 - setkání předsedů vlád zemí V4 a Pobaltí v Bruselu.

Středoevropská iniciativa (SEI)

Rok 2007 byl pro SEI určitým mezníkem z hlediska plnění jejího původního účelu – přibližování jejích členských zemí k EU a prevence vzniku nových dělicích čar v Evropě: po vstupu Bulharska a Rumunska do EU se již celá polovina (tzn. devět) členských zemí SEI stává současně členy EU. Středoevropská iniciativa se tudíž nemohla vyhnout debatě o svém budoucím směřování. Snaha o změny v působení SEI našla svůj odraz v jednáních o reformě SEI, jejíž přípravě byla věnována větší část roku 2007, a to jak na úrovni pracovních skupin SEI, tak zejména na jednáních národních koordinátorů a výkonného sekretariátu SEI. V souladu s Akčním plánem SEI přijatým v roce 2006 na období 2007 – 2009 se reforma soustřeďuje především na posílení aktivit SEI v budoucím období v následujících oblastech:

rozvoj podnikání, včetně turistiky, informační společnost a média, mezikulturní spolupráce, včetně menšin, životní prostředí, klima a udržitelná energetika, multimodální doprava, věda a technologie, udržitelné zemědělství, meziregionální a přeshraniční spolupráce. Finální podobu reformy schválili premiéři členských zemí SEI na své listopadové schůzce v Sofii, implementace reformního procesu bude probíhat zejména v průběhu roku 2008.

Převážná většina aktivit SEI se realizuje prostřednictvím schválených projektů, financovaných, resp. spolufinancovaných z příslušných fondů SEI. Po předběžné evaluaci a selekci projektových návrhů bylo schváleno 80 kooperačních projektů v souhrnné hodnotě 5,1 mil. EUR, přičemž finanční spoluúčast SEI tvořila 15,3 %, tj. 785 tis. EUR.

Dále SEI věnovala dalších 506 tis. EUR ze svého svěřeneckého fondu při EBRD na čtyři projekty technické spolupráce a zapojila se rovněž do realizace deseti programů financovaných EU v celkové hodnotě 9,4 mil. EUR (s vlastním finančním podílem ve výši 794 tis. EUR).

Počet schválených projektů a s tím spojeného financování do značné míry potvrzuje význam a životaschopnost SEI v současných podmínkách silně konkurenčního prostředí nejrůznějších mezinárodních institucí v evropském prostoru, přičemž základní komparativní výhodou SEI nadále zůstávají akcent na iniciativu zdola a schopnost pružně reagovat na měnící se potřeby jak samotných členských zemí, tak i jejich vzájemné spolupráce.

Tematicky se pozornost SEI v roce 2007 soustředila zejména do oblastí dopravy, energetiky (s akcentem na využívání obnovitelných zdrojů), zemědělství, turistiky, přeshraniční spolupráce a rozvoje lidských zdrojů. Právě zde se významně profilovala Česká republika uspořádáním mezinárodní konference SEI pod názvem „Fórum lidské zdroje“, která se v Praze pravidelně koná od roku 2005 s finanční podporou ČR. V roce 2007 se tato konference specificky věnovala problematice dalšího vzdělávání dospělých v regionech. Uspořádání této konference, zařazené od roku 2006 do kategorie tzv. příznačných aktivit (*feature events*) SEI, představuje konkrétní příspěvek ČR k naplňování původních cílů SEI: výměnou zkušeností a *know-how* napomáhat ekonomickému růstu (v daném případě cestou posílení zaměstnatelnosti a konkurenceschopnosti pracovní síly na měnícím se trhu práce) a integračnímu úsilí členských zemí SEI, včetně jejich přibližování k EU. Konferenci tak jako v minulých letech organizoval Národní vzdělávací fond pod záštitou Ministerstva zahraničních věcí a za účasti místopředsedkyně Rady vlády pro vědu a výzkum M. Kopicové

dne 7. 12. 2007. Konferenci předcházelo zasedání Pracovní skupiny SEI pro rozvoj lidských zdrojů a výcvik, které zástupce ČR spolupředsedá.

Bulharsko v roli předsednické země SEI specificky promítlo vlastní priority do kalendáře významných akcí SEI v roce 2007, jež samo pořádalo. Kromě už tradičních akcí, jakými jsou „Summit Economic Forum“, fórum mládeže a rovněž pravidelné institucionální schůzky premiérů, ministrů zahraničních věcí, členů parlamentů a samozřejmě národních koordinátorů SEI, uspořádalo Bulharsko mj. setkání ministrů zemědělství k problematice kontroly kvality potravin a ministrů dopravy k otázkám modernizace a optimalizace dopravní infrastruktury v regionu SEI.

Jednání uskutečněná v roce 2007 v rámci SEI provázely diskuze o perspektivách další regionální spolupráce po rozšíření EU o Bulharsko a Rumunsko k 1.1.2007, pokroku v přibližování zemí západního Balkánu k EU a evropské politice sousedství, mající klíčový význam pro východní země SEI. Významným nástrojem k dosažení těchto cílů by mělo být i prohlubování spolupráce SEI s dalšími regionálními organizacemi a institucemi.

Regionální partnerství

Regionálního partnerství (Česká republika, Maďarsko, Polsko, Rakousko, Slovensko a Slovinsko) je uskupení, které se od svého vzniku v roce 2001 zaměřuje především na spolupráci spadající do gesce resortů vnitra (vnitřní bezpečnost, azylové a konzulární záležitosti), kultury a dále na společné infrastrukturní projekty, v zahraničněpolitické oblasti pak zejména na region západního Balkánu.

V roce 2007 se v uvedeném formátu na nejvyšší úrovni setkali ministři zahraničních věcí, ministři vnitra a předsedové parlamentů; početná byla také expertní jednání mezi zástupci dalších ministerstev.

V zahraničněpolitické oblasti se spolupráce zemí sdružených v Regionálním partnerství orientuje především na pomoc zemím západního Balkánu v jejich integračním úsilí do EU (tzv. Budapešťský proces). V rámci této pomoci je každá ze zemí Regionálního partnerství gestorem jedné stanovené oblasti; v případě ČR se jedná o předávání zkušeností v otázkách aplikace zásad vnitřního trhu EU. V roce 2007 pořádalo MZV ČR společně s Úřadem pro normalizaci, metrologii a zkušebnictví v rámci tohoto projektu tři semináře pro experty ze zemí západního Balkánu a jednu okružní expertní cestu po hlavních městech

dané oblasti spojenou s přednáškami expertů Úřadu pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví (ÚNMZ) a MZV. Dosavadní zhodnocení Budapešťského procesu a jeho další prohlubování byly obsahem jednání VIII. konference ministrů zahraničních věcí v Bratislavě. Jejím hostem byl srbský ministr zahraničních věcí V. Jeremić.

V poslední době lze za nejlépe se rozvíjející spolupráci, přinášející konkrétní výsledky, označit spolupráci v oblasti vnitřní bezpečnosti, realizovanou resorty vnitra (tzv. Salzburské fórum, které spolu se zeměmi Regionálního partnerství tvoří také Rumunsko a Bulharsko). Salzburské fórum se dlouhodobě soustředí na policejní spolupráci v boji proti organizovanému zločinu, zajištění bezpečnosti vnějších hranic, problematiku migrace, otázky zajištění bezpečnosti na velkých sportovních akcích (např. ME ve fotbale), spolupráci při zajišťování bezpečnosti silniční dopravy a výměnu informací. Ministři vnitra tzv. Salzburského fóra se v roce 2007 setkali v Innsbrucku a se svými kolegy z Albánie, Bosny a Hercegoviny, Černé Hory, Chorvatska, Makedonie/FYROM a Srbska v bulharském Plevenu; pravidelně se scházejí také na okraj zasedání Rady pro justici a vnitro v Bruselu či v Lucemburku.

Úspěšnou formou spolupráce ve formátu Regionálního partnerství je Středoevropská kulturní platforma. Její pracovní skupina, která se zaměřuje na propagaci umění členských zemí RP, se schází pravidelně dvakrát ročně; v roce 2007 se tato setkání uskutečnila v polské Vratislavi a v rakouském Linzi.

Setkání představitelů států Regionálního partnerství v roce 2007:

- 11. – 12. 6. 2007 - schůzka Středoevropské kulturní platformy (RP) ve Vratislavi;
- 3. 7. 2007 - VIII. konference ministrů zahraničních věcí RP a Srbska v Bratislavě;
- 12.- 13. 7. 2007 - setkání ministrů vnitra tzv. Salzburského fóra (RP + Rumunsko a Bulharsko) v Innsbrucku;
- 21. 9. 2007 - setkání ministrů vnitra zemí RP, Rumunska, Bulharska, Albánie, Bosny a Hercegoviny, Černé Hory, Chorvatska, Makedonie/FYROM a Srbska v bulharském Plevenu;
- 21. – 22. 10. 2007 - schůzka Středoevropské kulturní platformy (RP) v Linzi;
- 9. - 10.11. 2007 - summit předsedů parlamentů zemí RP v Budapešti.

Pakt stability pro jihovýchodní Evropu

Rok 2007 představoval pro Pakt stability pro jihovýchodní Evropu (PS) období přípravy na ukončení jeho činnosti a předání odpovědnosti za regionální spolupráci zemím regionu jihovýchodní Evropy, reprezentovaným nástupnickou organizací - Radou pro regionální spolupráci (RCC) se sídlem v Sarajevu. Vstupem Bulharska a Rumunska do EU od 1. 1. 2007 byly země západního Balkánu obklopeny členskými zeměmi Unie ze všech stran. Specifické místo v PS nadále zaujímalo Moldavsko jakožto jediná země - příjemce bez jasné perspektivy členství v EU.

Česká republika se přihlásila k aktivní účasti na transformaci PS a formování nové RCC, včetně závazku k expertní i finanční pomoci zemím regionu i do budoucna. V tomto kontextu Česká republika jako jedna z prvních zemí svým příspěvkem podpořila vznik Sekretariátu RCC a stala se rovněž členem vznikající Správní rady.

Za účelem pomoci probíhající transformaci, vyčleňování z rámce PS a osamostatnění jednotlivých oblastí regionální spolupráce ČR finančně podpořila programovou činnost regionálních středisek PS. Jednalo se o projekty Regionálního střediska pro kontrolu zbraní, verifikaci a implementaci pomoci (RACVIAC) se sídlem v Záhřebu zaměřené na výměnu zkušeností z oblastí příprav na členství v Severoatlantické alianci a Evropské unii. Česká republika taktéž podpořila projekt Iniciativy pro migraci, azyl a návrat uprchlíků se sídlem ve Skopje, jehož cílem je pomoc zemím západního Balkánu při uplatňování dohod o vízové facilitaci, jakož i Iniciativu pro prevenci a připravenost na živelní pohromy (DPPI), jejíž význam v regionu dále vzrostl v důsledku povodní a požárů, které ohrožovaly v posledních letech země regionu.

Za obdobným účelem byl směřován i český příspěvek na činnost Fóra pro spolupráci v oblasti infrastruktury na Dunaji v rámci Iniciativy pro spolupráci v jihovýchodní Evropě (SECI), které má napomoci k lepšímu využití Dunaje a jeho přínosu k hospodářskému a sociálnímu rozvoji regionu jihovýchodní Evropy.

V rámci *prvního pracovního stolu pro demokratizaci a lidská práva* Česká republika nadále podporovala projekt České katolické charity, jehož úkolem bylo pomoci při integraci Romů do srbské společnosti vyřešením jejich problémů s doklady, jakož i zvýšením jejich kvalifikace a následných možností uplatnění na trhu práce.

Ve druhém pracovním stole pro hospodářskou spolupráci, obnovu a rozvoj Česká republika pokračovala na základě iniciativy Regionálního partnerství v předávání zkušeností z příprav na vstup do Evropské unie v oblasti vnitřního trhu se zaměřením na problematiku standardizace a normalizace, a to prostřednictvím odborných seminářů pro odborníky z Albánie, Bosny a Hercegoviny, Chorvatska, Černé Hory, Makedonie/FYROM a Srbska, které uspořádal Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví (ÚNMZ) ve spolupráci s MZV.

Česká republika aktivně podporovala činnost *třetího pracovního stolu PS pro otázky obrany a bezpečnosti* pokračováním vyslání zástupce ČR do Úřadu Zvláštního koordinátora PS v Bruselu. Dlouhodobý přínos ČR k činnosti PS byl oceněn jmenováním českého diplomata J. Kalašnikova do funkce ředitele třetího pracovního stolu.

Zvýšenou pozornost věnovala Česká republika Kosovu, mj. i v souvislosti s probíhajícími jednáními o jeho budoucím statusu. Podporou projektu na dobudování sportovního centra pro mládež v obci Zvečan usilovala o zlepšení životních podmínek převážně srbského obyvatelstva žijícího na severu Kosova. Obdobně ČR přispěla na rekonstrukci pravoslavného kláštera Draganac, čímž podpořila svépomocné aktivity místních obyvatel vedených snahou zachovat klášter jako jedno z center srbské pravoslavné komunity v Kosovu. Přítomnost českého vojenského kontingentu v KFOR v Kosovu rovněž významně přispívala k celkové stabilizaci v oblasti.

Aktivity PS podpořila Česká republika i v rámci mezinárodních organizací, především Evropské unie a Severoatlantické aliance.

4. Česká republika a ostatní evropské mezinárodní organizace a fóra

Česká republika a Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE)

Česká republika trvale považuje OBSE za významnou součást evropské bezpečnostní architektury. Podpora činnosti této organizace je dlouhodobě jednou ze zahraničněpolitických priorit české vlády. Česká republika má zájem na tom, aby OBSE byla flexibilní organizací schopnou adaptovat se na aktuální výzvy a úkoly. ČR podporuje vyváženost činností všech tří dimenzí OBSE (politicko-bezpečnostní, ekonomicko-environmentální a lidskoprávní)

a dodržování přijatých standardů v těchto dimenzích všemi účastnickými státy OBSE. ČR podporuje úsilí organizace k dalšímu posilování schopnosti monitorovat případy porušování standardů i úsilí pomoci při nápravě.

Česká republika se trvale zasazuje o to, aby OBSE byla schopna pružně a operativně čelit starým i novým bezpečnostním výzvám, hrozbám a rizikům a přizpůsobovat tomu i své nástroje. Roli OBSE spatřuje ČR zejména v předcházení konfliktům, postkonfliktní obnově a boji proti terorismu. Česká republika podporuje další prohlubování spolupráce bezpečnostní dimenze OBSE s euro-atlantickými organizacemi, a to v souladu s principy *Platformy pro kooperativní bezpečnost*, schválené na summitu OBSE v Istanbulu v roce 1999.

Podobně jako v předchozích letech se Česká republika i v roce 2007 plně zapojovala do spolupráce a koordinace s ostatními členskými zeměmi EU v rámci OBSE, v níž členské země EU představují téměř polovinu účastnických zemí (27 z 56) a svými příspěvky se podílejí přibližně dvěma třetinami na zdrojích OBSE. Česká republika se aktivně podílela na tvorbě stanovisek členských zemí EU k obecným otázkám i konkrétním problémům OBSE.

OBSE se ve své politicko-bezpečnostní dimenzi trvale zabývá implementací existujících opatření k posílení důvěry a bezpečnosti, obsažených ve *Vídeňském dokumentu 1999*, implementací *Dokumentu OBSE k ručním a lehkým zbraním* a implementací dalších dokumentů, jako jsou např. *Kodex chování*, *Transfer konvenčních zbraní*, *Globální výměna vojenských informací*, podporou plnění *Úmluvy o zákazu protipěchotních min* atd. Česká republika se na těchto aktivitách aktivně podílí.

Velmi důležitou součástí práce OBSE v politicko bezpečnostní dimenzi jsou jednání k režimu kontroly odzbrojení, která probíhají v rámci Společné konzultativní skupiny smluvních stran Smlouvy o konvenčních ozbrojených silách v Evropě (S-KOS). Smluvními stranami Smlouvy (S-KOS), kterou ČR považuje za jeden z úhelných kamenů evropské bezpečnosti, je 30 účastnických zemí OBSE.

Česká republika usiluje o brzkou ratifikaci *Adaptované Smlouvy o konvenčních ozbrojených silách v Evropě (AS-KOS)*. Ta je pro Českou republiku významná odstraněním blokového pojetí původní smlouvy, ale i zkvalitněním systému kontroly struktur ozbrojených sil smluvních států. Implementace adaptované smlouvy by měla přispět k dalšímu zvyšování transparentnosti a budování důvěry v rámci celého odzbrojovacího režimu. Česká republika, podobně jako další členské státy NATO, přikročí ratifikaci AS-KOS po splnění politických

závazků Ruska vůči Gruzii a Moldavsku, k nimž se Ruská federace zavázala na Závěrečné konferenci během Summitu OBSE v Istanbulu v roce 1999 (tzv. Istanbulské závazky).

V roce 2007 vyvrcholila dlouhodobá nespokojenost Ruské federace se skutečností, že státy NATO dosud neratifikovaly AS-KOS. Na popud Ruska byla v červnu 2007 do Vídně svolána Mimořádná konference k S-KOS, která však nepřinesla významný posun v dosavadních jednáních. Další, neformální jednání k dané problematice se uskutečnila během října a listopadu (Bad Saarow, Paříž), a dále na okraj zasedání Ministerské rady OBSE v Madridu v listopadu 2007. Tato jednání však nepřinesla žádné hmatatelné výsledky ani sblížení stanovisek.

Rusko v létě 2007 ohlásilo, že hodlá pozastavit plnění závazků vyplývajících z platné Smlouvy (S-KOS). Smlouva však pozastavení plnění (tzv. "moratorium" nebo "suspenzi") závazků Smlouvy jako jednostranný krok jedné ze smluvních stran z právního hlediska neumožňuje.

Takzvané "pozastavení" plnění závazků vyplývajících z S-KOS Ruskem vstoupilo v platnost o půlnoci 12. 12. 2007. Jeho prvním důsledkem bylo, že Rusko k danému termínu (14. 12. 2007) nepředalo ostatním smluvním stranám pravidelné výroční informace o svých ozbrojených silách a o plnění závazků vyplývajících z S-KOS.

Od léta 2007 probíhala z iniciativy USA častá bilaterální jednání s Ruskou federací v rámci amerického návrhu Plánu paralelních akcí (Parallel Actions Plan), podporovaného členskými státy NATO, jehož účelem bylo přispět ke sblížení stanovisek obou stran a vytvořit podmínky mj. i pro ratifikaci AS-KOS. Tato jednání však do konce roku 2007 nepřinesla výraznější výsledky.

Vedle Mimořádné konference k S-KOS byla vrcholem v rámci politicko-bezpečnostní dimenze 5. Výroční bezpečnostní hodnotící konference (ASRC), která se uskutečnila v červnu 2007 ve Vídni. Podobně významnou akcí bylo uskutečnění 17. Výročního zasedání k hodnocení implementací (AIAM), které je již tradičně hlavní politicko-vojenskou akcí kalendářního roku Fóra pro bezpečnostní spolupráci (březen 2007).

V roce 2007 bylo hlavní akcí OBSE v oblasti ekonomické a environmentální dimenze 15. Ekonomické a environmentální fórum (EEF), jehož první část se uskutečnila ve dnech 22. – 23. 1. 2007 ve Vídni a druhá část ve dnech 21. – 23. 5. 2007 v Praze. Při příležitosti

konání druhé části 15. EEF, jejímž organizátorem byla ČR, navštívil dne 21. 5. 2007 ČR ve funkci úřadujícího předsedy OBSE ministr zahraničních věcí Španělska M. A. Moratinos. Na průběhu 15. EEF se podílela jako obvykle Evropská hospodářská komise OSN (EHK).

15. EEF se zaměřilo na „Klíčové výzvy pro zajištění environmentální bezpečnosti a udržitelného rozvoje v regionu OBSE: degradace pozemků, kontaminace půdy a vodní hospodářství“. Delegace ČR se aktivně zúčastnila obou částí 15. EEF i jeho Druhé přípravné konference zaměřené na problematiku vody, která se konala ve dnech 12. - 13. 3. 2007 v Zaragoze.

Roli předsednické uplynulém roce 2007 se stalo 15. zasedání Ministerské rady OBSE, které proběhlo v Madridu ve dnech 29. – 30. 11. 2007. Delegaci České republiky vedl ministr zahraničních věcí K. Schwarzenberg. V plénu zazněla vystoupení účastnických států OBSE, předsedy Parlamentního shromáždění OBSE, generálního tajemníka OBSE, představitelů mezinárodních a regionálních organizací a partnerských středomořských a asijských států OBSE.

Česká republika ve svém vystoupení důrazně připomněla potřebu dodržovat principy, standardy a závazky OBSE, zdůraznila nutnost zachovat autonomii Úřadu pro demokratické instituce a lidská práva OBSE (ODIHR) a ocenila činnost tohoto úřadu při organizování a provádění volebních monitorovacích misí v účastnických státech OBSE. Připomněla rovněž význam Smlouvy o konvenčních ozbrojených silách v Evropě (S-KOS) pro evropskou bezpečnost a kriticky se vyjádřila k přístupu některých států k jednání o této problematice.

Vzhledem k potížím při hledání konsenzu 56 účastnických států nedosáhlo ani toto zasedání Ministerské rady OBSE mnoha významnějších výsledků. Již popáté v pořadí se Ministerské radě OBSE nepodařilo dohodnout text Ministerské deklarace coby nejdůležitějšího dokumentu zasedání. Ministerská rada schválila celkem dvanáct dokumentů, z nichž však některé mají pouze formální nebo deklarativní charakter.

Mezi důležité dokumenty patří rozhodnutí o předsednictví OBSE po roce 2008 (Řecko 2009, Kazachstán 2010 a Litva 2011), mj. i vzhledem k tomu, že se v rámci organizace po dlouhou dobu nedařilo nalézt konsenzuální řešení.

Pozitivní dopady v praxi může mít také rozhodnutí o budoucím angažmá OBSE v Afghánistánu. Dokument je však obecný a konkrétní opatření a projekty týkající se přítomnosti OBSE v Afghánistánu teprve budou muset být vypracovány.

Z předpokládaných několika regionálních prohlášení bylo přijato jen jedno, které se týká Náhorního Karabachu. Mezi další odsouhlasené dokumenty patří, např. deklarace o spolupráci OBSE s partnerskými zeměmi, materiály k problematice terorismu, tolerance a nediskriminace a k environmentální strategii. Nepodařilo se přijmout s velkým úsilím a po dlouhou dobu připravovaný dokument o právní subjektivitě OBSE.

Podobně jako v uplynulých letech, byla i v roce 2007 důležitou součástí činnosti OBSE práce jejích zastoupení, kanceláří a misí (tzv. polní mise OBSE) v jednotlivých účastnických státech v oblastech jihovýchodní Evropy, východní Evropy, Kavkazu a Střední Asie. Polní mise, kterých je celkem devatenáct, se zaměřují na pomoc hostitelským zemím a svou činností zasahují do problematiky všech tří dimenzí OBSE. Koncem roku 2007 působilo v polních misích OBSE deset občanů ČR.

Česká republika se v roce 2007 aktivně podílela na sedmi volebních pozorovatelských misích OBSE/ODIHR v řadě účastnických států OBSE. V uvedeném roce do nich vyslala jednoho dlouhodobého a 34 krátkodobých pozorovatelů.

Česká republika věnuje trvalou pozornost činnosti Pražské kanceláře Sekretariátu OBSE. Ministerstvo zahraničních věcí poskytuje bezplatně prostory pro kancelář a sekunduje jejího vedoucího. Česká republika má zájem na dalším posílení významu kanceláře a prohloubení její činnosti ve prospěch celé organizace, a to jak posílením její funkce jako archivu historických dokumentů i její informační role ve vztahu k odborné i laické veřejnosti, včetně badatelské činnosti, tak i konferenčního servisu a zejména každoročního zasedání Ekonomického a environmentálního fóra OBSE za účasti cca 400 osob.

Pravidelný roční kalendář OBSE zahrnoval tři doplňkové schůzky lidské dimenze (k problematice podpory a ochrany lidských práv; ke svobodě shromažďování a sdružování; k sexuálnímu zneužívání dětí) a tradiční dvoutýdenní Implementační schůzku lidské dimenze (HDIM). Proběhlo také několik akcí pořádaných Zvláštní představitelkou OBSE pro potírání obchodu s lidmi.

Prioritou španělského předsednictví OBSE v lidské dimenzi byla po celý rok problematika netolerance a diskriminace. Předsednictví nadále čerpalo ze zpráv tří představitelů pro různé formy netolerance (antisemitismus, netolerance vůči muslimům, diskriminace křesťanů a příslušníků dalších náboženství a ostatní formy netolerance). Po přehodnocení jejich činnosti v závěru roku byly jejich mandáty prodlouženy. Byly rovněž uspořádány dvě konference – konference v Bukurešti (červen 2007) zaměřená na všechny formy netolerance a diskriminace a konference v Cordobě (říjen 2007) k boji proti netoleranci vůči muslimům. ČR nadále patří mezi země, které dávají přednost tzv. holistickému přístupu k problematice netolerance.

Představitel OBSE pro svobodu médií, který aktivně a nestranně prosazuje svobodu médií v celém regionu OBSE a poukazuje na konkrétní případy porušování svobody médií, se rovněž usilovně se zasazuje o dekriminalizaci pomluvy a hanobení. V této věci se dopisem obrátil i na ministra spravedlnosti ČR a apeloval za dekriminalizaci hanobení a pomluvy v ČR.

Během celého roku pokračovala intenzivní kritika Úřadu pro demokratické instituce a lidská práva (ODIHR) ze strany některých členských států. V reakci na návrh směřující k omezení autonomie ODIHR při provádění volebního monitoringu podpořila ČR protinávrh na zachování této autonomie a posílení volebních závazků členských zemí OBSE. Žádný z návrhů se nepodařilo prosadit, autonomie ODIHR však zůstala zachována.

Do popředí pozornosti se během roku 2007 dostala otázka účasti nevládních organizací na akcích OBSE. Kritika ze strany nevládních organizací je již dlouhou dobu pro řadu zemí nepohodlná. Jejich snahou je co nejvíce limitovat možnost účasti nevládních organizací na akcích OBSE procedurálními opatřeními. ČR i nadále důrazně zastávala principiální stanovisko podporující neomezování účasti nevládních organizací.

Rada Evropy

Ve dnech 10. – 11. 5. 2007 se ve Štrasburku uskutečnilo 117. zasedání Výboru ministrů. Předsednictví VM se na půlroční období ujalo Srbsko, které bylo v listopadu 2007 vystřídáno Slovenskem. Českou delegaci na zasedání vedl velvyslanec ČR při Radě Evropy.

Hlavními body agendy byly 1) konsolidace systému ochrany lidských práv, respektive úvahy nad reformou kontrolního systému Evropské úmluvy o lidských právech ve světle

zprávy Výboru moudrých, a 2) vztahy mezi Radou Evropy a EU, zejména Memorandum o porozumění, následné akce k doporučením tzv. Junckerovy zprávy a spolupráce mezi Radou Evropy a Agenturou EU pro základní práva. Dalším tématem byly 3) následné aktivity k dalším prioritám 3. summitu RE“, tedy především plnění Akčního plánu v oblasti strukturální reformy a reformy pracovních metod organizace a rozvoj mezikulturního dialogu. Ministři přijali komuniké, jehož ústředním motivem je provádění rozhodnutí 3. summitu Rady Evropy.

V rámci 117. zasedání VM byla slavnostně přijata Černá Hora za 47. členský stát Rady Evropy a bylo podepsáno Memorandum o porozumění mezi RE a EU.

V listopadu 2007 ukončila téměř dvouletou práci odborná skupina RE pro sociální kohezi (ČR v ní byla zastoupena expertkou z Ministerstva práce a sociálních věcí), která vznikla z rozhodnutí 3. summitu s cílem zrevidovat dosavadní strategii RE na podporu a rozvoj sociální koheze a definovat případné nové potřeby v dané oblasti v souvislosti s trendy 21. století. Skupinou připravená zpráva nastiňuje jednotlivé přístupy k problematice sociální koheze a krátkodobé i dlouhodobé cíle a obsahuje řadu doporučení členskými státy.

Česká republika se prostřednictvím dvou pozorovatelů účastnila volební pozorovatelské mise Rady Evropy při volbách v Kosovu (17.11. 2007).

Ve dnech 13. – 15. 6. 2007 se ve Stockholmu/Sigtuně uskutečnilo 3. zasedání Fóra Rady Evropy pro budoucnost demokracie. Jeho nosným tématem byla „Moc a její delegace: provázanost demokracie a lidských práv“, předmětem diskuse bylo zejména fungování zastupitelské a přímé demokracie a ovlivňování politického rozhodování občanskou společností nad rámec výkonu volebního práva.

Ve dnech 18. – 19. 6. 2007 navštívil Štrasburk ministr zahraničních věcí K. Schwarzenberg, který se setkal s generálním tajemníkem Rady Evropy T. Davisem. Předseda Legislativní rady vlády a ministr C. Svoboda se během své návštěvy ve Štrasburku (14. –16. 11. 2007) sešel rovněž s generálním tajemníkem Rady Evropy a dále s předsedou Evropského soudu pro lidská práva J.-P. Costou. Z nejvyšších představitelů Rady Evropy navštívil Českou republiku generální tajemník Rady Evropy T. Davis v rámci výjezdního zasedání nejvyšších orgánů Rozvojové banky Rady Evropy (CEB), které se konalo v Praze ve dnech 14. – 17. 6. 2007.

Česká republika se aktivně zapojovala do jednání o programu aktivit Rady Evropy na rok 2008 a rozpočtových diskusí. Přestože byly navýšeny finance Evropskému soudu pro lidská práva a Komisaři RE pro lidská práva, finanční přebytek z roku 2006, jakož i požadavek generálního tajemníka RE na všechny direktoráty a orgány RE dodržovat úsporná opatření pomohly zachovat nulový reálný růst (tj. navýšení rozpočtu pouze o inflační koeficient). ČR při hlasování podpořila schválení rozpočtu; v souladu se svými dlouhodobě akcentovanými prioritami v Radě Evropy prosazovala zejména posílení (i finanční) programů spolupráce a rozvojových aktivit orientovaných především na země východní Evropy a Balkánu, v oblasti lidských práv a právní spolupráce.

Česká republika podporovala v roce 2007 reformní kroky v sekretariátu Rady Evropy (zjednodušení a zpřehlednění vnitřního chodu organizace a hledání vnitřních úspor, včetně omezení růstu platů úředníků sekretariátu a uvážlivé najímání externích spolupracovníků). V rámci reformy byl v roce 2007 spojen direktorát pro lidská práva s direktorátem pro právní spolupráci. ČR toto spojení podpořila pod podmínkou, že se jedná pouze o první krok v reformě struktury sekretariátu. Bude i nadále prosazovat reformu, a to zejména direktorátu pro sociální kohezi a direktorátu pro kulturní záležitosti.

V roce 2007 ČR podepsala jednu úmluvu RE, a to Protokol měnící Evropskou úmluvu o potlačování terorismu (ETS 190).

Evropský soud pro lidská práva v roce 2007 vydal celkem jedenáct rozsudků a třináct jiných rozhodnutí ve vztahu k ČR. Dne 13. 11. 2007 vynesl rozsudek v kauze D.H. v. Česká republika, který se týkal zařazení osmnácti romských dětí do zvláštních škol. Soud konstatoval, že Česká republika porušila zákaz diskriminace podle článku 14 Evropské úmluvy o lidských právech ve spojení s článkem 2 Protokolu č. 1 k Úmluvě (právo na vzdělání).

5. Česká republika a mezinárodní organizace

Organizace spojených národů (OSN)

Zapojení České republiky do aktivit OSN se uskutečňuje rostoucí měrou prostřednictvím koordinačního mechanismu EU. Především pracovní skupina CONUN a dále pracovní skupiny CODUN, CONOP, COHOM, CODEV či COTER formulují stanoviska EU k těm otázkám týkajícím se OSN, v nichž se EU koordinuje, která jsou následně předsednickou zemí prezentována na jednotlivých fórech této organizace. ČR vystupuje samostatně v otázkách bez společné pozice EU.

Hlavní orgány OSN

61. zasedání Valného shromáždění OSN

V první polovině roku 2007 za předsednictví velvyslankyně Hava Rashed Al-Khalifa z Bahrajnu pokračovalo 61. zasedání Valného shromáždění (VS) OSN. Mezi hlavní témata této části VS OSN bylo zařazeno zejména naplňování závazků přijatých v Závěrečném dokumentu Summitu OSN 2005 v oblasti reformy OSN (zefektivnění managementu a chodu organizace a revize dříve přijatých mandátů). V jarní části 61. VS OSN se dále uskutečnila celá řada konferencí v oblasti ekonomického a sociálního rozvoje. Svou činnost zintenzivnily i nově vytvořené instituce Komise pro budování míru (PBC) a Rady pro lidská práva (HRC).

62. zasedání Valného shromáždění OSN

Ve dnech 18. 9. - 21. 12. 2007 proběhla v New Yorku hlavní (podzimní) část 62. Valného shromáždění OSN. Předsedou 62. VS OSN byl zvolen bývalý makedonský ministr zahraničních věcí S. Kerim. Hlavními událostmi z pohledu České republiky byly (1) volba nestálých členů Rady bezpečnosti OSN, (2) Setkání na vysoké úrovni ke klimatickým změnám, pořádané generálním tajemníkem OSN, a (3) úvodní všeobecná rozprava Valného shromáždění. Všechny tři události byly spojeny s účastí nejvyšších politických představitelů ČR v New Yorku. Dalšími hlavními tématy programu podzimní části 62. VS OSN byly změna globálního klimatu, mezikulturní a náboženský dialog, boj

s chudobou a tzv. rozvojové cíle tisíciletí, odzbrojení a mezinárodní bezpečnost, boj proti terorismu, lidská práva a zefektivnění práce OSN, včetně dopadů na jeho rozpočet.

Delegaci České republiky na 62. VS OSN v New Yorku vedl prezident republiky V. Klaus, doprovázený ministrem zahraničních věcí K. Schwarzenbergem.

V předvečer zahájení Všeobecné rozpravy 62. VS OSN dne 24. 9. 2007 se v New Yorku z iniciativy generálního tajemníka OSN Ban Ki-moona uskutečnilo jednodenní Setkání na vysoké úrovni ke klimatickým změnám. Setkání se zúčastnili představitelé 151 zemí, včetně 71 hlav států a předsedů vlád. Za ČR se summitu zúčastnil prezident republiky V. Klaus.

V rámci summitu proběhla debata, která byla rozdělena do čtyř paralelně probíhajících tématických panelů: (1) *Adaptation* o potřebě adaptace na změny klimatu, kde také v panelové diskusi vystoupil prezident republiky V. Klaus, (2) *Mitigation* o nutnosti omezování emisí, (3) *Technology* o potřebě rozvoje a šíření technologií a (4) *Financing* o možných zdrojích a způsobech financování ekologických opatření. Záměrem generálního tajemníka bylo vytvořit potřebný politický moment pro konferenci UNFCCC (*United Nations Frame Convention on Climate Change* – Rámcová konvence OSN ke klimatickým změnám) konanou ve dnech 3. – 14. 12. 2007 na indonéském ostrově Bali. Zřetelný signál vyslalo i konsenzuální schválení rezoluce o ochraně globálního klimatu “*Protection of global climate for present and future generations of mankind*”.

Všeobecná rozprava 62. VS OSN proběhla ve dnech 25. 9. – 3. 10. 2007. Rozpravu svými projevy zahájili generální tajemník OSN Ban Ki-moon a předseda Valného shromáždění OSN S. Kerim. Zúčastnili se jí vysocí představitelé 192 členských zemí OSN. Projev za ČR přednesl prezident republiky V. Klaus.

Ve svých vystoupeních představitelé členských zemí OSN obrátili pozornost na globální problémy i na specifické problémy jednotlivých zemí. Mnoho řečníků se vyslovalo k řešení krizí v problematických regionech, převážně v Darfúru, na Blízkém východě, v Iráku a Afghánistánu, a k boji proti terorismu. Velká pozornost byla věnována řešení problémů změn klimatu, zejména jejich vztahu k rozvojovým cílům tisíciletí a obecně k problematice rozvoje, potlačování chudoby a boji proti nakažlivým chorobám. Byla vyslovena podpora multilateralismu a potvrzena role OSN při řešení celosvětových problémů. Bylo doporučeno pokračovat v reformním úsilí OSN.

Z iniciativy předsedy VS OSN se ve dnech 4. – 5. 10. 2007 uskutečnil „Dialog na vysoké úrovni k porozumění mezi náboženstvími a kulturami a spolupráce pro mír“. Dialog byl svolán s cílem posílit iniciativy vyzývající členské státy OSN a občanskou společnost k podporování aktivit posilujících toleranci a úctu k jiným náboženstvím, kulturám a jazykům. V rámci Dialogu vystoupilo více než 70 ministrů a diplomatů, občanských aktivistů ze členských zemí OSN. Dialogu se zúčastnila náměstkyně ministra zahraničních věcí H. Bambasová, která se projevem za ČR zapojila do rozpravy. Paralelně k rozpravě probíhaly dvě neformální panelové diskuse s předními akademiky a náboženskými představiteli.

V rámci voleb do RB OSN na 62. VS OSN dne 16.10.2007 se ČR ucházela o místo nestálého člena na dvouleté období 2008-2009. Protikandidátem ČR ve východoevropské regionální skupině (VERS) bylo Chorvatsko. Na základě výsledků především druhého kola voleb delegace ČR rozhodla o stažení své kandidatury, a tím ve třetím kole umožnila zvolení Chorvatska. Dalšími nestálými členy RB OSN byly zvoleny Kostarika, Vietnam, Burkina Faso a Libye.

Plénium 62.VS OSN dne 22. 12. 2007 přijalo rezoluci, kterou byl schválen rozpočet ve výši 4,172 mld. USD na období 2008 – 2009, což představuje mírný pokles oproti minulému dvouletí. Evropské unii se, a to i zásluhou angažovanosti ČR, podařilo prosadit snížení některých rozpočtových výdajů. Rozpočet byl na rozdíl od předchozích let, kdy byl přijímán konsenzuálně, schválen až po hlasování, kde USA jako jediná země hlasovaly proti. Svůj postoj zdůvodnily potřebou hodnotit rozpočet v jeho celistvosti, což u předloženého návrhu nebylo možné.

Zasedání na vysoké úrovni k připomenutí závěrů 27. zvláštního zasedání VS k dětem

Toto zasedání 62. VS proběhlo v New Yorku ve dnech 11.-13.12.2007, ČR na něm byla zastoupena delegací, vedenou náměstkyní ministryně vlády pro lidská práva a národnostní menšiny a složenou ze zástupkyň Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR a Stálé mise ČR při OSN v New Yorku. Náměstkyně přednesla projev informující o naplňování závěrů 27. ZS VS v ČR. Delegace se zúčastnila také panelových diskusí, doplňujících akcí a především vyjednávání o deklaraci přijaté na závěr jednání, která potvrzuje politickou podporu závěrům 27. ZS VS a doporučení zprávy GT „*World Fit for Children*“.

Rada bezpečnosti OSN

Rada bezpečnosti OSN (dále jen RB) v roce 2007 přijala 56 rezolucí a vydala 47 předsednických prohlášení. Kromě prodloužení mandátu probíhajících mírových operací a problematiky Blízkého východu se RB zabývala politikou vůči KLDR a Íránu, dále především zhoršující se bezpečnostní a humanitární situací v Dárfúru/Súdánu a Somálsku, situací v Afghánistánu a ustavením zvláštního tribunálu v souvislosti s atentátem na bývalého libanonského předsedu vlády R. Harírího. Jednou z nejcitlivějších politických otázek projednávaných v RB v roce 2007 však byla otázka statusu Kosova, kde se v průběhu roku 2007 nepodařilo dosáhnout konsenzu mezi členskými zeměmi RB, a to zejména z důvodu neústupné pozice Ruské federace.

Již pravidelnými body programu RB se i během roku 2007 staly také tematické debaty, které poskytují možnost diskuse k tématům souvisejícím s problematikou příčin a důsledků ozbrojených konfliktů, včetně dopadů na některé sociální skupiny, jako jsou ženy a děti, bojem proti terorismu, reformou bezpečnostního sektoru, nešířením zbraní hromadného ničení a kontrolou nežádoucího hromadění ručních a lehkých zbraní. Nově se v rámci tematických debat v RB v roce 2007 objevilo téma klimatických změn.

Hospodářská a sociální rada OSN

Ve dnech 2. – 27. 7. 2007 se v Ženevě uskutečnilo substantivní zasedání Hospodářské a sociální rady OSN (HSR), v jehož rámci proběhly následující segmenty: segment na vysoké úrovni (HLS), koordinační segment, segment operačních aktivit, segment humanitárních záležitostí a všeobecný segment. Delegaci České republiky, která je v období 2006 – 2008 členem HSR, vedl velvyslanec T. Husák, stálý představitel ČR při Úřadovně OSN v Ženevě.

V rámci HLS proběhla diskuse na vysoké politické úrovni k současným trendům vývoje ekonomiky a mezinárodní hospodářské spolupráce za účasti vedoucích představitelů orgánů a organizací systému OSN, brettonwoodských institucí a Světové obchodní organizace, kteří prezentovali své analýzy stavu a projekce vývoje světové ekonomiky. Dalším bodem na programu jednání HLS bylo tzv. roční ministerské posuzování problematiky boje proti hladu a chudobě (*Annual Ministerial Review*), jehož základ tvořily „národní dobrovolné prezentace“ zainteresovaných rozvojových zemí. Závěr jednání HLS byl věnován slavnostnímu oficiálnímu vyhlášení, resp. založení Rozvojového kooperačního fóra (DCF), které by mělo napomoci lepšímu chápání konceptuálního rámce skutečně efektivní

rozvojové pomoci poskytované/přijímané na co nejširší multilaterální bázi, tedy harmonizované a jsoucí plně v souladu s duchem Pařížské deklarace a konsenzu z Monterrey.

Mezinárodní konference OSN

Světový summit o informační společnosti (WSIS) / ITU

V roce 2007 se ČR podílela na aktivitách probíhajících v rámci tzv. post-WSIS období, tj. procesu, který navázal na II. fázi Světového summitu o informační společnosti/WSIS II (Tunis, 16. -18. 11. 2005) a probíhá podle Akčního plánu na léta 2005 - 2015. Těžiště aktivit spočívalo na ministerstvu informatiky, po jeho rozpuštění na ministerstvu vnitra, a to ve spolupráci s ministerstvem zahraničních věcí. Cílem post-WSIS období je zajistit implementaci závěrů obou fází WSIS a pokračování procesu podporujícího vytváření globální informační společnosti pro všechny, zaměřené na člověka a jeho všestranný rozvoj. ČR se opět zúčastnila Fóra pro správu internetu, jehož druhé zasedání se uskutečnilo 12. - 15. 11. 2007 v Rio de Janeiru. ČR v roce 2007 potvrdila svůj dřívější kladný postoj k vizi globální informační společnosti a rovněž připravenost podílet se na řešení problematiky „*digital divide*“ v Africe tím, že ve spolupráci s Mezinárodní telekomunikační unií (ITU) a nizozemským partnerem realizovala další projekt zaměřený na zvýšení počítačové a internetové gramotnosti, tentokrát poprvé v Ugandě.

Konference smluvních stran Stockholmské úmluvy o perzistentních organických polutantech (POPs)

Ve dnech 30. 4. - 4. 5. 2007 se v Dakaru konala 3. konference smluvních stran Stockholmské úmluvy o perzistentních organických polutantech. Vládní delegaci České republiky vedl náměstek ministra životního prostředí K. Bláha. Konference schválila pokračování činnosti Výboru pro hodnocení perzistentních polutantů ve stávajícím složení. Zástupci české delegace informovali účastníky konference o stavu přípravy Národního implementačního plánu v ČR.

Zasedání smluvních stran Montrealského protokolu o látkách, které poškozují ozónovou vrstvu

Ve dnech 17. 9. - 21. 9. 2007 se v Montrealu konalo 19. zasedání smluvních stran Montrealského protokolu, které přijalo rozhodnutí o konečných výjimkách pro hospodářsky

vyspělé státy pro případy kritického použití methylbromidu. Delegaci České republiky vedl ředitel odboru ministerstva životního prostředí J. Hlaváček. Česká republika byla na zasedání opětovně zvolena do výkonného výboru Mnohostranného fondu pro plnění Montrealského protokolu na rok 2007.

Úmluva o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně žijících živočichů a rostlin (CITES)

Ve dnech 3. - 15. 6. 2007 se v Haagu uskutečnilo 14. zasedání Konference smluvních stran Úmluvy o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně žijících živočichů a rostlin/CITES, které projednalo nutnost postavit mezinárodní obchod s volně žijícími živočichy pod kontrolu všech zemí světa. ČR byla zastoupena náměstkem ministra životního prostředí F. Pojerem.

Konference smluvních stran Rámcové úmluvy o změnách klimatu (UNFCCC) a zasedání smluvních stran Kjótského protokolu (KP)

Ve dnech 4. - 15. 12. 2007 se na Bali konala 13. konference smluvních stran Rámcové úmluvy o změnách klimatu a zároveň 3. zasedání smluvních stran Kjótského protokolu, který vstoupil v platnost 16. 2. 2005 po ratifikaci Ruskou federací. Rámcová úmluva i její následný Kjótský protokol jsou dvěma nejdůležitějšími dokumenty z hlediska ochrany změny klimatu, neboť jsou právním podkladem pro snížení emisí skleníkových plynů na úroveň, která by nebyla nebezpečná z hlediska vzájemné interakce s klimatickým systémem Země pro další vývoj planety. Jedním ze stěžejních témat jednání proto byla diskuse o dalším postupu v procesu snižování emisí skleníkových plynů po roce 2012. Vedoucí české delegace, místopředseda vlády a ministr životního prostředí M. Bursík, se ve svém projevu věnoval plnění národního závazku v rámci Kjótského protokolu. Závěry jednání v České republice rozpracuje mezirezortní komise ke změně klimatu.

Úmluva OSN o boji proti desertifikaci

Ve dnech 26. – 30. 11. 2007 se v New Yorku konalo 1. mimořádné zasedání konference smluvních stran Úmluvy OSN o boji proti desertifikaci. Delegaci ČR vedl ředitel odboru ministerstva životního prostředí J. Hlaváček.

Odborné organizace systému OSN

Organizace OSN pro průmyslový rozvoj (UNIDO)

UNIDO je specializovanou organizací OSN se zaměřením na pomoc rozvojovým zemím a zemím s přechodovou ekonomikou v oblastech průmyslu, environmentálních technologií, energetiky a zemědělství. UNIDO pomáhá těmto zemím při budování exportních kapacit a příznivého investičního klimatu a při jejich integraci do světové ekonomiky.

Rok 2007 byl rokem konání prosincové Generální konference, které se zúčastnila delegace ČR vedená I. Počuchem, vedoucím Stálé mise ČR při OSN ve Vídni. Jednání Generální konference předcházela v květnu a červnu zasedání Programového a rozpočtového výboru a Rady pro průmyslový rozvoj, jíž je ČR členem.

Dobrovolný příspěvek ČR do IDF (*Industrial Development Fund*) představoval 2,5 mil. Kč. České instituce se podílely na realizaci projektů čistší produkce, výcvikového kurzu v oblasti predikce technologického vývoje a Technologického summitu o vodohospodářství v Budapešti.

Organizace spojených národů pro výživu a zemědělství (FAO)

Česká republika si v roce 2007 udržela pozici nejvýznamnějšího donora mezi novými členy Evropské unie v rámci FAO. ČR byla v roce 2007 zastoupena ve Výboru FAO pro ústavně-právní záležitosti (2005 – 2007).

Nejvýznamnější akcí roku 2007 bylo konání 34. zasedání konference FAO (17. – 24. 11. 2007), tj. nejvyššího řídicího a kontrolního orgánu této mezinárodní organizace, který se schází pravidelně v intervalu dvou let. Delegaci ČR vedl I. Hlaváč, 1. náměstek ministra zemědělství a předseda Českého výboru pro spolupráci s FAO. Konference přijala rozhodnutí o zahájení fundamentální reformy FAO, která by měla vyústit v transformaci organizace, jež je schopna reagovat na potřeby a očekávání členských států v 21. století.

Dobrovolné příspěvky z kapitoly rozvojové spolupráce Ministerstva zemědělství byly opětovně alokovány prostřednictvím společného svěřeneckého fondu; v roce 2007 to bylo 10,75 mil. Kč na krytí nákladů projektů rozvojové spolupráce - výcvikové kurzy a semináře FAO pořádané v ČR pro experty ze zemí východní Evropy, společný lesnický projekt

ČR/FAO v Mali a příspěvek do fondu pro národní lesnické programy, který umožnil ČR vstoupit do řídicího výboru „FAO/NFP Facility“.

V roce 2007 se zachoval počet českých expertů, kteří působí v ústředí FAO na pozici odborných pracovníků; v současné době tak pracují ve FAO Řím tři odborníci z ČR.

Světová zdravotnická organizace (WHO)

V Ženevě se ve dnech 14. – 23. 5. 2007 konalo 60. zasedání Světového zdravotnického shromáždění, jehož se zúčastnila delegace České republiky, kterou ve M. Vít, náměstek ministra zdravotnictví a hlavní hygienik ČR.

60. Světové zdravotnické shromáždění se věnovalo otázkám mezinárodní zdravotní bezpečnosti v souvislosti se vstupem revidovaných Mezinárodních zdravotnických předpisů v platnost. Během zasedání bylo přijato celkem třicet rezolucí týkajících se vymýcení poliomyelitidy a neštovic, boje proti malárii a TBC, připravenosti na chřipkovou pandemii, integrace genderových analýz a jiných souvisejících témat. V závěru Světové zdravotnické shromáždění přijalo Střednědobý strategický program práce na léta 2008 – 2009.

Mezinárodní organizace práce (ILO)

Ve dnech 30. 5. -15. 6. 2007 se v Ženevě konalo 96. zasedání Mezinárodní konference práce, která je nejvyšším orgánem ILO. Prezidentem konference měl být na základě principu rotace mezi regiony zvolen zástupce Afriky. Protože však nebyla předložena společná kandidatura africké skupiny, byl prezidentem zvolen náměstek ministra práce a sociálních věcí Albánie K. Sulka. Hlavními tématy jednání byly zpráva generálního ředitele Mezinárodního úřadu práce (MÚP) o implementaci programu MÚP za období 2006-7 s příloženým dokumentem o situaci pracovníků na okupovaných arabských územích, tzv. „Globální zpráva k Deklaraci ILO o základních principech a právech při práci za rok 2007“, zaměřená na problematiku diskriminace ve světě práce, a zpráva generálního ředitele MÚP nazvaná „Důstojná práce pro udržitelný rozvoj“. Jako nové instrumenty byly přijaty Úmluva a Doporučení o práci v rybolovném odvětví.

Na samostatném zasedání Výboru pro provádění úmluv a doporučení ILO bylo projednáváno porušování úmluvy č. 29 o nucené práci v Myanmaru/Barmě. Výbor pro posílení kapacity ILO v podpoře úsilí jejích členů k dosažení cílů organizace v kontextu

globalizace mj. zdůraznil význam periodických evaluací programovacího cyklu aktivit, větší míru soustředěnosti na plnění strategických cílů Agendy důstojné práce a na partnerství s klíčovými subjekty systému OSN. Výbor pro podporu udržitelného podnikání vyzdvihl úlohu soukromého sektoru v hospodářském a sociálním rozvoji a možnosti přispění ILO k podpoře důstojné práce prostřednictvím rozvoje udržitelného podnikání. ČR se aktivně podílela na práci všech výborů i pléna této konference.

V roce 2007 se ČR rovněž zúčastnila obou řádných zasedání Správní rady, jarního i podzimního, a to jako její zastupující člen. Aktivně se zapojovala i do práce neformálního prestižního technicko-diskusního uskupení Industrialized Market Economy Countries (IMEC).

Světová meteorologická organizace (WMO)

Ve dnech 7. – 25. 5. 2007 se v Ženevě konal 15. kongres Světové meteorologické organizace (WMO). Kongresu se zúčastnilo více než 1000 delegátů reprezentujících 188 členských zemí WMO a dalších 36 mezinárodních organizací. Delegaci ČR vedl ředitel Českého meteorologického ústavu I. Obrusník. Kongres zhodnotil uplynulé čtyřleté období činnosti WMO, zvolil nové hlavní funkcionáře a schválil plán práce na další čtyři roky.

Mezinárodní organizace pro civilní letectví (ICAO)

V roce 2007 se v Montrealu uskutečnilo 36. zasedání Shromáždění ICAO, které zvolilo 36 států do Rady ICAO na období 2007–2010 a potvrdilo na další období stávajícího prezidenta Rady ICAO R. K. Gonzáleze. Delegaci ČR na 36. zasedání Rady ICAO vedl náměstek ministra dopravy I. Vykydal.

V centru pozornosti Rady a celé ICAO stály i v roce 2007 bezpečnost civilního letectví (*safety*) a jeho ochrana před protiprávními činy (*security*). Již osvědčeným nástrojem jsou přítom audity implementace příslušných technických příloh Chicagské úmluvy.

V rámci Programu celosvětového bezpečnostního kontrolního auditu ICAO (*Universal Safety Oversight Audit Programme*) bylo s kladným výsledkem podrobně zkoumáno i české civilní letectví.

Česká republika sice není voleným členem Rady, své zájmy ve vztahu k ní hájí prostřednictvím zástupce tzv. Středoevropské rotační skupiny pro účely voleb do Rady ICAO (CERG - ČR, Maďarsko, Slovensko, Slovinsko, Rumunsko), kterým je v tomto volebním období rumunský stálý představitel. Význam podobných uskupení v ICAO roste, neboť při absenci geografických kvót, resp. geografických skupin je vzhledem k rostoucímu zájmu o členství v Radě stále obtížnější při volbách do ní uspět.

Světová organizace cestovního ruchu (UNWTO)

Světová organizace cestovního ruchu vyvíjí široké aktivity ve všech oblastech cestovního ruchu a především se zaměřuje na posilování mezinárodní spolupráce v oblastech marketingu, rozvoje nových forem cestovního ruchu (eko- a agroturistika), prosazování ekologicky a sociálně udržitelného charakteru rozvoje cestovního ruchu a standardizace zařízení a služeb cestovního ruchu, které mají pro Českou republiku velký význam vzhledem k roli cestovního ruchu v českém hospodářství. Česká republika využívá zejména analytických a prognostických informací poskytovaných UNWTO pro tvorbu příslušných politik.

Ve dnech 23. 11. - 29. 11. 2007 se v Cartagena de Indias (Kolumbie) uskutečnilo XVII. Valné shromáždění Světové organizace cestovního ruchu UNWTO. Klíčová témata programu zasedání byla: klimatické změny, nové turistické trendy a celkové vyhlídky turistického ruchu v příštích letech.

Česká republika úspěšně kandidovala na členství ve Výboru pro statistiku a makroekonomické analýzy v cestovním ruchu na období 2008 – 2011. Hlavními úkoly tohoto výboru jsou: umožnění mezinárodní srovnatelnosti statistiky cestovního ruchu, zajištění dostatečného množství věrohodných údajů o aktivitách cestovního ruchu a průmyslu zboží a služeb, ochrana legitimacy a věrohodnosti Národních satelitních účtů (TSA), podpora makroekonomické analýzy cestovního ruchu a významu sestavování politik a strategií, nastavení a propagace mezinárodních statistických standardů cestovního ruchu, účast na revizi jiných mezinárodních standardů, shromažďování a publikace statistik a zabezpečení mezinárodní srovnatelnosti statistiky cestovního ruchu.

Mezinárodní námořní organizace (IMO)

Mimořádnou pozornost plnění norem IMO věnuje Evropská unie; též její vnitrozemské státy bez vlastního námořního loďstva musí mít transponovány veškerou legislativu vyplývající z členství v IMO a z existujících právních instrumentů se vztahem k námořní plavbě.

V současné době sdružuje IMO 167 členských a tři přidružené státy. Ve dnech 19. - 30. 11. 2007 se v Londýně uskutečnilo 25. Shromáždění IMO, které zvolilo 47 států do Rady IMO, což je nejvyšší výkonný orgán IMO. Shromáždění se zúčastnila delegace ČR v čele s velvyslancem J. Winklerem.

Organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu (UNESCO)

Ve dnech 16. 10. – 3. 11. 2007 se v Paříži konalo 34. zasedání Generální konference, nejvyššího orgánu UNESCO. Konference je vyvrcholením pravidelného dvouletého programového cyklu organizace. Delegace ČR, vedená ministrem kultury V. Jehličkou, byla složena ze zástupců ministerstva zahraničních věcí, ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, ministerstva kultury, ministerstva vnitra, ministerstva životního prostředí a Akademie věd. Díky tomu, že ČR zastávala funkci jedné z místopředsednických zemí Konference, mohla i významně ovlivňovat její průběh a přispět ke konsenzuálnímu přijetí dokumentů, jako byla např. citlivá otázka rezoluce o připomenutí hladomoru na Ukrajině ve 30. letech 20. stol. Delegace ČR podpořila přijetí nové Střednědobé strategie organizace na léta 2008-13 i jejího Programu a rozpočtu na léta 2008-9. Oba dokumenty zakotvují zřetelněji koncentraci na prioritní úkoly v každém z programových sektorů, zajišťují pokračování reformy Sekretariátu a posilují využití nástrojů na hodnocení efektivity programů.

V průběhu roku se uskutečnila dvě substantivní zasedání (176. a 177.) Výkonné rady, zaměřená na přípravu Konference. Aktivní účast ČR i na těchto zasedáních umožnilo členství ČR ve Výkonné radě (2003–7), umocněné místopředsednickým postem ve druhé polovině uvedeného období. Po skončení členství ve Výkonné radě bude ČR zastoupena v šesti subsidiárních orgánech; do čtyř z nich byla zvolena na Konferenci.

Mezi přijatými 67 kulturními výročími UNESCO na období 2008-9 figurují tři česká – J. Hlávka, B. Martinů a J. Low ben Bezalel. V rámci Úmluvy o světovém dědictví UNESCO figuruje na prestižním seznamu kulturního dědictví již dvanáct českých zápisů; další

nominace jsou v různých fázích přípravy a projednávání. V roce 2007 se dostalo ocenění UNESCO i filmovému festivalu „Jeden svět“, zaměřenému na podporu lidských práv.

Česká republika poskytla v roce 2007 opětovně v rámci své rozvojové spolupráce dobrovolný finanční příspěvek ve výši celkem 5 mil. Kč ve prospěch projektů UNESCO v rozvojových zemích, včetně projektů zaměřených na poválečnou rekonstrukci v sektorech kultury a školství, a to zejména v Iráku a Afghánistánu.

Česká komise pro UNESCO, jejíž složení bylo v průběhu roku obměněno díky uplynutí mandátu většiny členů, se stala spolupořadatelem řady vzdělávacích a kulturních akcí, zejména v rámci probíhajícího Desetiletí OSN pro výchovu k udržitelnému rozvoji a přípravy Mezinárodního roku planety Země.

Sekretariát České komise pro UNESCO rovněž koordinuje spolupráci s českou sítí přidružených škol UNESCO, jejíž činnosti se účastní pět desítek základních a středních škol. Jejich vzdělávací aktivity propagující myšlenky UNESCO se zaměřují zejména na podporu lidských práv, výchovu k udržitelnému rozvoji, spolupráci se školami v dalších zemích formou účasti v soutěžích a na přehlídkách i na spolupráci s partnery v ČR. Každoroční „Týden škol UNESCO“ byl na jaře 2007 věnován tématu „Moc a nemoc médií“, zahrnujícímu různé aspekty přístupu k informacím a jejich vlivu. Sekretariát Komise opět spoluorganizoval podzimní Výroční setkání přidružených škol UNESCO, tentokrát v listopadu 2007 v Příbrami.

K významným projektům ve spolupráci se Sekretariátem Komise a s finanční participací z rozpočtu UNESCO náležela v závěru roku 2007 „Konference mládeže o udržitelném rozvoji“, pořádaná Klubem ekologické výchovy, který dlouhodobě náleží k nejvýznamnějším nevládním partnerům Komise.

Světová organizace duševního vlastnictví (WIPO)

Rok 2007 ve WIPO byl poznamenán poměrně dramatickými událostmi kolem osoby generálního ředitele WIPO a nepřijetím rozpočtu na období 2008-2009. Za jeden z mála úspěchů lze označit dosažení dohody na tzv. rozvojové agendě. Naopak se nepodařilo dosáhnout dohody na svolání diplomatické konference ke sjednání smlouvy na ochranu práv vysílatelů.

Česká republika byla Valným shromážděním znovuzvolena členem Programového a rozpočtového výboru na další období 2007–2009. Programový rozpočtový výbor se zabýval především zprávou o plnění programu za rok 2006, revidovaným rozpočtem na dvouletku 2006-2007 a návrhem programu a rozpočtu na dvouletku 2008-2009. Diskusi poněkud komplikovaly návrhy na snížení poplatků PCT (Smlouvy o patentové spolupráci) a také možnosti využití dostupných rezerv. Dále Programový a rozpočtový výbor projednal zprávu o postupu projektu výstavby nové budovy, která by měla být zahájena v únoru 2008 a ukončena do konce dubna 2010. ČR byla Valným shromážděním znovuzvolena členem Programového a rozpočtového výboru na další období 2007–2009.

Ve dnech 24. 9. - 3. 10. 2007 se v Ženevě konalo 43. zasedání Řídících orgánů WIPO. Celý průběh zasedání byl poznamenán situací kolem generálního ředitele WIPO a zprávy interního auditora zabývající se užíváním různých dat narození generálním ředitelem K. Idrisem. Poprvé v historii WIPO se konalo hlasování o programu a rozpočtu. Jelikož nebyla získána potřebná dvoutřetinová většina, členské státy WIPO neschválily program a rozpočet na období 2008-2009 a revidovaný program a rozpočet na období 2006-2007. Proti byly vyspělé země, které argumentovaly, že nelze přistoupit k přijetí předložených návrhů, dokud nebudou uzavřeny body programu týkající se snížení poplatků PCT a zprávy interního auditora.

Během roku 2007 pokračovala činnost stálých výborů (pro autorské právo a práva související; pro právo týkající se ochranných známek, průmyslových vzorů a zeměpisných označení), Mezivládního výboru pro duševní vlastnictví a genetické zdroje, tradiční znalosti a folklor, Prozatímního výboru pro rozvojovou agendu, Poradního výboru pro vymáhání práv k duševnímu vlastnictví a dalších expertních orgánů WIPO.

Stálý výbor pro právo autorské a práva související (SCCR) uskutečnil dvě zvláštní zasedání za účelem přípravy návrhu smlouvy na ochranu práv vysílatelů jako podklad pro případné svolání diplomatické konference. Vzhledem k přetrvávajícím velkým rozdílům v postojích členských zemí však nakonec bylo rozhodnuto ponechat problematiku na programu řádných zasedání SCCR s tím, že teprve pro dosažení dohody o cíli, rozsahu a předmětu ochrany bude možné rozhodnout o případném svolání diplomatické konference.

Prozatímní výbor pro rozvojovou agendu (PCDA) na svých dvou zasedáních během prvního pololetí 2007 dospěl k dohodě na 45 návrzích předložených v rámci rozvojové

agendy. Předseda PCDA následně vedl konzultace, na jejichž základě Valné shromáždění přijalo doporučení k okamžité implementaci 19 vybraných návrhů. Valné shromáždění také schválilo návrh PCDA na zřízení Výboru pro rozvoj a duševní vlastnictví, který by měl vypracovat pracovní program pro implementaci přijatých doporučení, monitorovat, vyhodnocovat, diskutovat a podávat zprávy o implementaci všech doporučení a diskutovat další otázky související s duševním vlastnictvím a rozvojem.

Programy, fondy a další specializované orgány OSN

Program OSN pro rozvoj (UNDP) a Populační fond OSN (UNFPA)

Program OSN pro rozvoj (*United Nations Development Programme - UNDP*) je hlavním orgánem OSN pro koordinaci rozvojové činnosti. Má globální dosah a ročně spravuje finanční zdroje v hodnotě 10 mld. USD, což z něj činí největšího poskytovatele grantové pomoci v rámci systému OSN.

Prostřednictvím UNDP poskytuje ČR nejvíce finančních prostředků do rozvojového systému OSN. Díky příspěvku do tzv. svěřeneckého fondu (19 mil. Kč) se do projektů a programů UNDP mohli zapojit čeští experti z oblastí ochrany životního prostředí, efektivního využívání energií a ekonomické transformace, zdravotnický personál (zejména v oblasti boje proti HIV/AIDS) a odborníci na malé a střední podnikání či nakládání s odpady a vodními zdroji. Česká expertiza byla v roce 2007 tímto způsobem zapojena v Turkmenistánu, Arménii, Gruzii, Bělorusku, Moldavsku, Uzbekistánu, Srbsku, Makedonii, Černé Hoře, Bosně a Hercegovině, Kosovu, Albánii a na Ukrajině.

Naše členství ve výkonné radě Programu OSN pro rozvoj (UNDP) a Populačního fondu OSN (UNFPA) vypršelo k 31. 12. 2004, nadále se tedy ČR účastnila jednání výkonné rady jako pozorovatel. Výkonná rada UNDP/UNFPA měla v roce 2007, jako obvykle, dvě řádná zasedání (23. – 26. 1. a 11. - 15. 9.), která se uskutečnila v New Yorku.

Konference OSN pro obchod a rozvoj (UNCTAD)

V roce 2007 byla činnost UNCTAD do značné míry poznamenána přípravami na XII. zasedání Konference OSN pro obchod a rozvoj (UNCTAD XII), které se uskuteční v dubnu 2008 v ghanské Akkře. V rámci běžných aktivit pak byla pozornost soustředěna na

implementaci závěrů *Mid-Term Review* z předchozího roku. Pokračovaly také konzultace k doporučením Panelu eminentních osob, který byl ustaven v roce 2005 generálním tajemníkem (SG) UNCTAD s účelem přezkoumat možnosti zefektivnění fungování UNCTAD a posílení role a dopadu UNCTAD v oblasti rozvoje.

V roce 2007 proběhla dvě výkonná a jedno řádné zasedání Rady pro obchod a rozvoj (TDB).

Ve dnech 18. - 20. 4. 2007 se uskutečnilo 41. výkonné zasedání TDB, na kterém Rada schválila zprávy ze zasedání všech tří Komisí (tj. pro obchod, pro investice a pro podnikání), zprávu Pracovní skupiny pro střednědobý plán a rozpočet a témata expertních zasedání. Dále Rada odsouhlasila předložený návrh témat pro UNCTAD XII a další postup ohledně doporučení Panelu eminentních osob.

Dne 27. 6. 2007 se konalo 42. výkonné zasedání TDB věnované aktivitám UNCTAD ve prospěch Afriky. Diskuse probíhala na základě zprávy sekretariátu. Pro EU je Afrika vedle problematiky nejméně rozvinutých zemí jednou z priorit. Z pozice největšího donora na africkém kontinentu tak EU dlouhodobě podporuje aktivity UNCTAD ve prospěch Afriky a nabádá sekretariát k jejich dalšímu posilování prostřednictvím poskytování koherentní a efektivní pomoci.

54. řádné zasedání TDB proběhlo v Ženevě ve dnech 1. – 11. 10. 2007. Novým předsedou TDB se stal představitel naší skupiny D, velvyslanec Bulharska P. Draganov, který rovněž předsedal UNCTAD XII. Estonsko bylo zvoleno 151. členem TDB. Rada na svém 54. zasedání přijala závěry k hospodářskému rozvoji v Africe, k implementaci Akčního programu pro nejméně rozvinuté země a rozhodnutí o aktivitách UNCTAD v oblasti technické spolupráce. Dále Rada formálně zřídila přípravný výbor UNCTAD XII, složený ze všech členských zemí.

Substantivní přípravy na UNCTAD XII se rozběhly už v prvním pololetí roku 2007, které bylo ve znamení intenzivních a náročných konzultací k tématům Konference. Jako hlavní téma bylo nakonec odsouhlaseno „Možnosti a výzvy globalizace pro rozvoj“. V červenci 2007 prezentoval generální tajemník UNCTAD svoji vlastní zprávu, která však neměla za cíl stát se základem pro negociace. Tím se stal až text předsedy TDB, který byl delegacím předložen v listopadu 2007, tj. až po prezentaci pozic jednotlivých regionálních skupin, které se snažil vzít v potaz. Do konce roku pak následovala dvě čtení tohoto textu,

kteřá naznačila obtížnost nadcházejících negociací. Diskuse potvrdily značné názorové rozdíly mezi skupinou rozvojových zemí G77 a skupinou zemí vyspělých, včetně EU.

Boj proti nadnárodnímu organizovanému zločinu a proti drogám v rámci OSN

Komise OSN pro narkotika (CND)

50. zasedání CND se uskutečnilo ve Vídni ve dnech 12. - 16. 3. 2007. CND se zabývala tradičními tématy, jako jsou omezování poptávky po drogách a nabídky drog a problematika nelegálního obchodu s drogami. CND tradičně hodnotila plnění závazků vůči mezinárodním protidrogovým úmluvám a výroční zprávu Mezinárodní rady pro kontrolu narkotik za rok 2006. Značná pozornost byla věnována posílení konceptu alternativního rozvoje spočívajícího v náhradě plodin, které představují surovinu pro produkci drog, jinými komerčně využitelnými rostlinami. V rámci CND je aktivní řada mechanismů mezinárodní spolupráce v boji proti mezinárodnímu obchodu s drogami, na kterých se ČR podílí.

V roce 2007 ČR přispěla dobrovolným příspěvkem 3 mil. Kč do fondu Programu OSN pro kontrolu narkotik (UNDCP) na projekt Regionálního a koordinačního centra pro Střední Asii (CARICC), jehož smyslem budou podpora a koordinace policejní spolupráce a výměna informací mezi zeměmi Střední Asie, Ruskou federací a Ázerbájdžánem. CARICC bude mít status mezinárodní organizace s ústředím v Kazachstánu a styčnými kanceláři v jednotlivých členských zemích. CARICC předpokládá úzkou spolupráci s Interpolem, Europolem a Světovou celní organizací (WCO). Kromě výše uvedeného projektu ČR přispěla do Fondu pro všeobecné účely částkou 2 mil. Kč, čímž podpořila rozpočet UNODC.

Komise OSN pro prevenci zločinu a trestní spravedlnost (CCPCJ)

Zasedání CCPCJ se konalo ve dnech 23. – 27. 4. 2007. Hlavní část zasedání byla zaměřena na hodnocení práce, financování a řízení Úřadu OSN pro drogy a kriminalitu (UNODC), implementaci Vídeňské deklarace a posílení technické pomoci a rozvojové spolupráce v oblasti boje proti korupci, organizovanému zločinu a terorismu.

Úřad OSN pro drogy a kriminalitu (UNODC)

Prioritami UNODC nadále zůstávají ratifikace a implementace právních instrumentů, implementace závěrů Bangkotské deklarace, technická a expertní pomoc, mezinárodní

spolupráce v oblastech prevence kriminality a boje proti obchodu s lidmi a s drogami, rozvojová pomoc s cílem vytlačení pěstování koky a opia, boj proti praní špinavých peněz a korupci a implementace právních instrumentů vztahujících se k boji proti terorismu.

Výbor OSN pro mírové využívání kosmického prostoru (COPUOS)

V červnu (Viedeň, 6. - 15. 6. 2007) se delegace ČR, vedená prof. V. Kopalem, zúčastnila 49. zasedání Výboru OSN pro mírové využívání kosmického prostoru (COPUOS). Zasedání se tradičně věnovalo otázkám zachování kosmického prostoru pro mírové účely a plnění doporučení konference UNISPACE III. Výbor schválil právně nezávazné směrnice OSN pro snížení nebezpečí kosmického smetí a projednal financování systému SPIDER. Součástí zasedání bylo rovněž sympozium na téma „Kosmos a voda“. Prof. Kopal byl zvolen předsedou Právního podvýboru.

V průběhu roku se ČR zapojila do činnosti Vědeckotechnického a Právního podvýborů COPUOS. Na zasedání Vědeckotechnického podvýboru byly projednány otázky spojené s problematikou dálkového průzkumu země, kosmického smetí („*space debris*“), používání jaderných zdrojů energie v kosmu, nebezpečí dopadu asteroidů na Zemi a využívání geostacionární dráhy. V průběhu zasedání se konalo sympozium o využití geostacionární dráhy. Bylo dosaženo dohody ohledně ustavení globálního systému pro organizaci prevence, zmenšení a nápravy následků přírodních katastrof pomocí kosmických technologií (SPIDER). Zasedání právního podvýboru proběhlo ve dnech 26. 3. – 5. 4. 2007 a zabývalo se statutem a aplikací pěti úmluv OSN týkajících se kosmického prostoru, definicí kosmického prostoru, právními aspekty využívání geostacionární dráhy a praxí států a mezinárodních organizací při registraci kosmických objektů.

Česká republika v rámci 62. VS OSN podpořila zajištění části finančních zdrojů v rámci řádného rozpočtu OSN na léta 2008-2009 pro činnost při realizaci projektu SPIDER.

Program OSN pro dobrovolníky (UNV)

Podporu dobrovolnickým aktivitám v systému OSN projevila ČR v roce 2007 účastí dvaceti tří českých dobrovolníků, z toho třinácti žen, v multilaterálních programech UNV. Čeští dobrovolníci působili na dlouhodobých misích zejména v Africe, Asii a na Balkáně, a to v těchto zemích: Kosovo, Angola, Bosna a Hercegovina, Afghánistán, Jemen, Mongolsko, Maroko/Západní Sahara, Súdán, Východní Timor, Vietnam, Nepál, Ukrajina a Pobřeží

slonoviny. Nejvíce českých dobrovolníků působilo v Bosně a Hercegovině, Kosovu a ve Východním Timoru.

Česká republika v součinnosti s UNV neustále společně hledají další formy a způsoby spolupráce, a to jak na společných projektech, tak s cílem zvýšit účast a posílit roli českých dobrovolníků v mírových misích OSN.

Jednou z forem, jak zvýšit účast českých občanů v mírových misích OSN, je přímý kontakt s pracovníky úřadovny UNV v Bonnu, a to v rámci speciálních náborových akcí (*Special Recruitment Drive*), které od roku 2006 Národní kontaktní místo (NKM) UNV organizuje jedenkrát ročně ve svém sídle v Praze za přímé účasti zástupců úřadovny UNV v Bonnu. Při této náborové akci se najednou představí pracovníkům UNV kolem 50-60 českých zájemců, kteří byli předběžně vybráni NKM UNV. Základními nástroji náboru jsou životopis účastníků a osobní pohovor v anglickém jazyce.

Cílem těchto náborových akcí je podpořit šance na umístění českých kandidátů v nabídkách UNV, a následně i zvýšení počtů akceptovaných českých dobrovolníků v mírových misích OSN.

Komise OSN pro sociální rozvoj (CSocD)

V New Yorku proběhlo ve dnech 7. – 16. 2. 2007 45. zasedání CSocD, kterého se zúčastnila i delegace ČR. Segmentu na vysoké úrovni se zúčastnil ředitel odboru OSN MZV J. Kára. Hlavním bodem zasedání byla diskuse o plnění Kodaňského akčního plánu jakožto rámce pro mezinárodní úsilí o sociální rozvoj a jeho propojení s plněním Rozvojových cílů tisíciletí.

Komise OSN pro udržitelný rozvoj (CSD)

Ve dnech 30. 4. – 11. 5. 2007 se v New Yorku konalo 15. zasedání Komise OSN pro udržitelný rozvoj. Delegace České republiky byla vedena místopředsedou vlády a ministrem životního prostředí M. Bursíkem. Funkci místopředsedy byla pro Evropu zastával J. Hlaváček z Ministerstva životního prostředí ČR. K hlavním tématům patřily: problematika energie pro udržitelný rozvoj, průmyslový rozvoj, znečištění ovzduší/atmosféry, změna klimatu a průřezová témata (financování a správa). V důsledku neshody zástupců rozvojových zemí a členských států EU nedošlo k dohodě; Komise přijala pouze závěrečný text předsedy byla.

Komise pro postavení žen (CSW)

51. zasedání CSW se uskutečnilo v New Yorku ve dnech 26.2. - 9.3. 2007 za účasti zástupců ministerstva zahraničních věcí a ministerstva práce a sociálních věcí. ČR se v této oblasti zaměřuje především na rovnocennost postavení žen, statistiku a rozpočtování.

Statistická komise OSN

Česká republika v současnosti není členem Statistické komise OSN (kandidujeme na období 2010-2012), ale prostřednictvím Českého statistického úřadu se účastní jejích zasedání a především je zapojena do statistických aktivit na mezinárodní úrovni. Na regionální úrovni je ČR plnohodnotným účastníkem Konference evropských statistiků jako společného orgánu EHK OSN, OECD a Eurostat, kde se podílí na celé řadě aktivit v jednotlivých oblastech statistické činnosti.

Program OSN pro životní prostředí (UNEP)

Činnosti UNEP je zaměřena na podporu rozvoje mezinárodní spolupráce v oblasti životního prostředí, koordinaci environmentálních programů OSN, sledování stavu životního prostředí ve světě, předkládání návrhů řešení nejdůležitějších problémů životního prostředí, podporu rozvoje výzkumu a zajištění výměny a šíření informací o životním prostředí. UNEP odpovídá za environmentální stránku udržitelného rozvoje a její propojení s ekonomickou a sociální dimenzí udržitelného rozvoje.

Rok 2007 byl rokem konání 24. zasedání Řídící rady UNEP a 8. Globálního fóra ministrů životního prostředí, (Nairobi, 5. – 9. 2. 2007). Celkem 58 členů Řídící rady, která je nejvyšším orgánem UNEP, je voleno na čtyřleté období. ČR byla v prosinci 2005 opětovně zvolena členem Řídící rady na období 2006 – 2009.

24. zasedání Řídící rady UNEP přijalo patnáct rozhodnutí týkajících se řady věcných otázek ochrany životního prostředí v souvislosti s plněním mezinárodních strategických dokumentů, především Rozvojových cílů tisíciletí z roku 2000, závěrů Summitu o udržitelném rozvoji a jeho Implementačního plánu z roku 2002, Balijského strategického plánu podpory technologií a budování kapacit z roku 2005 a Strategického přístupu k mezinárodnímu nakládání s chemickými látkami z roku 2006.

Česká republika každoročně přispívá do Environmentálního fondu (EF) UNEP; výše dobrovolného příspěvku v roce 2007 představovala 5 mil. Kč.

Program OSN pro lidská sídla (UN-Habitat)

UN-HABITAT je program systému OSN systematicky zaměřený na problematiku lidských sídel a s ní související otázky udržitelného rozvoje a plnění rozvojových cílů vytyčených v Miléniové deklaraci.

Nejvyšším orgánem UN-HABITAT je Řídící rada, která zasedá v dvouletých intervalech. 21. zasedání Řídící rady UN-HABITAT proběhlo v dnech 16. – 20. 4. 2007 v keňském Nairobi. Jednání se soustředilo na otázky spojení s udržitelnou urbanizací lidských sídel a na boj proti chudobě. Řídící rada UN-HABITAT na svém 21. zasedání schválila střednědobou strategii na léta 2008-2013.

Česká republika poskytuje každoročně dobrovolný příspěvek do rozpočtu UN-HABITAT; jeho výše v roce 2007 činila 2,5 mil. Kč.

Evropská hospodářská komise OSN (EHK)

V roce 2007 EHK pokračovala v naplňování svého mandátu regionální ekonomické organizace OSN. Ve dnech 25. - 27. 4. 2007 se v Ženevě konalo 62. výroční plenární zasedání, jehož se zúčastnila delegace ČR. ČR je v EHK vnímána jako aktivní členský stát, experti ČR jsou zapojeni v desítkách orgánů a pracovních skupin Komise.

Pokračovalo úsilí o reformu a zefektivnění činnosti EHK, započaté v roce 2005, které vyvrcholilo v průběhu roku 2006 vytvořením nové struktury řídicích a pracovních orgánů. Významná činnost EHK v roce 2007 se zaměřovala do oblasti technické spolupráce, na níž se ČR tradičně rovněž podílela.

Pozornost byla během roku 2007 věnována též spolupráci EHK s Organizací pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE), mimo jiné při přípravě a konání 15. Ekonomického a environmentálního fóra OBSE, jehož druhá část se uskutečnila opět v Praze (21. – 23. 5. 2007). Při této příležitosti navštívil dne 21. 5. 2007 ČR ve funkci úřadujícího předsedy OBSE ministr zahraničních věcí Španělska M. A. Moratinos.

Významnou akcí roku byla 6. ministerská konference EHK „Životní prostředí pro Evropu“, která se uskutečnila v Bělehradě ve dnech 10. – 12. 10. 2007 a jíž se aktivně zúčastnila i delegace ČR.

Ostatní

Ve dnech 4. – 31. 5. 2007 se v aljašském Anchorage uskutečnilo 59. zasedání *Mezinárodní velrybářské komise*. Českou delegaci vedla P. Hýčová, komisařka za ČR, pracovnice odboru mezinárodní biodiverzity z ministerstva životního prostředí. ČR zastává pozici EU, tzv. ochranářskou, spočívající v ochraně velryb před snahou Japonska o komerční lov velryb.

V roce 2007 pokračovala donorská aktivita ČR do *Světového potravinového programu (WFP)*, odkázaného na dobrovolné příspěvky dárcovských zemí, institucí, soukromých podniků a jednotlivců. ČR věnovala WFP v roce 2007 celkem 8,5 mil. Kč, z tohoto 6 mil. Kč na humanitární projekty v Súdánu a Ugandě a 2,5 mil. Kč formou dobrovolného příspěvku do rozpočtu WFP.

V roce 2007 ČR působila v Komisi pro udělování „*UN Population Award*“.

Česká republika a mezinárodní organizace

Česká republika a světová ekonomika

Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (OECD)

Účast České republiky na práci OECD v roce 2007 zahrnovala širokou řadu oblastí a témat a podílela se na ní většina ministerstev i dalších institucí. Česká republika se účastnila zasedání mnoha konferencí, výborů a pracovních orgánů, podílela se na přípravě dokumentů a materiálů a účastnila se řešení aktuálních otázek vyplývajících z ekonomického vývoje členských zemí i celého světa. Velkou pozornost věnovala OECD otázkám spolupráce s nečlenskými zeměmi, která se neustále rozšiřuje, a rovněž debatě o otázkách rozšíření a financování dalšího rozvoje organizace. Česká republika podpořila v roce 2007 činnost OECD sadou dobrovolných finančních příspěvků, podporujících modernizaci vlastních vybraných politik, fungování administrativy, vzdělávání i zájmy České republiky

vůči nečlenským zemím OECD. Česká republika rovněž zahájila přípravu na nadcházející zveřejnění svého ekonomického přehledu.

OECD přijala také některá opatření zaměřená na zefektivnění řízení a procesu rozhodování, na hodnocení práce výborů a pracovních skupin a lepší výběr priorit pro další činnost organizace. Česká republika se aktivně podílela na těchto jednáních a obhajovala své priority. V diskusi o rozšíření organizace se výrazně zasazovala o vytvoření nepolitických, nediskriminačních kritérií výběru potenciálních kandidátů vstupu, vytvoření rovnocenných startovacích podmínek po otevření vstupních rozhovorů a o sestavení jednotných procesních pravidel pro sblížení s organizací.

Ve dnech 15. - 16. 5. 2007 se uskutečnilo Ministerské zasedání Rady Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (MCM 2007). Paralelně proběhlo ve dnech 14. – 15. 5. 2007 zasedání Řídicího výboru Mezinárodní energetické agentury (IEA) na ministerské úrovni a Fórum OECD s představiteli nevládních organizací.

Delegace České republiky byla vedena ministrem průmyslu a obchodu M. Římanem v alternaci s náměstkem M. Tlapou. V delegaci byli dále zástupci ministerstev zahraničních věcí, průmyslu a obchodu, financí a Stálé mise České republiky při OECD. Ministerskému zasedání konanému pod názvem „*Innovation: Advancing the OECD Agenda for Growth and Equity*“ předsedalo Španělsko, zasedání řídil místopředseda vlády a ministr financí P. Solbes, místopředsednickými zeměmi byly Japonsko a Polsko. Zasedání bylo věnováno socio-ekonomickým dopadům globalizace, úloze mezinárodních korporací a otázce migrace. Diskutována byla zejména podpora inovací a růstu na pozadí rozličných výsledků produktivity v zemích OECD. Ministři označili změnu klimatu za významnou celosvětovou výzvu, na kterou je nutno reagovat přiměřenými politikami. OECD dospěla – na podkladě dlouhodobých, strategických úvah – k rozhodnutí otevřít vstupní rozhovory s Chile, Estonskem, Izraelem, Ruskou federací a Slovinskem a významně posílit vztahy s Brazílií, Čínou, Indií, Indonésií a s JAR. Ministři diskutovali o budoucí výzvě otevřenému světovému obchodnímu systému. Konstatovali, že uzavření Rozvojové agendy z Dauhá je pro mnohostranný obchodní systém nezbytností. Půjde zejména o analýzy a doporučení týkající se přínosů a nákladů spojených s liberalizací obchodu, formulování domácích politik k odstraňování nových překážek obchodu, zajištění komplementarity dvou- a vícestranných a preferenčních smluv s mnohostranným systémem a také návrhy efektivních způsobů

liberalizace obchodu v oblasti služeb. V oblasti analýz, datové spolupráce a rozpracování tematiky *Aid for Trade* bude nadále OECD těsněji spolupracovat s WTO.

Zasedání Řídícího výboru IEA se zabývalo především otázkami energetické bezpečnosti, a v diskusi pak možnostmi udržitelnosti energetického rozvoje.

Souběžně s Radou se konalo i Fórum OECD, které slouží k diskusi zástupců vlád členských zemí s širší odbornou veřejností a představiteli občanské společnosti. Klíčové téma *Innovation, Growth and Equity* korespondovalo s tematickým zaměřením MCM 2007.

Ve dnech 27. – 30. 6. 2007 proběhlo v Istanbulu *Druhé světové fórum „Statistika – znalosti – politika“* věnované měření a podpoře pokroku společností z širšího než tradičně ekonomického pohledu. Z České republiky byl k přednesení příspěvku pozván prof. B. Moldan; jednání se účastnila početná delegace v čele s předsedou Českého statistického úřadu J. Fischerem.

Ve dnech 3. – 4. 4. 2007 se uskutečnilo zasedání Výboru pro rozvojovou spolupráci (DAC) na vysoké úrovni v Paříži. Delegaci České republiky vedla náměstkyně ministra zahraničních věcí H. Bambasová. Mezi hlavní témata patřily migrace, problematika státní správy v nestabilních zemích či výzvy Pařížské deklarace. Z hlediska České republiky proběhla důležitá diskuse o roli nastupujících dárců, během níž byl mj. hodnocen zvláštní přehled (*Peer review*) české rozvojové spolupráce, neboť Česká republika byla prvním z nečlenů DAC, který tuto obdobu *Peer Review* absolvoval.

Ve dnech 26. – 27. 4. 2007 byl na půdě Ministerstva zahraničních věcí ČR zorganizován kulatý stůl o zahraniční rozvojové spolupráci České republiky. Hlavním cílem bylo diskutovat další směřování zahraniční rozvojové spolupráce České republiky ve světle doporučení OECD v rámci projektu "Hodnocení OECD/DAC o zahraniční rozvojové spolupráci České republiky" - *Peer Review*.

Ve dnech 31. 5. – 1. 6. 2007 se zástupce výkonného ředitele Mezinárodní energetické agentury W. Ramsay zúčastnil konference „Bezpečnost dodávek v energetice“, která se konala v České republice.

Ve dnech 12. – 13. 6. 2007 se předsedkyně SÚJB D. Drábová zúčastnila Regulačního fóra *Jaderné energetické agentury (NEA)*, věnovaného zajištění jaderné bezpečnosti, kde vystoupila jako jeden z klíčových řečníků.

Ve dnech 11. – 12. 9. 2007 se Kulatého stolu k udržitelnému rozvoji věnovaného ekonomickému potenciálu biopaliv a environmentálním a sociálním dopadům jejich výroby a využívání zúčastnil první náměstek ministra zemědělství I. Hlaváč.

Dne 16. 10. 2007 se konalo obchodní fórum věnované *outsourcingu* v oblasti informačních a komunikačních technologií. Jedním z podkladů byla i případová studie o České republice coby přijímající zemi. Za českou stranu studii komentoval M. Zálešák, výkonný ředitel Czech ICT Alliance.

Vnitrostátní koordinace činnosti České republiky v OECD probíhala v rámci Pracovní skupiny pro spolupráci s OECD, jejímiž členy jsou všechny ústřední orgány státní správy zapojené do činnosti OECD. Roli gestora členství České republiky v OECD plní ministerstvo zahraničních věcí. Pracovní skupina se v průběhu roku 2007 zaměřila na přípravu významných zasedání OECD a na aktuálně probíhající hodnocení České republiky ze strany OECD a na zpracování materiálu pro vládu o instrumentech doporučených OECD v roce 2007 a jejich implementaci v České republice.

Česká republika poskytla v roce 2007 dobrovolné příspěvky na specifické projekty OECD v souladu se svými prioritami. Největší část připadala na příspěvky z rozpočtu ministerstva zahraničních věcí, zaměřené zejména na podporu spolupráce OECD s nečlenskými zeměmi (např. spolupráce DAC s nastupujícími dárci nebo v rámci programu efektivního vládnutí v zemích Středního východu a severní Afriky - MENA). Další dobrovolné příspěvky z kapitoly ministerstva zahraničních věcí byly zaměřeny na konkrétní projekty spolupráce mezi Českou republikou a OECD. Tradičními poskytovateli dobrovolných příspěvků jsou rovněž ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, ministerstvo pro místní rozvoj, ministerstvo životního prostředí a v roce 2007 také Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. Celkem poskytla Česká republika za rok 2007 dobrovolné příspěvky ve výši více než 213 tisíc EUR.

Světová obchodní organizace (WTO)

Své zájmy ve WTO a v celém komplexu obchodní politiky prosazovala Česká republika i v roce 2007 především prostřednictvím Evropské komise (EK). Dělo se tak s ohledem na výlučné pravomoci Evropského společenství v této problematice. ČR využívala především, stejně jako při přípravě společných stanovisek EU, jednání Výboru 133 a dalších

orgánů Rady EU a EK, nebo přímo v Ženevě koordinační jednání pracovních orgánů WTO. Česká republika je nadále považována za liberální stát se značnou podporou dosažení pokroku v urychlení liberalizace světového obchodu a dopracování jeho mnohostranných pravidel. Aktivně se v tomto duchu podílela na činnosti příslušných orgánů.

Hlavní oblast činnosti WTO představovala mnohostranná obchodní jednání o Rozvojovém programu z Dauhá (DDA). Avšak ani v roce 2007 se nepodařilo dosáhnout výraznějšího pokroku při stanovení a přijetí modalit (konkrétních technických postupů) pro liberalizaci jednotlivých oblastí DDA (zemědělství, nezemědělské výrobky, služby). Koncem července 2007 byly zveřejněny texty pro dojednání modalit v oblastech zemědělství a nezemědělských výrobků. Oba texty byly nakonec přijaty jako základ pro další jednání s tím, že do konce roku 2007 bude provedena na základě dalších jednání jejich aktualizace. Termín aktualizace byl posunut na přelom ledna a února 2008. Dosažení výraznějšího pokroku dosud brání setrvávání významných představitelů světového obchodu a některých skupin zemí, zejména rozvojových, v klíčových otázkách přístupu na trh a domácích podporách v zemědělství a v přístupu na trh v oblasti nezemědělských výrobků na jejich dosavadních pozicích, které představují nepřekonatelné rozpory.

Česká republika podporovala snahy o co nejrychlejší ukončení jednání o DDA a uvítala veškeré aktivity EK směřující k tomuto cíli, a to jak v rámci zasedání Výboru 133, tak ostatních orgánů. Přitom aktivně podporovala vstřícný a flexibilní postoj EK s tím, že konečné dohody nemůže být dosaženo na úkor zájmů členských států EU nebo některých oblastí DDA. V rámci jednání o DDA prosazovala rovnoprávné zapojení rozvojových zemí do světového obchodu. V běžné činnosti WTO vystupovala ČR v duchu svých všeobecných postojů zaměřených na podporu liberalizace a posílení pravidel mezinárodního obchodního systému.

Mezinárodní měnový fond (MMF)

Hlasovací síla České republiky v rámci MMF je dána výší členské kvóty a činí aktuálně 0,38 %. V současné době však v MMF probíhá reforma členských kvót, jejímž cílem je spravedlivější zohlednění ekonomické váhy jednotlivých zemí, zejména rychle rostoucích ekonomik Asie.

V roce 2007, v souladu se závěry tzv. Singapurské rezoluce (schválené v roce 2006), se diskuze v MMF koncentrovala na nový model výpočtu kvót a jejich *ad hoc* navýšení ve

druhé fázi. Shody mezi členskými státy k této problematice se však doposud nepodařilo dosáhnout. Česká republika patří mezi podprezentované země z hlediska všech uvažovaných proměnných kromě ukazatele HDP.

Současná spolupráce mezi ČR a MMF probíhá zejména formou každoročních pravidelných misí MMF v ČR, které se uskutečňují v souladu s čl. IV Stanov MMF (*Articles of Agreement*). Jejich výsledkem jsou doporučení pro hospodářskou politiku vlád a hodnocení vývoje za předcházející období v oblasti fiskální a měnové, vývoje finančního sektoru a průběhu strukturálních změn. Poslední mise MMF v ČR byla ukončena 19.11.2007 a předběžné závěry mise (tzv. *Concluding Statement*) jsou zveřejněny na internetových stránkách ministerstva financí. Kompletní oficiální zpráva mise MMF v ČR bude k dispozici poté, co bude projednána Radou výkonných ředitelů MMF (zveřejněna bude během února 2008).

Česká republika je jednou z několika málo zemí, které jsou zařazeny do pilotních studií používajících metodiku GSFM2001 (manuál vládní finanční statistiky roku 2001). Tato metodika má přispět ke zlepšení fiskálních analýz MMF.

V roce 2007 se Česká republika zapojila do procesu oddlužení Libérie (odpuštění dluhu vůči MMF). Na ČR připadá podíl 2,2 mil. SDR (*Special Drawing Rights*) – cca 65 mil. Kč.

Skupina Světové banky (WB)

V roce 2007 nedošlo z hlediska vztahů mezi ČR a WB k žádné významné změně – ČR se nachází v tzv. postgraduačním období (graduace ČR z operací WB byla oficiálně potvrzena 12. 4. 2005). Jako graduovaná členská země není již ČR oprávněna čerpat od WB úvěry, naopak se očekává, že bude poskytovat více pomoci klientským zemím WB, a to jak finanční, tak technické. ČR má až do června 2008 možnost čerpat od WB v omezené míře bezplatnou technickou asistenci. Technickou asistenci WB (poradenský servis poskytovaný prostřednictvím vlastních i externích odborníků) využívala ČR hojně i v minulých letech.

V roce 2007 WB dokončila pro ČR v rámci technické asistence následující projekty:

- *Oficiální rozvojová spolupráce (Official Development Assistance, ODA)*

V listopadu 2007 předala WB ČR závěrečnou zprávu „Evaluace a monitoring ODA“.

- *Ochrana základu daně z příjmu právnických osob oproti dopadu používání mezinárodních účetních standardů v účetnictví*
Studie byla dokončena a prezentována v červenci 2007.
- *Good governance na finančních trzích – oblast penzijního pojištění*
Zpráva byla dokončena a prezentována v březnu 2007.
- *Ochrana spotřebitele na finančních trzích*
Prezentace a zveřejnění závěrů studie proběhla v červnu 2007.

V červnu 2007 proběhla první fáze projektu *Financování dohledu nad finančními trhy*, kdy ČR navštívila mise expertů z WB. Závěry jsou v současné době zpracovávány. Na základě dohody mezi Ministerstvem financí ČR a Českou národní bankou nebude mít ČR zájem o pokračování druhé fáze tohoto projektu.

V rámci WB je ČR členem tzv. belgické konstituce. V roce 2007 iniciovala ČR dvě setkání zástupců zemí této konstituce v Praze. První setkání proběhlo v březnu za účasti představitelů WB a EBRD pod názvem „Klíčové nástroje pro rozvoj“. Druhé setkání se uskutečnilo v prosinci se zaměřením na aktuální otázky související s činností WB (dlouhodobá strategie WB, její strategie vůči zemím se středními příjmy, role MIGA, otázka remitencí), přičemž k jednotlivým tématům se podařilo zajistit experty přímo z WB.

V rámci Mezinárodní rozvojové asociace (IDA) se ČR podílí na 14. doplnění zdrojů, a to celkovou částkou 271,46 mil. Kč (za období od 1.7.2005 do 30.6.2008; poslední splátka byla provedena 15.1.2008).

Česká republika je také zapojena do iniciativy MDRI (Iniciativa pro multilaterální oddlužení rozvojových zemí). Celkový příspěvek ČR na MDRI na období 2007 – 2016 činí 93,83 mil. Kč (předpokládají se roční splátky).

Evropská banka pro obnovu a rozvoj (EBRD)

V návaznosti na usnesení vlády ČR č. 571 ze dne 17. 5. 2006, kterým byl schválen materiál „O graduaci České republiky z operací Evropské banky pro obnovu a rozvoj“, probíhal v letech 2006 a 2007 v ČR graduační proces. Dne 23. 10. 2007 představenstvo EBRD v Londýně rozhodlo o tom, že Česká republika graduovala z operací EBRD. Ministerstvo financí ČR poté v následných krocích proces graduace dokončilo. Prezident EBRD J. Lemierre označil graduaci ČR za důkaz úspěšného završení procesu transformace

v ČR. Graduace nabyla účinnosti ke konci roku 2007. Graduace proběhla tak, aby nedošlo k poškození zájmu klientů, investorů, České republiky jako akcionáře EBRD a konečně ani EBRD a jejích zájmů v ČR.

Po završení graduace již EBRD neinvestuje do nových projektů v ČR, a to ani v rámci regionálních projektů. Existující projekty doběhnou v souladu se smluvními závazky, z čehož vyplývá, že EBRD bude mít ještě řadu let aktivní investice v České republice jak přímé, tak nepřímé, například prostřednictvím investičních fondů, do nichž banka investovala.

Svou graduací z operací EBRD se Česká republika zařadila mezi státy s rozvinutou ekonomikou, které již nepotřebují služby EBRD. Uznání členské země za vyspělý stát tak významnou mezinárodní finanční institucí, jakou je EBRD, je vnímáno jako důležitá zpráva pro zahraniční investory.

EBRD je připravena i nadále podporovat investice českých firem v zemích, které přijímají pomoc banky. Přitom však zdroje EBRD budou investovány na nově vznikajících atraktivních trzích v transformujících se zemích, nikoli v České republice.

Česká republika se završením procesu graduace stala v rámci EBRD dárcovskou zemí a za dva roky svého donorského působení si vybudovala vynikající a respektované postavení a získala pověst velmi aktivního partnera. ČR je zapojena do donorských aktivit EBRD v rámci Fondu pro západní Balkán (*Western Balkans Fund*), jehož posláním je podporovat projekty, rozvoj institucí a legislativy v zemích západního Balkánu. V letech 2006 a 2007 přispěla ČR do Fondu celkově částkou 1,5 mil. EUR. Důvodem pro českou účast je skutečnost, že oblast západního Balkánu představuje zahraničněpolitickou a hospodářskou prioritu České republiky.

Kromě podpory, kterou již ČR poskytla Fondu zemí západního Balkánu, odsouhlasila vláda ČR usnesením č. 1448 vytvoření tzv. Českého donorského fondu technické asistence v objemu 1,5 mil. EUR. Prostředky jsou vázány na projekty technické spolupráce EBRD kontrahované výhradně českým firmám.

Rozvojová banka Rady Evropy (CEB)

CEB, která do 1. 11. 1999 nesla název Fond sociálního rozvoje Rady Evropy, byla založena v roce 1956. V současné době má 40 akcionářů – většinu členských zemí Rady Evropy (RE); je přiřčena k RE a podléhá její pravomoci. CEB je právně a finančně samostatná a představuje hlavní nástroj politiky solidarity rozvíjené Radou Evropy. Řídicími

orgány CEB jsou Řídící výbor, Správní rada (v těchto orgánech má každá členská země jednoho zástupce) a Sbor auditorů. Česká republika je členem od 12. 2. 1999.

Prioritním cílem CEB je napomáhat řešení sociálních problémů v členských zemích, a to především v oblasti pomoci uprchlíkům, přistěhovalcům a obětem přírodních nebo ekologických katastrof. CEB poskytuje úvěry zejména na projekty na vytváření a ochranu pracovních míst v malých a středních podnicích, na výstavbu sociálních bytů, na sociální infrastrukturu, na projekty na ochranu životního prostředí, na podporu vzdělávání a zdraví, modernizaci zemědělství, zlepšení kvality životního prostředí ve znevýhodněných městských oblastech a ochranu kulturního dědictví (včetně restaurování historických památek). Česká republika zatím o žádný úvěr přímo pro stát u této banky nežádala, CEB doposud poskytla dva úvěry pro soukromý sektor v ČR v celkové výši cca 1 mld. Kč.

Ve dnech 15.- 16. 6. 2007 se v Praze uskutečnilo výroční zasedání řídicích orgánů CEB (Výkonný výbor, Správní rada, Řídící výbor). Vlastnímu zasedání předcházely bilaterální jednání vedení CEB s představiteli ministerstva financí, a dále pak prezentace CEB pro zástupce státní správy a samosprávy.

Mezinárodní banka hospodářské spolupráce (MBHS)

MBHS byla založena Dohodou o zřízení a činnosti Mezinárodní banky hospodářské spolupráce z 22. 10. 1963. Bývalé Československo bylo zakládajícím členem MBHS a členství České republiky vzniklo v důsledku sukcese do mezinárodních dohod uzavřených bývalým Československem. Současnými členy banky je devět států – Ruská federace, Česká republika, Polsko, Bulharsko, Rumunsko, Slovensko, Kuba, Mongolsko a Vietnam.

Po zrušení RVHP a změně principů zahraničního obchodu mezi členskými státy začala příprava transformace banky na finanční instituci fungující na komerčních základech, jejíž činnost by odpovídala ekonomickým zájmům vlastníků - států v nových podmínkách. Na počátku 90. let se však banka dostala do kritické finanční situace v důsledku neuhrazených závazků některých členských zemí. Většina dlužnických zemí v minulých letech své závazky splatila, v závěru roku 2007 tak učinila i Ruská federace. Doposud zůstává neuhrazen dluh Kuby. Finanční situace neumožnila bance ani v roce 2007 rozšířit objem bankovních operací a banka jen s obtížemi zabezpečovala mírný pozitivní výsledek svého hospodaření. Členské země usilují o urychlenou transformaci této banky na úroveň obvyklých světových standardů a zabývají se úvahami o další budoucnosti.

Mezinárodní investiční banka (MIB)

MIB byla založena Dohodou o zřízení MIB z 10. 7. 1970. Současnými členy banky je stejná skupina států jako u MBHS s výjimkou Polska.

MIB se ze stejných důvodů jako MBHS dostala v 90. letech do finančních potíží a její pohledávky za členskými státy byly postupně vypořádány. V roce 2004 došlo k úplnému narovnání finančních vztahů MIB s Ruskou federací. MIB se tak podařilo nejen obnovit svoji finanční rovnováhu, ale současně podstatně zvýšit objem svých výkonných aktivit nesoucích výnosy, a to přesto, že také jí dosud nebyl splacen dluh Kuby.

V roce 2007 MIB dokončila přechod na mezinárodní standardy výkaznictví a účetnictví a vypracovala některé zásadní materiály – úvěrovou politiku, politiku řízení rizik a informační politiku. V současné době usiluje o transformaci své bankovní činnosti na úroveň srovnatelnou s mezinárodní praxí a členské země se intenzivně zabývají otázkou její přeměny na mezinárodní rozvojovou banku.

Členství České republiky v některých dalších mezinárodních organizacích

Evropská laboratoř fyziky částic (CERN)

V roce 2007 plnil CERN dva stěžejní úkoly:

1. Dobudování superurychlovače vstřícných svazků LHC, který je největším a nejsložitějším výzkumným zařízením, které kdy bylo budováno a které má být spuštěno v květnu 2008.

2. Dobudování experimentů ATLAS, ALICE, CMS, LHCb a TOTEM, které se mají na LHC uskutečnit.

Plánované cíle spolupráce ČR s CERN byly v roce 2007 také úspěšně splněny, a to jak v oblasti základního výzkumu, tak i v oblasti vývoje nových technologií a materiálů a jejich využití v praxi (hlavně v lékařství a při budování sítě GRID). Dosažené výsledky byly většinou velmi unikátní a byly publikovány ve 154 odborných pracích a bylo o nich referováno asi na 19 mezinárodních konferencích a schůzkách řešitelských týmů. Podíleli se na nich výzkumníci, doktorandi a studenti ze všech patnácti českých pracovišť spolupracujících s CERN.

Spolupráce ČR s CERN také přispěla ke zvýšení kvalifikace mladých českých badatelů a techniků. V roce 2007 to bylo asi u třiceti PhD studentů, dvanácti techniků a čtrnácti diplomantů. Řada studentů se též účastnila speciálních škol, konferencí, kurzů a letních aktivit organizovaných CERN. Ke vzdělávání učitelů středních škol i laické veřejnosti byly organizovány přednášky a exkurze do CERN, o spolupráci ČR s CERN informovaly veřejnost sdělovací prostředky. Dále bylo předneseno několik populárních přednášek na školách, v lidových hvězdárnách a na spolupracujících univerzitách.

Příspěvek ČR do CERN v roce 2007 činil 159 mil. Kč, což je asi 0,91 % rozpočtu CERN. Jeho návratnost prostřednictvím průmyslových zakázek získaných z CERN do ČR byla mimořádná, protože v roce 2007 představovala asi 112,1 %. Velice potěšitelné i bylo získání prestižní průmyslové ceny z CERN v roce 2007 pro firmu ON Semiconductor za dodávku a vývoj špičkových polovodičových detektorů částic, které byly vyrobeny v závodě této firmy v Rožnově pod Radhoštěm. Rok 2007 byl tedy pro spolupráci ČR s CERN rokem velmi úspěšným.

Spojený ústav jaderných výzkumů (SÚJV)

Spojený ústav jaderných výzkumů je, stejně jako CERN, významnou mezinárodní mezivládní organizací, která se zabývá experimentálním a teoretickým studiem základních částic hmoty a jejich interakcí. V posledním období se práce obou těchto organizací vhodně doplňuje. Jedním z příkladů úspěšné spolupráce těchto mezinárodních organizací bylo mj. i společné zorganizování prestižní Evropské školy fyziky vysokých energií, které proběhlo v roce 2007 v ČR. V kongresovém centru Akademie věd ČR v Třešti, kde se škola konala, vyslechlo více než sto vybraných studentů z mnoha zemí světa přednášky předních odborníků, mezi nimi i jednoho laureáta Nobelovy ceny.

Těžištěm spolupráce České republiky s SÚJV byly i v roce 2007 dlouhodobé společné cílové projekty. Jednalo se o 45 projektů, přičemž výsledky spolupráce s SÚJV byly shrnuty do více než 58 publikovaných (či přijatých do tisku) společných prací v mezinárodních časopisech, více než 70 příspěvků na mezinárodních konferencích, sympoziích, pracovních setkáních apod. V rámci spolupráce s SÚJV se čeští pracovníci nadále podílejí na řadě experimentů společně s jinými mezinárodními vědeckými pracovišti (v Německu, Francii, Itálii, USA aj.), stejně jako na zpracování výsledků různých experimentů.

V posledních letech bývají organizovány exkurze několika desítek studentů českých vysokých škol, které postupně přecházejí v odborné praxe v laboratořích SÚJV. V roce 2007 k tomu ještě přistoupila letní škola urychlovačové a medicínské fyziky, pořádaná ve spolupráci s SÚJV v ČR.

V současné době jsou dva občané z České republiky zástupci ředitelů laboratoří v SÚJV, kde laboratoře jsou velké organizační jednotky SÚJV, velikostí srovnatelné s největšími ústavami Akademie věd ČR. Jeden z bývalých zástupců ředitelů laboratoří byl jmenován zástupcem generálního ředitele SÚJV.

Během posledních deseti let se pohyboval český členský příspěvek na úrovni mírně převyšující 18 mil. Kč ročně. Kromě asi 3,5 mil. Kč, které je naše země povinna podle Statutu SÚJV poukázat v hotovosti, je větší část našeho členského příspěvku realizována dodávkou zboží vyrobeného v České republice. V poslední době se stále častěji stává, že firmy, které se staly renomovanými dodavateli do SÚJV Dubna, dostávají další významné zakázky od SÚJV Dubna nad rámec českého členského příspěvku i zakázky od jiných zahraničních vědeckých institucí. Ty považují dobrou zkušenost SÚJV s takovou firmou za velmi dobrou referenci. V souvislosti s klesajícím směnným kurzem USD, ve kterém jsou členské příspěvky do SÚJV hrazeny, k rublu (i Kč) bylo nutno přijmout rozhodnutí o zvýšení členského příspěvku. Členský příspěvek na rok 2008 tak byl pro ČR schválen ve výši cca 28,5 mil. Kč.

Evropská organizace pro astronomický výzkum na jižní polokouli / zkráceně Evropská jižní observatoř (ESO)

Od 1. 1. 2007 se ČR stala třináctým členem Evropské jižní observatoře (ESO) jako v současné době jediná z nových členských zemí EU. Jde o vysoce prestižní mezinárodní vládní organizaci se sídlem v Garchingu u Mnichova, SRN, a s lokálním centrem a třemi vědeckými pracovišti v Chile.

Odborný gestorem ESO v ČR je ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Dva zástupci ČR (z MŠMT a AV ČR) v nejvyšším orgánu, Radě, se zúčastnili její 110. (Barcelona, 5.- 6. 6. 2007) a 111. schůze (Garching, 4. - 5. 12. 2007). Zástupci ČR působí rovněž ve všech čtyřech hlavních výborech ESO: finančním, uživatelském, pro pozorovací programy a vědecko-technickém.

Česká republika od počátku projevovala zájem o účast svých podnikatelských subjektů ve veřejných soutěžích vyhlašovaných ESO na dodávky související se stavebním

rozšířením ústředí v Garchingu i s přístrojovým vybavením vědeckých pracovišť v Chile. Ministerstvo zahraničních věcí vyvíjelo soustavnou iniciativu směřující ke zlepšení informovanosti české podnikatelské sféry o existujících možnostech. Významným krokem v této oblasti bylo ustanovení tzv. „Czech Liaison Office“ (CLO) dne 15. 11. 2007 (MŠMT, MZV, AV ČR, CzechTrade), jež má mimo jiné za cíl formou tzv. „informačního dne“ seznámit potenciální české účastníky s podmínkami a možnostmi veřejných soutěží ESO a v dlouhodobé perspektivě jim o nich poskytovat včasné a úplné informace.

Evropská konference pro civilní letectví (ECAC)

Působení Evropské konference pro civilní letectví (ECAC) se v roce 2007 soustřeďovalo zejména na zajišťování spolupráce této mezinárodní vládní organizace s celoevropskou působností s ostatními organizacemi v oblasti letecké dopravy s celosvětovým vlivem. Mimořádná pozornost byla věnována rozšiřování pravomocí a působnosti Evropské agentury pro bezpečnost letectví (EASA) ve vztahu k aktivitám Sdružených leteckých úřadů (JAA), včetně relevantních otázek bezpečnosti civilního letectví.

Za aktivního přispění ČR působila ECAC také ve sféře ochrany civilního letectví před protiprávními činy, zejména s cílem zabránit závažným rozdílům mezi regulačním rámcem členských států EU a těch států ECAC, které nejsou členy EU. ECAC v roce 2007 vedla intenzivní dialog s leteckými úřady USA o další konvergenci harmonizačních opatření v oblasti letecké dopravy (ve spolupráci s EU). ECAC se rovněž aktivně podílela na aktivitách evropských států v oblasti ochrany životního prostředí, usnadňování letecké dopravy a prosazování reformy Mezinárodní organizace pro civilní letectví (ICAO). Novou oblastí, kde v roce 2007 ECAC zahájila konzultační činnost pro orgány EU, byla oblast všeobecného letectví.

Evropská konference ministrů dopravy (ECMT, CEMT)

Ve dnech 29. - 31. 5. 2007 se v Sofii konalo 91. zasedání Rady ministrů Evropské konference ministrů dopravy, jehož hlavním tématem bylo snížení přetíženosti v dopravě, která může působit jako bariéra pro ekonomický rozvoj. Konference zaznamenala též významný pokrok při transformaci Evropské konference ministrů dopravy (CEMT) na Mezinárodní dopravní fórum (ITF). Českou delegaci vedl ministr dopravy A. Řebíček

Mezinárodní úřad pro výstavnictví (BIE)

BIE reguluje a upravuje podmínky pro pořádání Světových výstav, tzv. EXPO, a vydává kalendář těchto výstav. Výstavy schválené BIE nemají komerční charakter. Česká republika byla zvolena do Výboru pro informace a komunikaci na funkční období 2006-2007.

V čele BIE stojí generální tajemník V. Gonzales Loscertales a prezident J.-P. Lafon, který byl zvolen na 142. Valném shromáždění BIE v Paříži ve dnech 26. - 27. 11. 2007. Zároveň proběhlo hlasování o pořádání EXPO 2012, které bylo úspěšné pro Korejskou republiku (Yeosu). V současné době pokračuje příprava české účasti na EXPO Šanghaj 2010.

Mezinárodní ústav chladírenský (IIR)

Posláním IIR je propagovat chladírenské technologie a všechny jejich aplikace s ohledem na bezpečnost potravin a ochranu životního prostředí (redukce globálního oteplování, redukce ozonové vrstvy). IIR si dala za cíl zlepšovat kvalitu života a podporovat udržitelný rozvoj. Získané poznatky jsou využívány v resortech průmyslu a obchodu, zdravotnictví, životního prostředí a zemědělství. Česká republika byla zvolena jako pořadající země 23. Mezinárodního kongresu chlazení IIR v roce 2011 (Praha). Účast České republiky v IIR významně přispívá k získávání a následnému využití nejnovějších poznatků z oblasti aplikace chladu a chladících technologií v průmyslu, chemii, zemědělství, potravinářství a zdravotnictví. Neméně důležitá je prezentace výsledků dosažených v této oblasti českými odborníky na kongresu IIR a současné využití tohoto fóra pro uplatnění výrobků českých firem z oblasti aplikace chladu a chladících technologií v zahraničí.

Mezinárodní velrybářská komise

Ve dnech 4. – 31. 5. 2007 se v aljašském Anchorage uskutečnilo 59. zasedání Mezinárodní velrybářské komise. Českou delegaci vedla P. Hýčová, komisařka za ČR, pracovnice odboru mezinárodní biodiverzity z Ministerstva životního prostředí. ČR zastává pozici EU, tzv. ochranářskou, spočívající v ochraně velryb před snahou Japonska o komerční lov velryb.

6. Nešíření zbraní, kontrola zbrojení a odzbrojení

Mezinárodní jednání o nešíření zbraní hromadného ničení (ZHN) a kontrole zbrojení a odzbrojení byla předmětem činnosti Rady bezpečnosti Organizace spojených národů (RB OSN), 1. výboru (pro odzbrojení a mezinárodní bezpečnost) Valného shromáždění Organizace spojených národů (VS OSN), Komise OSN pro odzbrojení (*UN Disarmament Commission – UNDC*) v New Yorku, Konference o odzbrojení v Ženevě (*Conference on Disarmament – CD*), Výboru Rady bezpečnosti 1540 (2004) k nešíření ZHN a dalších mezinárodních organizací a mezinárodních kontrolních režimů či iniciativ, jejichž činnosti se ČR účastní. V roce 2007 se činnost ČR řídila cílem vlády ČR č. 149 z dubna 2007 a vycházela též ze Strategie EU proti šíření zbraní hromadného ničení.

Jaderné zbraně

Smlouva o nešíření jaderných zbraní

Na přelomu dubna a května 2007 se ve Vídni uskutečnilo zasedání 1. Přípravného výboru (PrepCom) 8. Hodnotící konference (HK) Smlouvy o nešíření jaderných zbraní (Non-Proliferation Treaty - NPT), která se bude konat v roce 2010. Jeho cílem bylo posoudit stav implementace jednotlivých článků NPT a signatářským státům umožnit diskusi o doporučeních na posílení režimu NPT, která by měla vzejít ze samotné 8. HK NPT. V rámci diskuse o podpoře jaderného nešíření byla kromě problematiky uplatňování zárukových dohod MAAE a vývozních kontrol probírána i otázka důsledků neplnění NPT (Írán, KLDK) a implementace rezolucí RB OSN na Blízkém východě. ČR z titulu předsednictví v Zanggerově výboru vystoupila se samostatným projevem týkajícím se implementace čl. 3.2 NPT. Rovněž se podílela na přípravě pracovního dokumentu EU k otázkám vývozních kontrol.

Mezinárodní agentura pro atomovou energii a Smlouva o nešíření jaderných zbraní

Mezinárodní agentura pro atomovou energii (*MAAE; International Atomic Energy Agency - IAEA*) zaujímá mimořádně důležité místo z pohledu nešíření jaderných zbraní v souvislosti se Smlouvou o nešíření jaderných zbraní (*Non-Proliferation Treaty – NPT*),

kteřá nadále zůstává základem globálního systému nešíření jaderných zbraní, zejména pro plnění závazků států vyplývajících z tzv. zárukových dohod.

Přes intenzivní mnohaletou verifikační činnost MAAE nadále zůstávají pochybnosti o zaměření íránského jaderného programu. Írán dosud neplní rezoluce Rady guvernérů MAAE ani Rady bezpečnosti OSN a v rozporu s nimi pokračuje mj. v obohacování v Natanzu a ve výstavbě těžkovodního reaktoru v Araku. Rezoluce RB OSN 1737 (2006) a 1747 (2007) obsahují závazné sankce vůči Íránu, které omezují mezinárodní spolupráci v oblasti obohacování a přepracovávání jaderných materiálů i při vývoji balistických střel. Zpráva MAAE z 15. 11. 2007 konstatuje, že MAAE nemá spolehlivý a přesný přehled o pokročilosti íránského jaderného programu, i když přiznává, že k určitému pokroku ve spolupráci s Íránem došlo.

Situace ohledně zárukové činnosti MAAE v KLDR se v roce 2007 zásadním způsobem změnila po přijetí dohody pod názvem „*Initial Actions for the Implementation of Six-Party Joint Statement*“. Jejím nejdůležitějším bodem je souhlas KLDR uzavřít a zapečetit zařízení v Jongbjonu, včetně přepracovatelského závodu, a umožnit kontrolu inspektorů MAAE. Na jejím základě došlo do září 2007 k uzavření pěti zařízení v Jongbjonu. Vzhledem k tomu, že náklady na verifikační a monitorovací činnosti MAAE nemohly být zahrnuty do jejího řádného rozpočtu na rok 2007, bylo třeba tyto aktivity financovat mimorozpočtově, a to zejména z dobrovolných příspěvků (USA, Japonsko, EU). Členské země MAAE zdůrazňují potřebu pokračování dialogu s cílem dosáhnout mírového a komplexního řešení severokorejského jaderného programu a brzké denuklearizace Korejského poloostrova. Obecně jsou zdůrazňovány význam a přínos MAAE při všech krocích celého procesu. Je jedinou autoritou, která může potvrdit realizaci a implementaci dohodnutých kroků.

Problematika multilaterálních přístupů k jadernému palivovému cyklu (MNA) a s ní související otázky zaručených dodávek jaderného paliva byla v roce 2007 předmětem jednání MAAE. Její generální ředitel zdůraznil, že v souvislosti s očekávanou renesancí jaderné energetiky se může stát zásobování jaderným palivem Achillovou patou režimu nešíření. Proto je nezbytné, aby obohacování uranu a separace plutonia byly dány pod mezinárodní kontrolu.

V červnu 2007 MAAE schválila statut integrovaných záruk pro ČR, a tím potvrdila neexistenci nedeklarovaných jaderných materiálů ani nedeklarovaných činností a začala

uplatňovat nejvyšší úroveň svých zárukových opatření. ČR se tak stala jednou z nemnohých zemí na světě s významným jaderným programem, o níž byla MAAE schopna učinit tento závěr.

Při své účasti v Programu technické spolupráce MAAE (*Technical Cooperation Program – TCP*) ČR pokračuje v budování pozice tzv. čistého donora, tedy země, která do fondu financujícího projekty TCP více přispívá, než z něj čerpá. V roce 2007 ČR poskytla na podporu různých činností MAAE příspěvky v celkové výši 7,3 mil. Kč z rozpočtu MZV ČR a téměř 6,4 mil. Kč z prostředků Státního úřadu pro jadernou bezpečnost (SÚJB), který gestorsky pokrývá významnou část její působnosti. ČR podporovala především činnost Fondu technické spolupráce (*Technical Cooperation Fund - TCF*), Akční program na léčbu rakoviny (*Programme of Action for Cancer Therapy - PACT*), Fondu boje proti jadernému terorismu (*Nuclear Security Fund - NSF*) a rovněž i Program podpory systému záruk MAAE (*Czech Republic Support Programme - CZSP*), v jehož rámci ČR pořádá také výcvikové kurzy pro zárukové inspektory MAAE.

Nejvýznamnější aktivitou roku 2007 na poli technické spolupráce s MAAE byl odvoz vysoce obohaceného vyhořelého jaderného paliva z reaktorů Ústavu jaderného výzkumu v Řeži u Prahy (prosinec 2007) do Ruské federace za účelem jeho přepracování. Touto akcí vyvrcholila „trojstranná iniciativa“ USA, RF a MAAE, do níž se ČR aktivně zapojila v roce 2004 v rámci Globální iniciativy pro snížení jaderného nebezpečí (*Global Threat Reduction Initiative-GTRI*)

Skupina jaderných dodavatelů

Česká republika se aktivně podílí na činnosti Skupiny jaderných dodavatelů (*Nuclear Suppliers Group, NSG*), kterou považuje za významný nástroj posilující režim NPT.

Plenární zasedání NSG v Kapském Městě se soustředilo v politické oblasti na otázky implementace sankčních rezolucí RB OSN k Íránu a KLDR. Rovněž jednalo o vztahu mezi NSG a Indií v souvislosti s Americko-indickou civilní jadernou iniciativou (*US–India Civil Nuclear Cooperation Initiative*). Pracovní skupina pro licenční a celní otázky (LEEM) již druhým rokem jednala pod českým předsednictvím; ve svých doporučeních zdůraznila nezbytnost informační výměny k národní implementaci sankčních rezolucí RB OSN. NSG

udržuje rozsáhlé kontakty s nečlenskými zeměmi prostřednictvím předsednické země, již v roce byla Jihoafrická republika.

Zanggerův výbor

Zanggerův výbor (*Zangger Committee - ZC*) je mezinárodně uznávaným kontrolním režimem pro jadernou oblast, jehož činnost je odvozena od čl. 3.2 NPT. ZC se podílí na formulování závěrů hodnotících konferencí NPT v oblasti vývozní kontroly vybraných jaderných položek. Pravidelné výroční zasedání ZC pod předsednictvím P. Kluckého, představitele Ministerstva zahraničních věcí ČR, se uskutečnilo 13. 11. 2007 ve Vídni. Potvrdilo se, že ZC nadále zůstává důležitým nástrojem v oblasti kontroly jaderných položek. Byl obnoven kontakt s Výborem RB rezoluce 1540. Rovněž byla ukončena procedura zveřejnění nových položek na seznamech ZC.

Smlouva o úplném zákazu jaderných zkoušek

Významným nástrojem jaderného nešíření je i Smlouva o úplném zákazu jaderných zkoušek (*Comprehensive Test-Ban Treaty, CTBT*). ČR jako první evropská země, která ji ratifikovala, podporuje aktivity vedoucí k jejímu vstupu v platnost. Nejvýznamnější událostí roku 2007 byla Pátá konference k podpoře vstupu podle článku XIV. CTBT v platnost, konaná v září. V její závěrečné deklaraci byl konsenzuálně přijat mj. soubor konkrétních opatření majících napomoci urychlení vstupu CTBT v platnost (pomoc zbývajícím státům při ratifikaci, posílení mezinárodní spolupráce apod.).

Na Národním datovém centru (NDC; Ústav fyziky země Masarykovy univerzity v Brně), které provozuje pomocnou seizmologickou stanicí IMS ve Vranově u Brna, proběhlo v roce 2007 připojení na nové terminály globální komunikační infrastruktury (GCI).

Chemické a biologické zbraně

Chemické zbraně

12. zasedání Konference smluvních států Úmluvy o zákazu vývoje, výroby, hromadění zásob a použití chemických zbraní a jejich zničení (*Convention on the Prohibition of the Development, Production, Stockpiling and Use of Chemical Weapons, CWC*), kterého se zúčastnila delegace ČR vedená velvyslancem ČR v Nizozemsku P. Marešem, projednalo

v prosinci 2007 další postup při plnění Akčního plánu pro implementaci CWC na národní úrovni, při plnění Akčního plánu pro dosažení univerzality CWC a při likvidaci nově deklarovaných chemických zbraní. Důležitou událostí bylo také desáté výročí založení Organizace pro zákaz chemických zbraní (*Organisation for the Prohibition of Chemical Weapons*, OPCW); v rámci oslav se uskutečnily v různých členských státech OPCW semináře, konference a zasedání.

Česká republika je členem Výkonné rady OPCW na období květen 2007 - květen 2009, od května 2007 je současně koordinátorem Východoevropské regionální skupiny. ČR opět poskytla dobrovolný příspěvek (2 mil. Kč) do Dobrovolného fondu pro implementaci čl. X CWC. V roce 2007, a to již popáté, přispěla na projekt likvidace chemických zbraní v Ruské federaci (likvidační zařízení Ščuče).

Biologické zbraně

Na základě rozhodnutí 6. hodnotící konference Úmluvy o zákazu vývoje, výroby a hromadění zásob bakteriologických (biologických) a toxinových zbraní a o jejich zničení (*Convention on the Prohibition of the Development, Production and Stockpiling of Bacteriological /Biological/ and Toxin Weapons and on Their Destruction*, BTWC) se ve dnech 10. – 14. 12. 2007 konalo v Ženevě výroční zasedání smluvních stran BTWC, kterého se zúčastnila delegace vedená stálým představitelem ČR při OSN v Ženevě, velvyslancem T. Husákem.

Zasedání projednávalo stanovená témata :

- a) cesty a prostředky ke zlepšování národní implementace, včetně posílení národní legislativy, podpora národních institucí a spolupráce mezi nimi;
- b) regionální a subregionální spolupráce na realizaci BTWC.

Zasedání vzalo na vědomí výsledky diskuse ze schůzky expertů konané v srpnu 2007 a schválilo soubor opatření (doporučení), která by měla být zapracována do národní legislativy jednotlivých států. Poprvé proběhla diskuse mezi představiteli vlád a nevládních organizací formou kulatého stolu a novinkou byl i panel věnovaný zástupcům průmyslu v oblasti biotechnologií.

Česká republika i nadále podporuje mnohostranný přístup k řešení problémů v oblasti BTWC a ve spolupráci s ostatními zeměmi EU se aktivně účastní všech zasedání expertů i smluvních stran. V kontextu příprav na předsednictví v EU se aktivně zapojuje i do přípravy dokumentů EU formou *e-taskforce*.

Australská skupina

Ve dnech 4. – 7. 6. 2007 se v Paříži konalo 22. plenární zasedání Australské skupiny (*Australia Group* - AG), mezinárodního kontrolního režimu proti šíření chemických a biologických látek a technologií dvojího použití, kterého se zúčastnila delegace ČR, složená ze zástupců MZV, MPaO, MO, MV, SÚJB, Generálního ředitelství cel (GŘC) a Bezpečnostní informační služb (BIS). Zasedání se poprvé zúčastnilo Chorvatsko jako nový člen AG. Z politických otázek se plénium zabývalo především otázkami členství Ruské federace a Chile a spoluprací s Čínou. Plénium schválilo zprávu předsedy o jeho kontaktech s nečlenskými státy a požádalo ho o jejich zintenzivnění.

Bylo schváleno několik návrhů směřujících k posílení činnosti AG, mnoho pozornosti bylo věnováno problematice *brokeringu* a přenosu nehmotných technologií. Byly také schváleny úprava existujícího textu biologického seznamu živočišných patogenů a aktualizace faktorů (kritérií) pro posuzování zařazování jednotlivých chemických látek .

Balistické rakety a nosiče zbraní hromadného ničení

22. plenární zasedání Kontrolního režimu raketových technologií (*Missile Technologies Control Regime* - MTCR) se konalo ve dnech 5. – 9. 11. 2007 v Aténách

a zúčastnila se ho delegace ČR, složená ze zástupců MZV, MPaO, MO, MV, GŘC a BIS. Plénium přijalo několik rozhodnutí zaměřených na regionální nešíření ZHN, implementaci rezoluce RB OSN č. 1540, otázku notifikace zamítnutých vývozů, členství v MTCR a kontakty s nečlenskými státy (*outreach activities*). O členství v MTCR projevilo zájem dvanáct zemí (z toho osm zemí EU), ale k této otázce nebylo dosaženo konsenzu a nebyl přijat ani jeden z žadatelů. Z dalších důležitých otázek se diskutovala problematika strategií pro získávání materiálů a technologií, brokeringu, přepravy, nových technologií, financování proliferace, šíření nehmotných technologií a užití bezpilotních letounů.

Česká republika a další mezinárodní uskupení k nešíření ZHN

Česká republika je v souladu se svými zahraničněpolitickými prioritami a bezpečnostními zájmy aktivním účastníkem neformálních iniciativ mezinárodního společenství zaměřených na posilování boje proti šíření ZHN a terorismu. Nejvýznamnější z nich jsou následující:

Haagský kodex nešíření balistických raket (The Hague Code of Conduct against Ballistic Missile Proliferation, HCOC)

Cílem HCOC je od doby jeho vzniku v roce 2002 omezit šíření balistických raket na základě dobrovolné výměny výročních hlášení a notifikací o plánovaných startech kosmických objektů. ČR ve spolupráci s ostatními zeměmi EU usiluje o dosažení univerzality HCOC. 6. výroční zasedání HCOC v červnu 2007, kterého se zúčastnila delegace ČR, složená ze zástupců MZV a MO, zdůraznilo nutnost dodržování všech stávajících opatření na posílení důvěry; v současné době není vhodné jejich počet rozšiřovat.

Krakovská iniciativa (Proliferation Security Initiative, PSI)

PSI vznikla v roce 2003 a jejím hlavním cílem je přispět k potírání snah o získání ZHN nebo zboží dvojího použití. V rámci této iniciativy se ČR se i v roce 2007 zúčastnila některých dalších cvičení PSI.

Globální partnerství proti šíření ZHN zemí G-8

Česká republika se k této iniciativě, vyhlášené na summitu zemí G-8 na Sea Islandu (USA), připojila v roce 2004 a v jejím rámci každoročně poskytuje (a učinila tak i v roce 2007) dobrovolný příspěvek na britský projekt likvidace chemických zbraní v Ruské federaci ve výši 2 mil. Kč.

Iniciativa pro globální snížení jaderné hrozby (Global Threat Reduction Initiative, GTRI)

Česká republika se připojila k GTRI od jejího počátku v roce 2004. Ve spolupráci s MAAE se uskutečnila třikrát repatriaci vysoce obohaceného jaderného paliva do země původu (viz podrobněji oddíl o MAAE).

Konvenční zbraně

Protipěchotní miny

V listopadu 2007 proběhla v Jordánsku schůzka smluvních stran Úmluvy o zákazu používání, skladování, výroby a převodů protipěchotních min a jejich zničení, tzv. Ottawské úmluvy (OÚ), které se zúčastnila delegace ČR, složená ze zástupců MZV a MO. Hlavními tématy schůzky byly mj. všeobecné přistoupení k úmluvě a naplňování závazků z úmluvy vyplývajících. Účastníci označili za priority likvidaci zásob protipěchotních min, odminování, humanitární aktivity na pomoc obětem min a zajištění rozvoje odminovaných území. MZV přispělo i v roce 2007 na humanitární odminování a pomoc obětem min, a to jak prostřednictvím mezinárodních organizací, tak v rámci dvoustranné spolupráce.

Omezení použití některých konvenčních zbraní

V listopadu 2007 se uskutečnila v Ženevě schůzka smluvních stran Úmluvy o některých konvenčních zbraních, které mohou způsobovat nadměrné utrpení, nebo mít nerozlišující účinky (CCW), které se zúčastnila delegace, vedená stálým představitelem ČR při OSN v Ženevě, velvyslancem T. Husákem. Jejím hlavním tématem byla kazetová munice. (Této otázce bylo z iniciativy Norska věnováno i několik jednání mimo rámec CCW, jichž se

ČR také zúčastnila). Schůzka smluvních stran se již tradičně věnovala také dodržování Úmluvy a otázkám účasti na zasedáních a rozšiřování počtu smluvních stran.

Ruční a lehké zbraně

Česká republika nadále podporovala naplňování Akčního programu OSN k prevenci, potírání a vymýcení nezákonného obchodu s ručními a lehkými zbraněmi (RLZ) ve všech jeho aspektech z roku 2001 (Akční program OSN). Česká republika přispěla i v roce 2007 na činnost „Svěřeneckého fondu OSN pro upevňování míru praktickými odzbrojovacími opatřeními“ v oblasti RLZ a předložila zprávu o plnění Akčního programu OSN.

Wassenaarské ujednání

Prosincové 13. plenární zasedání kontrolního režimu Wassenaarské ujednání o exportních kontrolách konvenčních zbraní a zboží a technologií dvojího použití (WA), kterého se zúčastnila delegace ČR, vedená vedoucím SM Vídeň, velvyslancem I. Počuchem, odsouhlasilo četné změny v seznamu kontrolovaného zboží, pozitivně hodnotilo první dialog s MTCR na expertní úrovni, schválilo dodatky k „Prvkům kontroly přenosných protiletadlových raketových kompletů“, přijalo „Pravidla nejlepší praxe k předcházení destabilizujícím přesunům ručních a lehkých zbraní leteckou přepravou“, schválilo „Prohlášení o porozumění týkající se kontroly konečného užití položek dvojího užití“ a pokračování v kontaktech se státy neúčastnicemi se jeho činnosti.

7. Česká republika v boji proti mezinárodnímu terorismu

Boj proti mezinárodnímu terorismu zůstává i nadále jednou z priorit české zahraniční politiky. Česká republika vnímá zapojení do mezinárodního úsilí v boji proti terorismu jako vyjádření solidarity se státy jím postiženými a zároveň jako odpověď na bezpečnostní hrozbu, která má vliv na mezinárodní mír a stabilitu, což ovlivňuje i bezpečnostní situaci v ČR.

I rok 2007 potvrdil, že hlavní podíl na celosvětovém vysokém počtu teroristických útoků a incidentů majících povahu teroristických útoků mají islamistické skupiny. Z geografického hlediska byly i v tomto roce projevy terorismu nejvíce postiženy regiony Blízkého východu společně s jižní a jihovýchodní Asií. Zvlášť kritická byla situace v Iráku, kde stály za vysokým počtem obětí útoky sunnitských teroristů.

V roce 2007 bylo ve světě zaznamenáno asi 3479 teroristických útoků, které si vyžádaly 8763 obětí na životech. Naproti tomu ve srovnání s předchozím rokem došlo k poklesu teroristických činů o 48 %.

Terorismus je komplexním problémem, tj. jedná se nejen o politický, ale také o společensko-kulturní fenomén, který je civilizačním rizikem i v Evropě. Během několika posledních let byla Evropa konfrontována se dvěma rozsáhlými islamistickými teroristickými útoky. Bezpečnostní riziko v Evropě je stále vysoké. Omezení teroristických hrozeb se stalo dlouhodobým úkolem, k jehož splnění nestačí pouze represivní kroky, ale i preventivní opatření a intenzivní mezinárodní spolupráce.

Největší bezpečnostní hrozbu pro euroatlantický civilizační okruh i nadále představují islamistické teroristické organizace a subjekty. Za velkou částí jejich útoků stojí velmi volně propojené nebo zcela samostatné teroristické skupiny, často spojené pouze stejnou ideologií. Teroristé nerespektují hranice ani kulturní diverzitu, ale naopak je jako slabinu euroatlantické civilizace využívají k provádění útoků a získávání nových rekrutů. Schopnost teroristických subjektů naplánovat a realizovat sofistikované útoky bohužel neklesá a zmírnění teroristických hrozeb se stalo dlouhodobým cílem mezinárodního společenství.

Analýzy současných trendů islamistického terorismu poukazují na problém radikalizace a formování teroristických buněk uvnitř států Evropské unie. Radikalizují se zde především příslušníci druhé a třetí generace přistěhovalců, válka v Iráku přitahuje k teroristickým organizacím nové rekruty, kterým tyto organizace následně poskytují možnost výcviku. Teroristé aktivně využívají k přípravě a financování útoků moderní technické a komunikační prostředky. Internet se pro ně stal nástrojem komunikace a propagandy.

Z hlediska statistik dominoval v Evropské unii v roce 2007 terorismus, který je možno označit za separatistický (Korsika, Baskicko) a levicový (Itálie, Řecko). V roce 2007 bylo v EU zaznamenáno celkem 52 teroristických incidentů, při kterých došlo k jednomu úmrtí.

Česká republika jako člen EU, NATO a OSN prosazuje komplexní přístup k boji proti terorismu s důrazem na mezinárodní spolupráci a respekt k lidským právům. Zvláštní pozornost klade na identifikaci původních příčin terorismu, které vyplývají jak z politické, tak ekonomické, sociální, kulturní a náboženské oblasti.

Dne 7. 7. 2007 vstoupila i pro Českou republiku v platnost Mezinárodní úmluva o potlačování činů jaderného terorismu (New York, 13. 4. 2005), sjednaná v rámci Organizace spojených národů; stalo se tak poté, co se smluvním státem této úmluvy stal dvaadvacátý stát světového společenství (Česká republika tuto úmluvu ratifikovala již dne 25. 7. 2006).

Dne 27. 11. 2007 pak Česká republika podepsala s výhradou ratifikace Protokol měnící Evropskou úmluvu o potlačování terorismu (Štrasburk, 15. 5. 2003). Při podpisu Protokolu učinila Česká republika prohlášení týkající se vztahu Protokolu k protiteroristickým mezinárodním smlouvám, které byly sjednány v posledních letech na univerzální úrovni.

Terorismus zůstal i v roce 2007 důležitým problémem českých bilaterálních a multilaterálních vztahů a pravidelným tématem rozhovorů při zahraničních cestách představitelů České republiky. Smyslem je především sblížení mnohdy rozdílných pohledů na boj s terorismem a výměna informací. Strukturované diskuse o boji proti mezinárodnímu terorismu tak otevřely prostor pro lepší sdílení informací výzvědných služeb mezi členskými státy NATO i jejich partnery a širší spolupráci s dalšími mezinárodními organizacemi při protiteroristických operacích a budování kapacit pro boj s terorismem. Česká republika se v roce 2007 zaměřila na problematiku terorismu nejen v rámci operačních aktivit NATO (KFOR, ISAF), ale také v rámci transformačních aktivit a příspěvku k rozvoji kapacit CBRN (Mnohonárodní prapor NATO chemické, biologické, radiologické a jaderné obrany), a to například prostřednictvím spolupředsednictví v Obranné skupině pro proliferaci (*Defence Group of Proliferation, DGP*). V roce 2007 došlo rovněž k rozhodnutí navázat na účast ČR v protiteroristické operaci Trvalá svoboda (*Enduring Freedom*), na níž se ČR podílela v roce 2006.

V rámci Evropské unie pokračovala Česká republika v implementaci Evropské bezpečnostní strategie a podílela se na formulování Společné zahraniční a bezpečnostní politiky EU, založené na vzájemné solidaritě a podpoře členských zemí. Pro Společné situační centrum EU Česká republika i nadále přispívá analýzami bezpečnostní situace a teroristických hrozeb a podílela se na politických, právních a technických materiálech souvisejících s protiteroristickým bojem. V OSN Česká republika společně s ostatními členskými státy EU přispěla k přijetí Globální protiteroristické strategie a usiluje o úspěšné završení práce na Všeobecné úmluvě o mezinárodním terorismu.

K boji proti financování terorismu ČR přispěla mimo jiné rovněž přijetím zákonů č.69/2006 Sb. (o provádění mezinárodních sankcí) a č. 70/2006 Sb. (o změně zákonů souvisejících se zákonem o mezinárodních sankcích).

Národní akční plán boje proti terorismu

V únoru 2008 bylo vládou ČR schváleno 4. aktualizované znění Národního akčního plánu boje proti terorismu na léta 2007-2009. Tento strategický materiál obsahuje souhrn úkolů, které by měly být splněny v horizontu dvou let, tak aby byla Česká republika připravena čelit teroristickým hrozbám. Plán je rozdělen do čtyř částí, a to: 1. Zlepšení komunikace a spolupráce mezi subjekty zapojenými do boje proti terorismu a zkvalitňování podmínek pro výkon jejich činností, 2. Ochrana obyvatelstva a kritické infrastruktury, 3. Prevence vzniku uzavřených přistěhovaleckých komunit a radikalizace jejich členů, 4. Zahraničněpolitické směřování ČR v oblasti boje oproti terorismu.

Česká republika a Organizace spojených národů v boji proti terorismu

Česká republika aktivně přistupuje k implementaci historicky první Globální protiteroristické strategie OSN (*UN Global Counter-Terrorism Strategy*), která byla konsenzuálně přijata ve formě rezoluce dne 8. 9. 2006 na 61. VS OSN. Členské státy OSN se shodly na potřebě přijetí koordinovaných a zcela konkrétních protiteroristických opatření na národní, regionální a mezinárodní úrovni. Přílohu této rezoluce tvoří text tzv. Akčního plánu, obecně odsuzujícího terorismus ve všech jeho formách. Přijatá Globální protiteroristická strategie OSN mimo další zakotvuje institucionalizaci tzv. Zvláštní jednotky pro implementaci Globální protiteroristické strategie OSN (*United Nations Counter-Terrorism Implementation Task Force, CTITF*), jejímž úkolem je zajištění koordinace, implementace a koherence celého systému protiteroristických opatření OSN

CTITF následně přijala program práce a zřídila pracovní skupiny pro realizaci řady iniciativ, na něž Česká republika aktivně reaguje. Jedním z výstupů její činnosti je rovněž tzv. Online protiteroristická příručka (*Counter-Terrorism Online Handbook*, <http://www.un.org/terrorism/cthandbook>), elektronická databáze, jejímž smyslem je poskytnout státům a dalším zainteresovaným subjektům zdroj informací o aktivitách CTITF a zdrojích OSN v oblasti boje proti terorismu.

Přelomovým setkáním v agendě boje proti terorismu bylo sympozium k implementaci Protiteroristické strategie „*Advancing the Implementation of the UN Global Counter-Terrorism Strategy*“, konané ve Vídni ve dnech 17.-18. 5. 2007. Setkání bylo významným krokem v rámci implementace strategie ze strany členských států; řada států, včetně České republiky, na tomto sympoziu zmínila své konkrétní projekty na podporu implementace strategie a jednoznačnou podporu CTITF.

Česká republika a Financial Action Task Force on Money Laundering (FATF) v boji proti terorismu

FATF (Finanční akční výbor proti praní peněz) je mezivládní skupina, založená v roce 1989 z iniciativy zemí G7, která se v celosvětovém měřítku zasazuje o koordinaci a prosazování mezinárodních a národních pravidel a politik boje proti praní peněz a proti financování terorismu. Česká republika není členem této skupiny, ale je do spolupráce s ní zapojena prostřednictvím Výboru Moneyval (PC-R-EV), který je přidruženým členem FATF od roku 2006. V roce 2007 schválil Moneyval Zprávu z třetího kola podrobného hodnocení České republiky.

8. Zahraniční rozvojová a humanitární pomoc

Zahraniční rozvojová spolupráce

Česká republika jako člen EU a mezinárodního společenství demokraticky a ekonomicky vyspělých zemí uznává princip solidarity mezi lidmi a mezi státy navzájem a přijímá svůj díl odpovědnosti při řešení globálních problémů. Jedním z výrazů tohoto postoje je zahraniční rozvojová spolupráce (ZRS), která je integrální součástí české zahraniční politiky. ČR v souladu s mezinárodními principy a vlastními zájmy provádí a poskytuje ZRS, a to jak na dvoustranném, tak na mnohostranném základě.

Základním strategickým dokumentem v oblasti ZRS je Koncepce zahraniční rozvojové pomoci ČR na léta 2002-2007, kterou vzala vláda ČR na vědomí svým usnesením č. 91 ze dne 23. 1. 2002. Podle koncepce vychází ZRS z principů partnerství, efektivnosti a transparentnosti a jejím hlavním cílem je přispět k omezení chudoby v méně vyspělých částech světa cestou udržitelného ekonomicko-sociálního rozvoje. ČR plně podporuje mezinárodní rozvojové cíle (*Millennium Development Goals - MDGs*), které vyplynuly z mezinárodních konferencí OSN v 90. letech a byly potvrzeny summitem OSN v roce 2000.

Poskytování zahraniční rozvojové a humanitární pomoci se řídí Zásadami zahraniční rozvojové spolupráce po vstupu ČR do EU, schválenými usnesením vlády ČR ze dne 31. 3. 2004 č. 302 a upravenými usnesením vlády ze dne 19. 9. 2007 č. 1070. Zásady stanovily za nosnou součást české ZRS programy spolupráce s prioritními zeměmi, aby se tím posílila předvídatelnost a efektivnost české ZRS. Vláda ČR v roce 2004 schválila záměr směřovat českou ZRS do následujících prioritních zemí: Angolské republiky, Zambijské republiky, Vietnamské socialistické republiky, Mongolska, Jemenské republiky, Moldavské republiky, Bosny a Hercegoviny, Srbska a Černé Hory.

Následně byly vládou schváleny programy rozvojové spolupráce na období 2006-2010 mezi ČR a osmi prioritními zeměmi. Vedle programů rozvojové spolupráce s prioritními zeměmi probíhají v omezené míře také rozvojové projekty v ostatních zemích a další formy rozvojových aktivit (mj. poskytování vysokoškolských stipendií pro studenty z rozvojových zemí, pomoc uprchlíkům na území ČR, odpouštění a restrukturační dluhů apod.).

Vláda každoročně schvaluje plán dvoustranné zahraniční rozvojové spolupráce na rok následující a hodnocení zahraniční rozvojové spolupráce za rok minulý. V roce 2007 byly usnesením vlády č. 686 ze dne 25. 7. 2007 schváleny plán zahraniční rozvojové spolupráce na rok 2008 a zároveň střednědobý výhled jejího financování do roku 2010. Realizace projektů se řídí „Pravidly pro výběr a financování bilaterálních projektů v rámci ZRS“, která schválila vláda svým usnesením č. 1311 ze dne 12. 10. 2005. Tato pravidla jsou doplněna praktickým „Manuálem projektového cyklu ZRS ČR“.

V souladu s Koncepcí a s ohledem na mezinárodní závazky (mj. Evropský konsenzus o rozvoji a Pařížská deklarace o efektivnosti pomoci) připravilo Ministerstvo zahraničních věcí ČR návrh opatření k zefektivnění systému pro řízení a realizaci ZRS. Tento návrh, „Transformace systému rozvojové spolupráce České republiky“, byl schválen usnesením vlády z 19. 9. 2007 č. 1070. Návrh předpokládá vytvoření meziresortní Rady pro rozvojovou spolupráci, postupné převedení všech projektů rozvojové spolupráce do 31. 12. 2010 pod ministerstvo zahraničních věcí a zahájení činnosti České rozvojové agentury k 1. 1. 2008.

Na základě legislativního plánu vlády dokončilo MZV v závěru roku 2007 přípravu věcného záměru zákona o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci a předložilo jej k projednání vládou.

Dne 31. 12. 2007 ukončilo svou činnost Rozvojové středisko při Ústavu mezinárodních vztahů a od 1. 1. 2008 bude nahrazeno výše zmíněnou Českou rozvojovou agenturou.

V souladu s Konceptí byl kladen zvýšený důraz na zapojení nevládního sektoru a veřejnosti do rozvojové spolupráce. Mezi hlavní zdroje informací patří internetové stránky MZV na adrese www.mzv.cz/pomoc, resp. jejich anglická mutace na adrese www.mfa.cz/aid. Ve spolupráci s Univerzitou Palackého v Olomouci se v roce 2007 uskutečnil již desátý ročník Letní školy rozvojové pomoci.

Vedle dvoustranné rozvojové spolupráce poskytovala ČR v roce 2007 také humanitární pomoc, transformační pomoc a mnohostrannou rozvojovou pomoc prostřednictvím rozpočtu EU, agencí OSN a mezinárodních finančních institucí (o těchto formách ZRS pojednávají ostatní kapitoly zprávy). V roce 2007 činil objem oficiální rozvojové pomoci (ODA) České republiky 3,628 miliardy Kč (odhad k 14. 3. 2008 podle metodiky OECD/DAC).

Humanitární pomoc poskytnutá do zahraničí v roce 2007

Na poskytování humanitární pomoci Českou republikou do zahraničí byla pro rok 2007 vyčleněna ve státním rozpočtu v kapitole Všeobecná pokladní správa, položka humanitární pomoc, částka ve výši 70 mil. Kč. V tomto roce zároveň pokračovaly dotační projekty českých nevládních organizací, které byly zahájeny v roce 2006, a nevyčerpané prostředky na dané projekty ve výši 15,5 mil. Kč byly převedeny do rezervního fondu a dočerpány v roce 2007.

Rozsahem největší humanitární pomoci ČR v roce 2007 byla pomoc Súdánu v důsledku dlouhodobé krize, na jejíž řešení byla ministrem zahraničí uvolněna částka ve výši 10,5 mil. Kč. Z této částky bylo 5 mil. Kč realizováno prostřednictvím Světového potravinového programu OSN (WFP), částkou 5 mil. Kč podpořila ČR mírovou misi AMIS v rámci 9. EDF Evropské unie a zbývající částkou 500 tis. Kč přispěla ČR na řešení této krize prostřednictvím britské organizace HART.

Druhým významným příjemcem humanitární pomoci ČR v roce 2007 byl Afghánistán, kde byly realizovány ve spolupráci se zastupitelským úřadem ČR v Kábulu tzv. Projekty rychlého dopadu (*Quick Impact Projects*) ve výši 5,4 mil. Kč. Dále byly finančně podpořeny projekt na odminování ve výši 4,2 mil. Kč, realizovaný organizací HALO

Trust, a dotační projekt nevládní organizace Berkat o.s. ve výši 637 660 Kč. Zároveň zde pokračoval projekt nevládní neziskové organizace Člověk v tísni ve výši 10,6 mil. Kč zaměřený na zkvalitnění zdravotní péče v Afghánistánu.

Významnou humanitární pomoc ve výši 5,2 mil. Kč poskytla Česká republika rovněž Iráku, přičemž částka 3 mil. Kč byla použita prostřednictvím UNHCR na pomoc uprchlíkům a částkou 2,2 mil. Kč byl podpořen projekt charitativní nemocnice pro děti.

Česká republika poskytla finanční podporu zemím, které postihlo v roce 2007 zemětřesení: Šalamounovy ostrovy – 400 tis. Kč; Peru – 5 mil. Kč. Z prostředků na humanitární pomoc ČR finančně přispěla rovněž zemím postiženým záplavami: Bolívie – 2,2 mil. Kč, Zambie – 1,5 mil. Kč, Nepál – 2 mil. Kč, Korejská lidově demokratická republika – 500 tis. Kč, Uganda – 1 mil. Kč, Ghana – 1,5 mil. Kč. Česká republika rovněž vyjádřila svou podporu barmským uprchlíkům v Malajsii, Thajsku a Indii, a to v celkové výši 2,4. mil Kč prostřednictvím organizace MERCY Malaysia, britské organizace HART a konsorcia nevládních organizací TBBC. Na pomoc somálským uprchlíkům v Jemenu alokovala ČR finanční částku prostřednictvím UNHCR ve výši 2,2 mil. Kč.

Česká republika rovněž svou humanitární pomocí reagovala na katastrofální sucho, které postihlo Džibutskou republiku (400 tis. Kč) a Moldavsko (5 mil. Kč – materiální pomoc formou dodávky obilí). Na pomoc v souvislosti s rozsáhlými požáry vzniklými na území Albánie a Makedonie/FYROM byla z ČR vypravena materiální humanitární pomoc (v podobě dodávky požárního materiálu a vybavení) v celkové výši 2 mil. Kč. Na pohromu způsobenou výbuchy v Mozambiku reagovala ČR humanitární pomocí prostřednictvím Červeného kříže ve výši 1 mil. Kč. Na podzim roku 2007 postihl karibskou oblast hurikán Dean, který způsobil značné škody. ČR se připojila k pomoci mezinárodního společenství Karibiku a alokovala finanční příspěvek nejpostiženějším karibským zemím v celkové výši 2,5 mil. Kč. Česká republika svým finančním příspěvkem ve výši 1,5 mil. Kč rovněž přispěla Bangladéši, který zasáhl cyklon Sidr.

Česká republika se při poskytování humanitární pomoci řídila tzv. zásadami Dobrého humanitárního dárcovství (*Good Humanitarian Donorship*) přijatými ve Stockholmu v roce 2003. K těmto principům se ČR v roce 2006 oficiálně přihlásila, a zařadila se tak mezi vyspělé poskytovatele humanitární pomoci v rámci EU i v celosvětovém měřítku.

Vzhledem ke skutečné humanitární potřebě a k závazkům ČR v souvislosti se zásadami Dobrého humanitárního dárcovství finančně podporuje Česká republika rovněž řešení dlouhodobých krizí. Kromě výše uvedených pomocí (Súdán, Afghánistán, Irák) v roce 2007 přispěla ČR částkou ve výši 5,2 mil. Kč na projekty českých nevládních neziskových organizací – Člověk v tísni a Charita ČR na Srí Lance. Částkou 3 mil. Kč Česká republika finančně přispěla k řešení dlouhodobé krize na Palestinských autonomních územích.

9. Transformační politika

V roce 2007 se mezi přístupy zahraniční politiky ČR objevuje nový koncept nazvaný transformační politika. V něm se propojují jednotlivé nástroje zahraniční politiky potenciálně schopné ovlivnit stav lidských práv a demokracie ve světě. Transformační politika má motivovat politické procesy směřující k dlouhodobé stabilitě a prosperitě a napomáhat emancipaci zastánců lidských práv a občanské společnosti jako klíčového aktéra udržitelných demokratických změn. Příslušným finančním nástrojem, kterým MZV disponuje již od roku 2004, je Program transformační spolupráce. Poznatky získané při spolupráci s občanskou společností v cílových zemích jsou zpětně využívány pro dílčí rozhodování. Cílevědomá činnost České republiky v této oblasti ovlivňuje rovněž obraz České republiky v zahraničí.

Program transformační spolupráce

Program transformační spolupráce doplňuje systém zahraniční rozvojové spolupráce České republiky. Zároveň je však samostatně definovanou součástí politiky vůči transformujícím se zemím, jakož i režimům nedemokratickým. Cílem spolupráce je přispět k tomu, aby probíhající či možné budoucí změny v těchto zemích vedly k demokracii a právnímu státu, nikoli k chaosu, konfliktu a destabilizaci. Transformační spolupráce se soustřeďuje na vytváření a posilování demokratických institucí, právního státu, občanské společnosti a zásad řádné správy veřejných záležitostí (*good governance*). Realizuje se zejména prostřednictvím projektů na vzdělávání a šíření informací, názorů a zkušeností s nenásilným odporem proti totalitnímu systému a procesem společenské transformace, kterým ČR prošla v 90. letech minulého století. Transformační spolupráci charakterizují systematická kooperace se skupinami občanské společnosti a nevládními organizacemi

a jejich podpora, přičemž kontakt se státními orgány v přijímající zemi může být záměrně vyloučen.

Program transformační spolupráce se i v roce 2007 zaměřil na země přednostního zájmu zahraniční politiky České republiky, kde zároveň existují určitý předpoklad přenositelnosti české zkušenosti a tradice vzájemných kontaktů (Bělorusko, Bosna a Hercegovina, Gruzie, Irák, Kuba, Moldavsko, Myanmar/Barma, Srbsko a Ukrajina).

V roce 2007 bylo v rámci programu transformační spolupráce financováno 45 projektů spolupráce českých nevládních organizací a institucí s jejich protějšky v cílových zemích

a samostatných aktivit MZV ČR. Řada projektů, na kterých se podílejí české subjekty, je vícestranné či mezinárodní povahy; Program transformační spolupráce klade důraz na koordinaci s ostatními vládními i nevládními poskytovateli podpory a reflektuje trendy politiky EU vůči dotčeným zemím. Celkově bylo na projekty a aktivity transformační spolupráce v roce 2007 vynaloženo cca 41,7 mil. Kč.

Příklady projektů transformační spolupráce v r. 2007

Bělorusko

Mezinárodní sdružení Občanské Bělorusko

Podpora "Evropského rádia pro Bělorusko"

Evropské rádio pro Bělorusko je mezinárodní projekt se sídlem ve Varšavě, jehož cílem je poskytnout běloruské veřejnosti přístup k objektivním informacím. Rádio vysílá přes satelit, na velmi krátkých vlnách a na internetu (www.euroradio.fm). Stanice je zaměřena na mladé posluchače, kromě zpravodajství a publicistiky nabízí populárně-hudební program.

Podpora běloruskému nevládnímu sektoru a běloruským stipendistům (výměna informací, studijní pobyty, konzultační služby, rozvoj Domu lidských práv ve Vilnius)

Aktivita je zaměřena na podporu běloruských nevládních organizací a součinnost při navazování spolupráce s jejich českými protějšky. V rámci projektu byly organizovány skupinové a individuální studijní cesty zástupců běloruského nevládního sektoru do České republiky a také cesty českých lektorů na Školu lidských práv ve Vilnius. Realizátor

projektu dále poskytoval poradenství a právní pomoc běloruským studentům a organizacím. Dům lidských práv ve Vilniusu poskytuje běloruským nevládním organizacím bezpečné zázemí pro jejich činnost a vzdělávací projekty (semináře, konference, školení). Česká republika je jedním z mezinárodních partnerů v tomto projektu.

Asociace pro mezinárodní otázky

Evropská alternativa pro Bělorusko

Podpora činnosti nezávislých školních *euroklubů*, aby lépe propagovaly evropské hodnoty a integraci a informovaly o vývoji v zemích střední Evropy po vstupu do EU. V rámci projektu byla zorganizována studijní cesta pro šest běloruských učitelů do ČR. Dále bylo pro učitele a členy *euroklubů* uspořádáno sedm seminářů v regionech za účasti odborníka z ČR. V rámci podpory *euroklubů* bylo realizováno deset tzv. *mikrograntů* a byla připravena příručka pro učitele o historii evropských zemí.

Člověk v tísni

Dnešní investice do běloruské budoucnosti – kontakty, image, analytický potenciál demokratického Běloruska.

Projekt zprostředkoval přímou humanitární pomoc politicky pronásledovaným (celkem bylo podpořeno 79 osob) a materiální podporu občanským organizacím (celkem devět organizací a iniciativ). Projekt se podílel na zlepšení informovanosti a zvýšení povědomí o situaci v Bělorusku v ČR i zahraničí. Měsíčně byly rozesílány přehledy o aktuálním dění v Bělorusku více než 400 zájemcům z řad odborné i laické veřejnosti. Dva běloruští právníci se seznámili s transformační a lidskoprávní legislativou a praxí v České republice. Formou tzv. *mikrograntů* bylo podpořeno pět vědecko-výzkumných projektů.

Arcidiecézní Charita Praha

Vzdělávání běloruských studentů v ČR na vybraných VŠ I a II

Dlouhodobý projekt, v jehož rámci v ČR studuje deset mladých Bělorusů. V první polovině roku 2007 dokončili studium českého jazyka, v červnu pak všichni úspěšně složili přijímací zkoušky na vysoké školy dle svého výběru. Realizátor po celou dobu studia zajišťuje studentům potřebné zázemí a zapojuje je do svých dobrovolnických aktivit.

Svaz měst a obcí

Rozvoj samosprávné demokracie v Bělorusku: podpora při zavádění principů demokratického vládnutí na místní úrovni

Poučení zastupitelů o problematice transformace a reformy veřejné správy a fungování demokracie na místní úrovni.

Spolek přátel časopisu HOST

Podpora účasti běloruských autorů na festivalu Měsíc autorského čtení

Účasti běloruských spisovatelů na Měsíci autorského čtení v červenci 2007, kde bylo Bělorusko čestným hostem (úhrada nákladů s cestou a pobytem v ČR).

Gruzie

Organizace pro pomoc uprchlíkům

Podpora činnosti nevládních organizací pracujících s běženci a vnitřně přesídlenými osobami v Gruzii II

Projekt umožnil proškolit pracovníky nevládních organizací věnujících se problematice uprchlíků a vnitřně vysídlených osob ve spolupráci s nevládní platformou *Cchinvalskij dom*, sdružující patnáct menších organizací, pracujících s běženci z Cchinvali v Jižní Osetii. Sociální pracovníci a právníci jednotlivých organizací se seznámili s českým modelem spolupráce nevládních organizací a zapojení do evropských struktur. Uskutečnil se 2. ročník česko – gruzínské sociálně-právní kliniky, určené pracovníkům nevládních organizací, státní správy a studentům vysokých škol.

Irák

Pomoc při řešení epidemie cholery

Česká republika bezprostředně reagovala na epidemii cholery provinciích severního Iráku a poskytla materiální a odbornou pomoc. Proškoleni byli představitelé státní správy a samosprávy, irácká strana získala darem laboratoř k provádění chemického a mikrobiologického rozboru zdrojů zdravotně závadné vody.

Společnost Člověk v tísní

Podpora transformace irácké společnosti – nevládní organizace, občanská společnost, novináři, místní správa

Dlouhodobý projekt, který od roku 2004 prostřednictvím široce pojatých aktivit – stáží, kurzů, školení, přímé podpory – přispívá k rozvoji občanské společnosti a jejímu účinnému podílu na transformaci a demokratizaci v oblasti jižního Iráku.

Univerzita Hradec Králové, Fakulta managementu a informatiky

Výuka pro skupinu studentů z Iráku

Studium na Univerzitě v Hradci Králové v oborech Informační management a Aplikovaná informatika ukončí čtyři studenti v červnu 2008.

Masarykova univerzita Brno, Přírodovědecká fakulta

Studium oboru Chemie konzervování – restaurování

Magisterské studium v oboru Chemie konzervování – restaurování pro dva studenty koresponduje s dlouhodobými aktivitami ČR zaměřenými na záchranu kulturního dědictví Iráku.

Kuba

Společnost Člověk v tísní

Podpora demokratické opozice na Kubě

Přímá podpora občanské společnosti, nezávislých novinářů, lékařů, učitelů, aktivistů nezávislých odborů, představitelů církví a občanských aktivistů. Součástí projektu je rovněž informování české, evropské a světové veřejnosti o situaci na Kubě a koordinace aktivit institucí a osobností, které podporují demokratizaci.

Institut dokumentárního filmu

Dokumentární Kuba

Vytvoření sítě začínajících dokumentaristů, poskytnutí materiálního zázemí a vzdělání, propojení s kubánským občanským sektorem, jakož i s evropskými filmaři a institucemi. V rámci projektu MZV podpořilo vznik dokumentu o Dámách v bílém (*Damas de Blanco*).

Podpora sítě nezávislých lékáren na Kubě

Dodávky léků určené osobám, které mají omezen přístup k lékařské péči.

Srbsko

Agora Central Europe

Zvýšení vlivu občanů na místní rozhodování

Posilování demokracie a rozvoj občanské společnosti na místní úrovni prostřednictvím účinného zapojení veřejnosti do rozhodovacích procesů. Projekt seznamuje zástupce samosprávy s možnostmi a metodami tzv. občanské participace a nabízí spolupráci při řešení konkrétních problémů.

Nadace VIA

Transformační spolupráce s Balkan Community Initiatives Fund (BCIF) – fáze III

Dlouhodobý projekt sleduje rozvoj *fundraisingu* a kultury soukromého dárcovství v Srbsku.

Jihomoravský kraj

Využití zkušeností při transformaci veřejné správy v regionu Šumadija

Studijní pobyty a semináře zaměřené na rozvoj a zlepšení výkonu Regionální agentury pro ekonomický rozvoj oblasti Šumadije a Pomoraví, která se podílí na zpracování rozvojových projektů pro místní samosprávu, z nichž některé jsou finančně podporovány ČR.

Bosna a Hercegovina

Institut pro evropskou politiku Europeum

Česká cesta do Evropy

Více než čtyřicet účastníků (novinářů, představitelů nevládních organizací a zástupců místní samosprávy) z celé Bosny a Hercegoviny absolvovalo tréninky v Sarajevu a studijní cesty do České republiky zaměřené na témata týkající se české zkušenosti s integrací do Evropské unie. Účastníci studijní cesty do České republiky měli možnost osobně se setkat, diskutovat a navazovat nové profesionální kontakty se svými protějšky z České republiky.

Moldavsko

Společnost Člověk v tísní

Zvýšení kapacity podněsterských nevládních organizací

Rozvoj občanského života a aktivity v regionu Podněstří, školení v oblasti řízení projektů, praktická spolupráce formou tzv. *mikrograntů* s důrazem na spolupráci organizací pod jurisdikcí Kišiněva i Tiraspolu a jejich vzájemné poznávání. Zpracování měsíčních přehledů o politické situaci v Moldavsku s důrazem na region Podněstří.

Prague Security Studies Institute

Přenos české transformační zkušenosti Moldavsku

Transformační seminář pro účastníky programu politického vzdělávání partnerské instituce v Moldavsku (Institute for Development and Social Initiatives Viitorul), perspektivní lídry mladé generace, kteří sdílejí demokratické a evropské hodnoty a jsou připraveni v tomto směru ve své zemi působit.

Myanmar/Barma

Společnost Člověk v tísni

Barmské projekty organizace Člověk v tísni

Rozšíření a sytematizace aktivit na podporu demokratického hnutí v Myanmaru/Barmě. Aktivity jsou směřovány do tří hlavních oblastí: 1) Přímá pomoc barmským disidentům a rodinám politických vězňů (*finanční příspěvky jsou získávány od soukromých dárců – Klub přátel ČvT*), 2) zvyšování povědomí o situaci v Myanmaru/Barmě, mezinárodní podpora demokratickému hnutí, 3) šíření infomací o transformaci v zemích střední a východní Evropy, stáž pracovníků nevládních organizací v ČR.

Institut dokumentárního filmu

Podpora aktivit filmové školy Yangoon Film School v roce 2007

Výukové programy v oblasti filmové tvorby se zvláštním důrazem na dokumentární film, neboť tento žánr nejvíce trpí státní kontrolou a cenzurou.

FAMU – Filmové centrum a barmské projekty FAMU

Projekt zahrnuje roční studium jednoho stipendisty na pražské FAMU, jehož možnosti studovat v Myanmaru/Barmě jsou omezeny z politických důvodů. Dále obsahuje *workshop*, jehož cílem je upevnit skupinu nezávislých umělců, vyloučených studentů, bývalých politických vězňů a osob spolupracujících s disentem se zájmem o kinematografii a video a prohloubit tvůrčí schopnosti, které získali dříve. Cílem bylo rovněž založit nezávislou platformu *Myanmar Moving Image Center (dále MMIC)*.

Ukrajina

Institut pro Evropskou politiku Europeum

Předávání zkušeností s procesem evropské integrace českých nevládních organizací ukrajinským partnerům

Projekt spolupráce s celoukrajinskou sítí neziskových organizací, založenou v květnu 2006 z iniciativy Evropského programu nadace *International Renaissance Foundation*, zahrnoval studijní cestu zástupců dvanácti organizací do ČR. Cesta měla tři hlavní témata: monitoring činnosti vlády a veřejné správy v oblasti evropské politiky, informační kampaň a vzdělávací aktivity v oblasti evropské integrace, efektivní *networking* a možnost zapojení do mezinárodních projektů.

Člověk v tísní

Jižní a východní Ukrajina - demokratizace správy věcí veřejných: participace občanů a médií na rozhodovacích procesech

Projekt školení ve dvou oblastech nezbytných pro demokratické fungování společnosti: 1) v investigativní žurnalistice – ve východoukrajinském Doněcku proběhla série školení o investigativní a občanské žurnalistice a právní ochraně investigativních novinářů, 2) místní samosprávě – čeští odborníci představili základní změny, kterými ČR prošla po roce 1989 v oblasti místní samosprávy.

Asociace pro mezinárodní otázky

Evropská alternativa pro východní Ukrajinu

Tři celodenní semináře o EU, NATO a vývoji v zemích střední Evropy po vstupu do těchto institucí pro místní učitele středních škol a novináře. Deset nejaktivnějších účastníků uskutečnilo studijní cestu do ČR.

Bělorusko, Srbsko, Bosna a Hercegovina

Transitions Online

Reporting EU – Vylepšené zpravodajství evropské integrace a reformy

Vzdělávací cyklus pro novináře z Běloruska (také studenty žurnalistiky i ty, kdo studovat nemohou), Srbska a Bosny a Hercegoviny obsahoval 1) jednoměsíční dálkový internetový kurz a 2) pětidenní kurz v Praze. Účastníkům školení byly poskytnuty znalosti potřebné k podávání přesných a nezaujatých zpráv, přičemž důraz byl kladen na internetovou žurnalistiku a *blogování*. Studijní materiály byly připraveny ve spolupráci s BBC.

CERGE

Postgraduální studium pro studenty z vybraných zemí Evropy a Asie, které jsou na prahu rozvoje demokracie a tržního hospodářství v roce 2007

V rámci transformační spolupráce podporuje MZV v letech 2005 – 2009 program postgraduálního studia makroekonomie a ekonomické transformace na institutu CERGE Národohospodářského ústavu Akademie věd ČR a Univerzity Karlovy pro několik desítek studentů z prioritních zemí transformační spolupráce a z dalších zemí regionu východní Evropy, Střední Asie, Balkánu a jižního Kavkazu.